

БЪЛГАРСКА АСОЦИАЦИЯ НА МЕТАЛУРГИЧНАТА ИНДУСТРИЯ

МЕТАЛУРГИЯТА В БЪЛГАРИЯ

2025 ГОДИНА

м. август 2026 год.

„Металургията в България” е специализирано годишно издание на **Българската асоциация на металургичната индустрия (БАМИ)**, в което се публикуват данни за българското металургично производство, за европейската и световна металургия, за състоянието и перспективите на този основен за всяка страна отрасъл. Предназначено е за широк кръг ръководители и специалисти от металургичните предприятия, за преподаватели, ученици и студенти от техническите средни и висши учебни заведения, за партньори от страната и чужбина, за външни експерти и читатели с интереси към металургията.

И в този брой има данни за произведената по обем и стойност продукция, за направените инвестиции в обновление и модернизация на мощностите и технологиите, за реализацията на продукцията и външнотърговския обмен на метали и металургични продукти.

Основни източници на информация за производството и реализацията на собствена продукция са металургичните предприятия-членове на БАМИ. Много показатели се основават на официалната статистика на Р. България и на Европейския съюз, която е публикувана от НСИ, Българска народна банка и Евростат.

Ежегодно се представя външнотърговският оборот по видове продукция и по страни. Осъществява се благодарение на предоставяните данни от Министерството на икономиката и индустрията, един добър пример за добро партньорство между бизнеса и държавните структури. Колективът и ръководството на БАМИ изказват благодарност на Министерството на икономиката и индустрията за това сътрудничество и полезната информация за целите на настоящото издание.

Изказваме благодарност и на всички фирми, които изпратиха информация и помогнаха на работния колектив да подготви **„Металургията в България през 2025 година”** и БАМИ да продължи тази над 30-годишна традиция.

Повече информация за дейността на Българската асоциация на металургичната индустрия читателите могат да намерят на нейната интернет-страница (www.bami.bg).

При подготовката на изданието, освен посочените национални източници са ползвани материали и публикации от външни организации, като Еврофер (www.eurofer.eu), Световната асоциация по стомана (www.worldsteel.org), Еврометали (www.eurometaux.eu), Евростат (www.ec.europa.eu) и други международни структури на черната и цветна металургия.

СЪДЪРЖАНИЕ

РАЗДЕЛ ПЪРВИ	6
ИКОНОМИКАТА ПРЕЗ 2025 ГОДИНА	6
1.1. НАСЕЛЕНИЕ, ПАЗАР НА ТРУДА, РАБОТНА ЗАПЛАТА	6
1.1.1. БВП, БДС, ПРОИЗВОДИТЕЛНОСТ	12
1.2. ЕНЕРГИЙНО ПОТРЕБЛЕНИЕ. ТОВАРООБОРОТ	16
1.3. ЕНЕРГИЙНО ПОТРЕБЛЕНИЕ. ТОВАРООБОРОТ	16
1.4. ВЪНШНОТЪРГОВСКИ ОБМЕН, ВНОС И ИЗНОС НА СТОКИ	19
ЧЕРНАТА МЕТАЛУРГИЯ В БЪЛГАРИЯ.....	21
2.1. ПРОИЗВОДСТВО НА ЧЕРНИ МЕТАЛИ И ПРОКАТ	21
2.1.1. ПРОИЗВОДСТВО НА СТОМАНА В ЕС И СВЕТА ПРЕЗ 2025 ГОД.	21
2.1.2. ПРОИЗВОДСТВО НА СУРОВА СТОМАНА В БЪЛГАРИЯ.....	25
2.1.3. ПРОИЗВОДСТВО НА ВАЛЦУВАНИ ЧЕРНИ МЕТАЛИ.....	26
2.1.4. ПРОИЗВОДСТВО НА ИЗДЕЛИЯ ОТ ВАЛЦУВАНИ ЧЕРНИ МЕТАЛИ	29
2.2. ТЪРГОВСКИ ОБМЕН И ПОТРЕБЛЕНИЕ НА ВЧМ И ИЗДЕЛИЯ.....	31
2.2.1. ВНОС НА СКРАП, ВЧМ И НА ИЗДЕЛИЯ ОТ ТЯХ.....	31
2.2.3. ВЪНШНОТЪРГОВСКИ ОБМЕН НА ВЧМ И ИЗДЕЛИЯ.....	38
2.2.4. РЕАЛИЗАЦИЯ НА ВЧМ И НА ИЗДЕЛИЯ ОТ ТЯХ	44
2.2.5. РЕАЛНО ВЪТРЕШНО ПОТРЕБЛЕНИЕ (РВП) НА СТОМАНЕНИ ПРОДУКТИ	46
2.3. ПРОИЗВОДСТВО НА ОГНЕУПОРНИ МАТЕРИАЛИ И ИЗДЕЛИЯ	49
ЦВЕТНАТА МЕТАЛУРГИЯ В БЪЛГАРИЯ.....	50
3.1. ПРОИЗВОДСТВО НА ЦВЕТНИ МЕТАЛИ	50
3.1.1. ПРОИЗВОДСТВО НА ОЛОВО	56
3.1.2. ПРОИЗВОДСТВО НА ОЛОВО	56
3.1.3. ПРОИЗВОДСТВО НА ЦИНК	62
3.1.4. ПРОИЗВОДСТВО НА БЛАГОРОДНИ, СЪПЪТСТВАЩИ МЕТАЛИ И	
ХИМИЧЕСКИ ПРОДУКТИ	67
3.1.5. ПРОИЗВОДСТВО НА ПРОКАТ И ИЗДЕЛИЯ	69
ОТ ЦВЕТНИ МЕТАЛИ И СПЛАВИ.....	69
3.1.6. ОПОЛЗОТВОРЯВАНЕ НА ОТПАДЪЦИ ОТ ЦВЕТНИ МЕТАЛИ.....	74
3.2. ТЪРГОВСКИ ОБМЕН, ПОТРЕБЛЕНИЕ НА ЦВЕТНИ МЕТАЛИ	75
3.2.2. ИЗНОС НА МЕТАЛУРГИЧНИ ПРОДУКТИ ОТ ЦВЕТНИ МЕТАЛИ.....	81
3.2.3. РЕАЛИЗАЦИЯ НА ЦВЕТНИ МЕТАЛИ И ПРОКАТ	85
3.2.4. ПОТРЕБЛЕНИЕ НА ЦВЕТНИ МЕТАЛИ И ПРОКАТ	87
ЧЛЕНОВЕ И РЪКОВОДСТВО НА БАМИ	90

ВЪЗПРИЕТИ СЪКРАЩЕНИЯ:

<i>БАМИ</i>	-	<i>Българска асоциация на металургичната индустрия</i>
<i>БВП</i>	-	<i>Брутен вътрешен продукт</i>
<i>БДС</i>	-	<i>Брутна добавена стойност</i>
<i>БКТД</i>	-	<i>Браншов колективен трудов договор</i>
<i>ВП</i>	-	<i>Видимо потребление</i>
<i>ВПНГ</i>	-	<i>Видимо потребление на глава от населението</i>
<i>РВП</i>	-	<i>Реално вътрешно потребление</i>
<i>ВЧМ</i>	-	<i>Валикувани черни метали</i>
<i>ГВ</i>	-	<i>Горецо валикуван (прокат)</i>
<i>ЕСТЕ</i>	-	<i>Европейска схема за търговия с емисии</i>
<i>ЗГП</i>	-	<i>Завод за горецо поцинковане</i>
<i>КЦМ</i>	-	<i>Комбинат за цветни метали</i>
<i>МОД</i>	-	<i>Минимален осигурителен доход</i>
<i>НАП</i>	-	<i>Национална агенция за приходи</i>
<i>НОИ</i>	-	<i>Национален осигурителен институт</i>
<i>ОНД</i>	-	<i>Организация на независими държави (бивши членки на СССР)</i>
<i>СПС</i>	-	<i>Стандарт на покупателна способност</i>
<i>СВ</i>	-	<i>Студено валикуван</i>
<i>СОД</i>	-	<i>Среден осигурителен доход</i>
<i>ТЦМ</i>	-	<i>Тежки цветни метали (прокат от мед и месинг)</i>
<i>ЦИЕ</i>	-	<i>Централна и Източна Европа</i>
<i>CIS</i>	-	<i>Общност на Независимите Държави</i>
<i>NAFTA</i>	-	<i>Северноамериканско споразумение за свободна търговия</i>

УВАЖАЕМИ ДАМИ И ГОСПОДА,

Имам удоволствието да Ви представя годишното издание на БАМИ за състоянието на металургичната индустрия в България през 2025 г. Въпреки несигурната икономическа и политическа среда, българските металурзи успяха да преодолеят предизвикателствата и да запазят възходящия ход на сектора. Производството на стомана остава ниско поради редица външни и вътрешни фактори, в т.ч. колебанията в търсенето в Европейския съюз, особено в строителство и индустриалното производство,

високите и нестабилни цени на електроенергията, както и поскъпването и ограничената наличност на скрап. Цветната металургия продължава да отчита високи показатели и остава най-голям износител, с постигнат значителен ръст в производството и преработката на металите и техните сплави. Металургичните предприятия продължават да инвестират в нови мощности и технологии, усвояват се нови продукти с висока добавена стойност.

Добрите резултати са доказателство за устойчивост, отговорност и професионализъм в корпоративното управление. Секторът на металите заема ключова позиция в стоковия износ на страната, осигурявайки положителен търговски баланс от 1,5 – 2 млрд. евро годишно.

Ключов приоритет за компаниите в сектора е развитата корпоративна социална отговорност и активното партньорство със служителите, местната власт, синдикалните структури, образованието и гражданския сектор. Благодарение на това, металургичните региони са сред икономически най-напредналите в страната и се отличават с високи нива на възнаграждение.

През годината са проведени редица мероприятия на национално и регионално ниво, спонсирани от металургичните предприятия. Чрез тях се популяризират постигнатите успехи, променения облик на производството, приносът на металургията в националната и европейска индустрия.

Съвременните глобални предизвикателства оказват пряко влияние върху металургичната индустрия. Наред с декарбонизацията и дигитализацията, ключов приоритет става по-голямата независимост на доставките чрез повишено производство на критични и стратегически суровини. България има капацитета да бъде водещ участник и този потенциал трябва да бъде използван и реализиран пълноценно.

Успех и ползотворна работа на всички!

С уважение,

Д-р инж. НИКОЛА РАНГЕЛОВ

Председател на УС

РАЗДЕЛ ПЪРВИ

ИКОНОМИКАТА ПРЕЗ 2025 ГОДИНА

1.1. НАСЕЛЕНИЕ, ПАЗАР НА ТРУДА, РАБОТНА ЗАПЛАТА

През 2025 г. България отбелязва устойчив икономически растеж и ниска безработица, въпреки че годината е белязана от дълбока политическа нестабилност и граждански протести в края на годината, които доведоха до оставката на правителството.

Брутният вътрешен продукт през 2025 г. (БВП) нараства с 3.1% спрямо 2024 г., което нарежда страната сред водещите по този показател в ЕС (27). Основен двигател за растежа е вътрешното потребление, подкрепено от ръст на доходите.

Инфлацията се задържа на средно ниво от 3.5%, въпреки опасенията, свързани с предстоящото присъединяване към еврозоната. Съществуващите спекулации относно първоначалния ценови ефект от въвеждането на еврото и заявените намерения за завишен контрол от страна на държавата водят до по-високо търсене, както и до презастраховане от страна на някои производители и търговци чрез увеличаване на цените на едро, прехвърляне на по-високите текущи и очаквани разходи в крайните цени.

През 2025 г. безработицата спада до около 3.5%, но дефицитът на кадри остава сериозно предизвикателство за бизнеса.

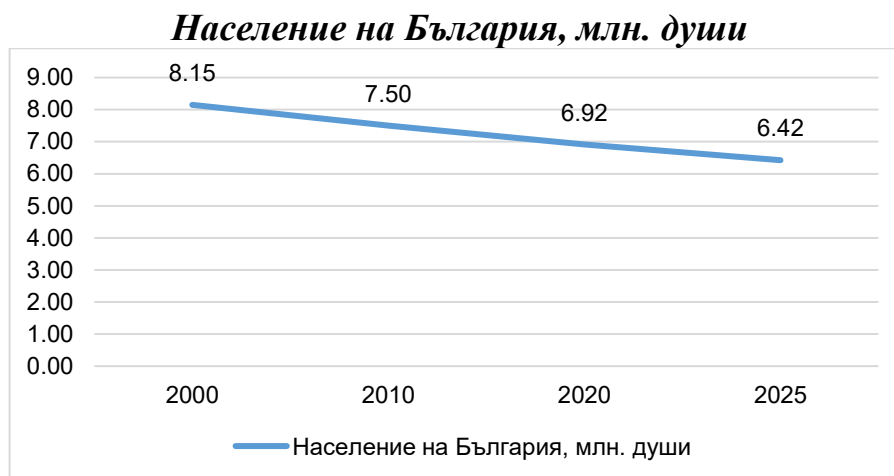
Предизвикателствата от последните няколко години не намаляват - продължава войната в Украйна, липсва политическа стабилност в страната, наблюдават се непрекъснати промени в търговска политика на държавите с най-силни икономики в света, изключително високи цени на енергоресурсите в ЕС спрямо други региони на света - всичко това води до все по-трудно запазване на конкурентоспособността както на европейската, така и на българската индустрия.

Въпреки това, Европа продължава да работи за преход към нисковъглеродна, ресурсоефективна и дигитална икономика. Европейските цели за ресурсна независимост на основа на собствен добив на стратегически и критични за трансформацията суровини, както и високото потребление на метали, дават нова възможност за продуктово и технологично реструктуриране на металургичния сектор, за усвояване на нови производства с висока добавена стойност.

Социално-икономическите условия — особено неравенствата в стандарта на живот — стимулират миграцията в рамките на Европейския съюз и отделните държави. Тези различия влияят пряко на демографските процеси

като раждаемост, продължителност на живота, достъп до здравеопазване и образование, които определят общия прираст на населението.

Фигура 1.1

Източник: НСИ

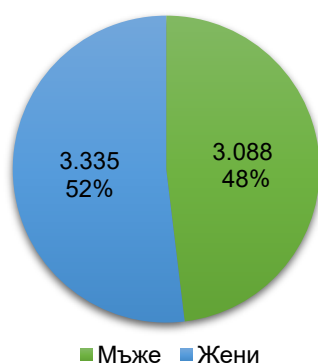
През последните три десетилетия, населението на България трайно намалява (фиг. 1.1). Този сериозен демографски срив се дължи на комбинация от два основни фактора: интензивна външна миграция на млади хора в трудоспособна възраст и силно изразен отрицателен естествен прираст, при който смъртността трайно надвишава раждаемостта.

През 2024 г. в България коефициентът на раждаемост е 8.3‰ – намалява от 8.9 ‰ през 2023 г. Средно за ЕС (27) този показател е 7.9‰, т.е. България е малко над средното за ЕС ниво.

Най-висок коефициент на раждаемост сред държавите - членки на ЕС имат Кипър - 10‰, следват Ирландия - 9.9‰ и Франция – 9.6‰, а най-нисък е в Италия - 6.3‰.

Фигура 1.2

Население по пол, млн. души

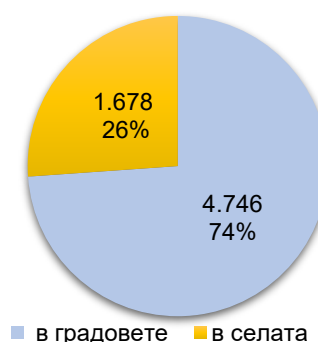

Според данните на НСИ, и през 2025 г. жените в България продължават да превъзхождат числено мъжете – 3.335 млн. жени/3.088 млн. мъже.

Фигура 1.3

Население по местоживее, млн. души

По-голямата част от населението на България е съсредоточено в градовете. Към края на 2025 г. разпределението е следното: 1.678 млн. души живеят в селата, 4.746 млн. души – в градовете.

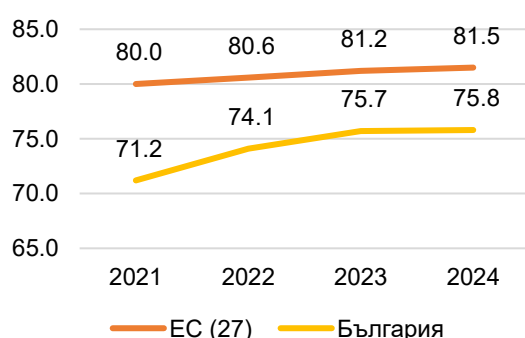
Източник: НСИ

Демографският профил на страната се определя и от средната продължителност на живота. Въпреки тенденцията за повишаване на този показател за България, за съжаление, от всички държави в ЕС (27) все още сме страната с най-ниска продължителност на живота - 75.86 години. Положително развитие е, че през последните години България постепенно се приближава към средната продължителност на живот в ЕС – през 2021 г. разликата е 8.8 години, докато през 2024 г. е 5.7 години.

По данни на НСИ за 2023 г. – 2025 г. общо средната продължителност на живота в страната е 75.86 години, като при жените е по-висока - 79.64 години, отколкото при мъжете – 72.8 години.

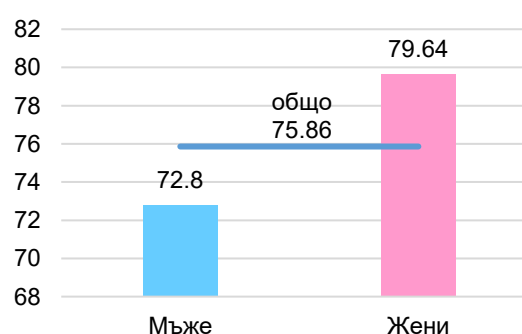
Фигура 1.4

Продължителност на живота (години) в България и ЕС (27)

Фигура 1.5

Продължителност на живота в България, по пол

Източник: НСИ

Демографски процеси променят съотношението на поколенията, което се отразява на работната сила и пазара на труда. Застаряването на населението през годините води до повишаване на неговата средна възраст, която нараства до 45.4 години в края на 2025 година. През годините се променят броят и относителният дял на населението под, във и над трудоспособна възраст. Влияние върху съвкупностите на населението във и над трудоспособна възраст оказват както застаряването на населението, така и законодателните

промени при определянето на възрастовите граници за пенсиониране. Населението в трудоспособна възраст към 31.12.2025 г. е 3 764 842 души, или 58.6% от населението на страната, като мъжете са 1 967 204, а жените - 1 797 638 души.

Данни за средногодишния брой на наетите лица по трудово и служебно правоотношение, за доходите на работещите и други социални показатели за периода от 2021 г. до 2025 г. са представени в таблица 1.2.

Таблица 1.1

Средногодишен брой на наети лица, ниво на безработица, инфлация

Показатели	2022 г.	2023 г.	2024 г.	2025 г.
Средногодишен брой на наетите лица (национални сметки), хил. души	2 195.5	2 218.0	2 231.7	2 260.6
Средногодишно ниво на безработица, %	4.3	4.3	4.2	3.5
Инфлация/дефлация, %	15.3	9.5	2.4	4.6

Източник: НСИ

Средногодишният брой на наетите лица продължава да се увеличава и през 2025 год. достига 2 260.6 хил. души. Нивото на безработица намалява до 3.5 %, което е едно от ниските в ЕС (средно 6%). Инфлацията през 2025 г. е 4.5%, по-висока в сравнение с 2.4% през 2024 г.

Доходите на работещите по трудово и служебно правоотношение през 2025 г. нарастват. Общо за страната увеличението на средната работна заплата е с 12 %, като в общественния сектор е 12.6%, а в частния – 11.7%.

Средното увеличение за секторите от преработващата промишленост е 10.7 % и СРЗ достига 1 127 евро/месец, но остава по-ниска от тази за страната. Различията между отделните сектори са много големи, което се вижда и от посочените стойности в металургичната индустрия.

През 2025 г. все още не са решени проблемите, свързани с високата цена на електроенергията, нарушения на вътрешния пазар от висок и нерегламентиран внос на метална продукция и намалено търсене от големите потребители, затруднени доставки на скрап. Въпреки тези затруднение и предизвикателства, производителите в черната и цветна металургия запазват производството и работните места.

Средната месечна заплата в черната и цветна металургия надхвърля 1 400 евро, което я поставя на едно високо ниво не само в преработвателната промишленост, но и спрямо останалите икономически дейности. Цветната металургия със средна месечна заплата над 1 600 евро е един от водещите отрасли по заплащане на труда и други допълнителни придобивки.

Таблица 1.2

Средна месечна заплата, евро

	2024 г.	2025 г.
Средна месечна работна заплата на наети по трудово и служебно правоотношение	1 189	1 331
- обществен сектор	1 222	1 376
- частен сектор	1 178	1 316
- преработваща промишленост	1 018	1 127
Средна месечна заплата, дейност КИД 24* Производство на основни метали, в т.ч.:	1 339	1 460
- стоманодобив	1 436	1 566
- цветни метали	1 620	1 770
- леене на метали	986	1 075

Източник: НСИ, *предварителни данни

Освен основното възнаграждение, разходите за труд включват и допълнителни индивидуални придобивки и средства, които работодателят осигурява за всеки служител. Същите отговарят на съществуващото законодателство или са в резултат на подписан колективен трудов договор, като за металургията заемат съществен дял от общите възнаграждения – над 8 %.

В таблица 1.4 е дадена структурата на разходите на работодателите за възнаграждение на едно наето лице средно за страната и за определени сектори, в т. ч и за металургията през 2024 г. Видно е, че в производства със специфични условия на труд разходите за заплати са с по-нисък относителен дял, за сметка на други социални плащания и придобивки.

Сравняването на получаваните възнаграждения в отделните сектори само на основа на размера за СРЗ по отчетите на НСИ и НОИ не отразява действителната ситуация. Пример е металургията, която често не влиза в класацията на високите заплати, поради получаването им чрез различни други средства.

Таблица 1.3

Структурата на разходите на работодателите, %

	Общо	Разходи за работна заплата	Обезщетения	Соц. и здравни осигуровки за сметка на работодателите	Други соц. разходи и надбавки, вкл. данък върху тях
Общо	100	82,26	1,63	13,98	2,13
Добивна промишленост	100	71,28	2,67	17,97	8,08
Преработваща промишленост	100	81,32	1,31	14,35	3,02
В т. ч. металургия	100	71,43	2,00	16,97	9,60
Енергетика	100	70,39	4,92	14,82	9,87

Източник: НСИ

Друг показател, който отчита всички направени от работодателите разходи за труд е този за един отработен час на един зает по трудово и служебно правоотношение.

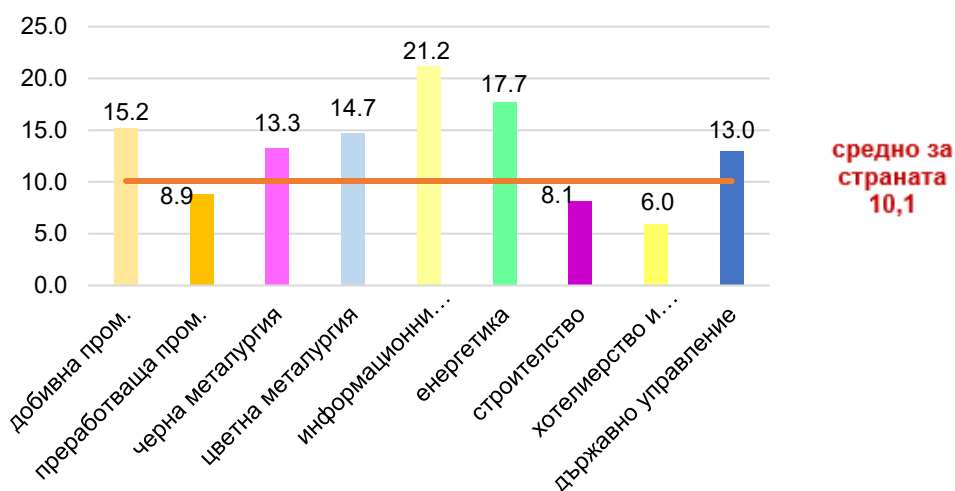
Данните за 2024 г. на НСИ за стойностите на този показател по отделни икономически дейности са представени на фиг. 1.6.

Средният разход за страната е 10.1 евро на един работещ/час, спрямо предходната 2023 г. има ръст от 13.0 %. Анализът на данните показва, че металургичната индустрия заема водеща позиция в структурата на националната икономика, като почасовите разходи за труд са значително над средните за страната от 10.1 евро/час. Секторът на цветната металургия отчита разходи за труд/отработен час от 14.7 евро/час, което надхвърля средното за страната с около 45%. В черната металургия се отчитат разходи от 13.3 евро/час, което е с 1/3 над средното ниво за всички икономически дейности. Увеличението на разходите в черната металургия спрямо 2023 г. е с 5.3%, а в цветната – с 3.1%.

За сравнение, общата преработваща промишленост остава под средната линия за икономиката с нива от едва 8.9 евро/час. Тези стойности показват, че предприятията в черната и цветната металургия генерират висока добавена стойност, инвестират в привличането на висококвалифициран персонал и осигуряват конкурентни нива на заплащане на индустриалния труд на национално ниво.

Фигура 1.6

**Разходи на работодателя за труд,
евро за един отработен час, 2024 г.**

Източник: НСИ

1.2. БВП, БДС, ПРОИЗВОДИТЕЛНОСТ

Брутната добавена стойност (БДС) и Брутният вътрешен продукт (БВП) за последните 3 години, общо за страната и по икономически дейности са дадени в табл.1.5.

БВП за 2025 г. се увеличава в реално изражение с 3.1% спрямо 2024 г. (при 3,4% през 2024 спрямо 2023 г.) и достига номинален стойностен обем от 116 018.3 млн. евро. На човек от населението се падат 18 060 евро.

При среден ръст на икономиката на ЕС (27) от 1.5%, България е сред страните с по-висок ръст (3.1%). Въпреки това оставаме на последно място по БВП на глава от населението – едва 16 080 евро, което е най-ниския показател от всички страни-членки и е дори под 45 % от средната стойност за ЕС(27) - 41 650 евро.

Брутната добавена стойност възлиза на 100 934.2 млн. евро по текущи цени. Реалният стойностен обем на показателя е с 2.6% по-висок в сравнение с този, достигнат през 2024 година.

Номиналната БДС се увеличава във всички сектори с различен темп – между 5 и 20% съответно за сектор „Търговия, транспорт, хотелиерство и ресторантьорство“ и сектор „Строителство“. В сектор „Индустрия“ увеличението е 9 %.

През 2025 г. индустриалният сектор създава 24.4% от добавената стойност на икономиката, секторът на услугите - 72.8%, а относителният дял на аграрния сектор в добавената стойност на икономиката е 2.8%.

Таблица 1.4

БВП по сектори и групировки, млн. евро

Икономически сектори	2023	2024	2025*
Брутна добавена стойност по сектори, млн. евро			
Селско, горско и рибно стопанство	2 384,35	2 463,14	2 871,44
Индустрия (с изкл. на строителството)	17 793,32	17 762,96	19 341,88
- в т.ч. металургия	540,90	682,86	н.д.
Строителство	3 666,71	4 376,14	5 265,90
Търговия, транспорт, хотелиерство и ресторантьорство	19 204,33	21 788,09	22 944,12
Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения	6 846,57	7 736,93	8 626,02
Финансови и застрахователни дейности	5 142,43	6 058,83	6 509,19
Операции с недвижими имоти	7 177,33	7 327,53	8 311,18
Професионални дейности и научни изследвания; административни и спомагателни дейности	5 845,60	6 650,00	7 239,12
Държавно управление; образование; хуманно здравеопазване и социална работа	13 387,12	15 652,09	17 981,85
Култура, спорт и развлечения, ремонт на домакински вещи и други дейности	1 410,62	1 588,82	1 843,51
Брутна добавена стойност - ОБЩО, млн. евро	82 858,37	91 404,51	100 934,20
Корективи (Данъци минус субсидии върху продуктите), млн. евро	11 666,73	13 362,71	15 084,07
Брутен вътрешен продукт, млн. евро	94 525,11	104 767,22	116 018,27

Източник: НСИ, * 2025 - предварителни данни

Производителността на труда на българската икономика през 2025 г., изразена чрез БДС създавана от 1 зает се увеличава спрямо предходната година с 8.2 % и достига 26 412. 6 евро/зает.

Най- слабо е увеличението в сектора на услугите – 59 %, най-високо е в сектор „Селско, горско и рибно стопанство“ – 19 %. Последният има традиционно най-ниска производителност на труда/зает - 5 997.5 евро през 2025 г. при 28 703.7 евро в индустрията и 29 869.2 евро при услугите.

Таблица 1.5

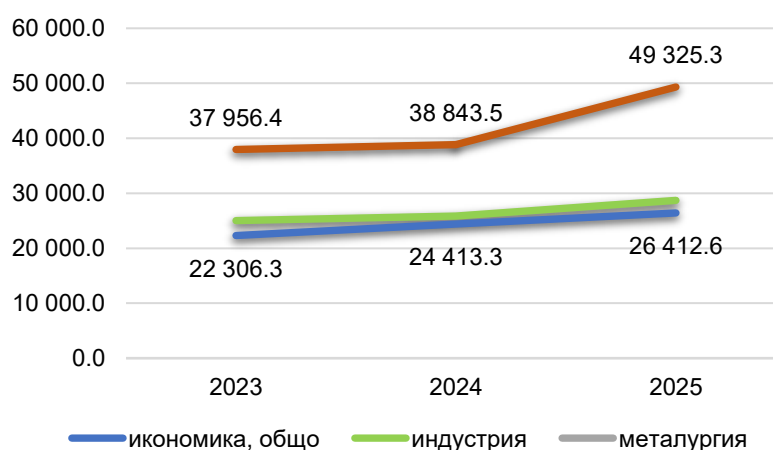
Производителността на труда, БДС на 1 зает, евро

Икономически сектори		2023	2024	2025
Селско, горско и рибно стопанство	БДС на един зает	4 611,7	5 038,1	5 997,5
Индустрия	БДС на един зает	25 024,2	25 867,5	28 703,7
- вкл. металургия	БДС на един зает	38 843,5	49 325,3	н.д
Услуги	БДС на един зает	25 542,3	28 198,2	29 869,2
Общо за икономиката	БДС на един зает	22 306,3	24 413,3	26 412,6
	БВП на един зает	27 151,4	29 774,6	32 267,3

Източник: НСИ

Металургията е един от базовите отрасли, който произвежда борсови продукти и продава по международно определени цени в силно конкурентна среда на световните пазари. Това принципно не позволява да се формира висока добавена стойност, но въпреки това един работещ в сектора създава брутна добавена стойност почти два пъти по-висока от средната производителност в индустрията и в икономиката като цяло. През 2024 г. този показател е 49 325.34 евро, а в цветната металургия достига до 3 пъти по-висока стойност. Значителната разлика се дължи на извършеното реструктуриране и обновяване на мощности и технологии, усвояване на нови високотехнологични процеси и продукти, които променят характеристиката на сектора.

Фигура 1.7

Производителността на труда, БДС на 1 зает, евро

Източник: НСИ

Поради зависимостта на сектора от международните пазари и цени на металите, стойността на произведената продукция се променя, независимо от нейния физически обем. През 2024 год. общата стойност на произведената от металургията продукция е 7 993 млн. евро, което е с 1 120 млн. евро повече от 2023 год. или ръст от 16 %. Изменението по подсекторите на дейността по КОД 24.Производство на основни метали е следното:

- *Производство на чугун, стомана и феросплави* – 716 млн. евро общо, с 67 млн. евро по-малко от 2023 г. (- 9 %);

- *Други продукти от стомана* (Производство на тръби, кухи профили и фитинги за тях от стомана и Производство на други продукти при първичната преработка на стомана) – 482 млн. евро, с 20 млн. евро повече от предходната година (+ 4 %)

- *Цветна металургия* – 6 631 млн. евро през 2024 г. при 5 454 млн. евро през 2023 г., което е значително увеличение с 1 177 млн. евро повече или ръст от 21.6 %.

- *Леене на метали* – 164 млн. евро продукция, с 10 млн. евро по-малко (- 6 %) в сравнение с 2023 г.

Брутният вътрешен продукт (БВП) на човек от населението в България, изразен в Стандарти на покупателната способност (СПС), достига 28 300 евро през 2025 г. За сравнение общото средно ниво за Европейския съюз е 41 600 евро. Това представлява 68 % от средното за ЕС (27) ниво, или последно място от всички държави-членки.

Държавите с най-висок БВП на човек от населението, изразен в СПС в Европейския съюз са Люксембург (99 600 евро) и Ирландия (99 000 евро) - над два пъти по-висока стойност от средната за ЕС (27).

Променящите се икономически условия в света и новите политики на Европейския съюз за декарбонизация, дигитална трансформация, суровинна независимост и силна отбранителна индустрия са нов шанс за ускорено развитие на България. Новите европейски директиви и регламенти за суровините и нулевите емисии, както и Европейския план за стоманата и металите, Акта за ускоряване на индустрията, инициативата «Произведено в Европа» и др. създават възможности за подкрепа при изпълнение на планове и проекти по приоритетните направления. Необходима е добра координация и бързо приемане и прилагане на необходимото законодателство и мерки за тяхното реализиране.

Металургията има ключова роля в този преход, а българските компании притежават необходимия капацитет да участват и подкрепят постигането на европейските цели.

1.3. ЕНЕРГИЙНО ПОТРЕБЛЕНИЕ. ТОВАРООБОРОТ

Българската икономика има висока енергийна интензивност – често надвишава средната за ЕС (27) близо два пъти. Този негативен показател се дължи в голяма степен на индустриалния профил на страната, а именно значителното присъствие на тежка, енергоемка индустрия в структурата на националното производство.

Такива са и металите, производството на които представляват около 12 % - 15 % от обема на продукцията в преработващата промишленост. Високият разход на енергийни ресурси се дължи на специфичната характеристика на технологичните процеси, протичащи при високи температури. В отделните предприятия разходите за енергия достигат до 20 % – 30 % от общите производствени разходи, а за някои метали дори до 40 %.

Ключов приоритет за производителите е внедряването на иновативни технологии, чрез които да се оптимизира енергопотреблението и да се минимизират загубите в производствения цикъл. Постигането на устойчиво развитие минава през прехода към кръгова икономика и по-интензивното използване на вторични суровини за повишаване на ресурсната ефективност.

Делът на рециклираните цветни метали в производството бележи стабилен възход, утвърждавайки прехода към по-устойчиви и ресурсно ефективни модели. Преработените метални отпадъци (алуминий, цинк, мед, олово) са увеличени над 2 пъти за периода 2010 – 2024 год., като през 2024 г. достигат 227.6 хил. тона.

Стоманодобивното производство се базира изцяло на преработката на черни метали (скрап), което гарантира висока енергийна ефективност на технологичните процеси.

Металургичната индустрия има висок енергиен интензитет и най-голям индустриален потребител на електрическа енергия в страната.

Преминалите през последните години кризи и политиките на ЕС по промените в климата доведоха до рязко увеличаване на цените на енергийните ресурси. Особено чувствителни са енергоинтензивните металургични производства по отношение на скока в цените на електрическата енергия. За компенсиране на тези увеличени цени и разходи за емисии, държавите-членки прилагат механизми за предоставяне на държавна помощ.

През м. април 2026 г. ЕК одобри схемата за държавна помощ и за България. Компенсации заради високите цени на електроенергията в индикативен размер на 334 млн. евро за три години ще получат енергоемките предприятия в страната. Програмата влиза в сила от 1 юли 2025 г., като за първата година са предвидени до 124 млн. евро.

В публикувания от НСИ енергиен баланс за 2024 г. крайното потребление на енергийни ресурси в индустрията е 2 595 хил. т. нефтен еквивалент при 2 455 хил. т. нефтен еквивалент през 2023 г., увеличение със 140 хил. тона или

ръст от 5.7 %. Това количество представлява 26.4 % от крайното енергийно потребление в страната. Традиционно делът на индустрията е около 25 - 28 % през последните години.

Електроенергията и природният газ доминират в енергийния микс на индустрията със съответно 30 % дял (електроенергия) и 28.3 % (природен газ).

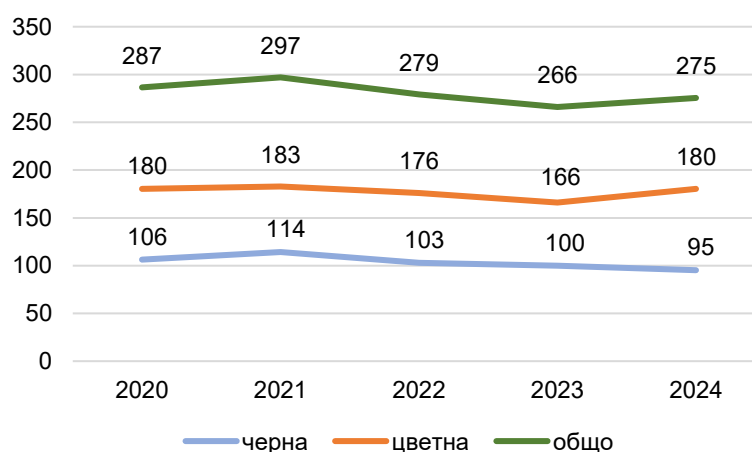
В общото енергийно потребление в индустрията с най-голям разход е химическата промишленост – общо 766,764 хил. т. н. е., следвани от сектора на неметалните минерални суровини с 552 хил. т. н.е.

Политиката на държавата за поддържане на регулирани цени на електроенергията за битовите потребители остава в сила, като успоредно с това продължава и прилагането на механизми за тяхното субсидиране. Потреблението на енергия от домакинствата през 2024 г. е 1 962 хил. т. н. е. – поредна година на спад, спрямо 2023 г., намалението е с 4.2 %.

На фиг. 1.8 е показано потреблението на енергийни ресурси в черната и цветна металургия, както и общите за сектора количества за периода 2020 – 2024 г.

Фигура 1.8

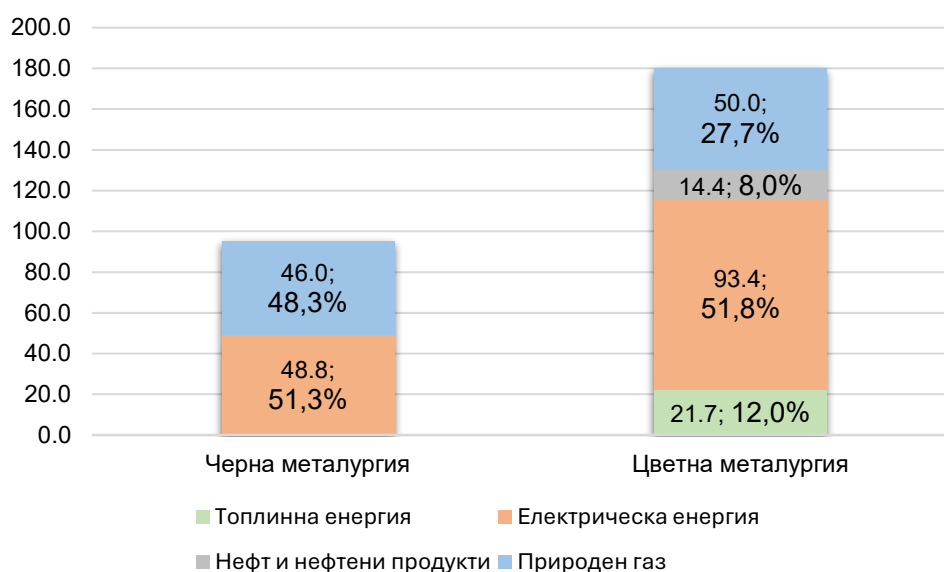
Енергийно потребление в металургията, хил. т. н. е.

През посочения период (2020 - 2024 г.) общото потребление в металургията е около 270 – 290 хил. т. н. е.

През 2024 г. металургичните предприятия са използвали 275 хил. т. н. е., при 266 хил. т. н. е. през 2023 г. Общото потребление намалява с 9 хил. тона н.е. или спад от 3.4%. Цветната металургия отново е основният консуматор със 180 хил. т. н. е. дял от 65 %. Черната металургия консумира 95 хил. т. н. е. - 35 % от потреблението през разглежданата година.

**Потребление в металургията по видове енергия и горива,
хил. т. н. е., 2024 г.**

Източник: НСИ

Разпределението по видове енергия и горива зависи от технологичните процеси. В черната металургия използваната електрическа енергия има най-висок дял от 51.3 % (48.8 хил. т. н. е.), природният газ е с дял от 48.3 % (46.0 хил. т. н. е.) Останалите минимални количества се покриват от течните горива и от ВЕИ.

В цветната металургия също най-висок дял има електрическата енергия – 51.8 % от общия разход (93.4 хил. т. н. е.). Количеството на природния газ е по-малко – 50.0 хил. т. н.е. или 27.7 %. От останалите видове енергийни източници, с по-значимо потребление са нефт и нефтени продукти, и топлинна енергия, осигуряващи съответно 12 % и 8 % от енергийните нужди в цветната металургия.

Въпреки внедрените мерки за енергийна ефективност и оптимизиране на разходите, металургията остава индустриалният сектор с най-високо потребление на електроенергия с потребление от 142.3 хил. т. н.е. през 2024 г. На следващо място е химическата промишленост с 121.4 х. т. н. е.

По отношение на природния газ, общото потребление в металургията през 2024 г. е 96 хил. т. н. е. По-големи потребители в индустрията са секторите на неметалните суровини с 260 хил. т. н. е., химическата промишленост със 142.8 хил. т. н. е. и храни, напитки и тютюн – 110 хил. т. н. е.

Металургията е един от най-големите товародатели в България, като общият годишен товарооборот на сектора е в порядъка от 7 млн. тона. Поради големите обеми на суровините и глобалния характер на износа, металургичните компании разчитат на пълния спектър от транспортни услуги. Ключово е

съчетанието между различните видове транспорт – железопътен, морски транспорт, сухопътен. Секторът е силно зависим от железопътния транспорт поради големите обеми на суровините и специфичния характер на продукти като сярната киселина.

Общият товарооборот от около 7 млн. тона/годишно се разпределя по видове товарни потоци, както следва:

- насипни (руди, концентрати, отпадни продукти) – около 1.8 до 2 млн. тона/годишно
- течни (готова продукция-сярна киселина) - 1.1 –1.3 млн. тона/годишно
- твърди в масивна форма (втор. суровини, продукция) – до 4 млн. тона

Железопътният товарен транспорт в България зависи пряко от дейността на големите металургични заводи. Те са основните потребители на услугата, транспортирайки големи количества суровини и метали по националната жп мрежа.

1.4. ВЪНШНОТЪРГОВСКИ ОБМЕН, ВНОС И ИЗНОС НА СТОКИ

Металургичната индустрия е експортно ориентиран сектор и продукцията е предназначена предимно за износ. Основен пазар на произвежданите метали и металургични продукти е европейският, както и съседните страни. Широкото приложение на металите в промишлеността и бита гарантира и износа им в различни географски региони и икономически зони.

Общата стойност на изнесените метали превишава тази на вноса, в резултат на което ежегодно се формира положителен външнотърговски баланс в порядъка на 1.5 – 2 млрд. евро.

Данните на БНБ и НСИ за външнотърговския стоков обмен за последните години са представени в табл.1.6

Таблица 1.6

Външнотърговски баланс при стоковия обмен, млн. евро

Показатели	Година		Промяна	
	2024	2025	млн. евро	%
ОБЩО ВНОС	50 900,9	53 827,0	2 926,1	5,7
Европейски съюз (27)	23 572,5	24 648,6	1 076,2	4,6
- основни метали и продукти	5 067,3	5 286,6	219,3	4,3
относителен дял, %	10 %	9,8 %		
ОБЩО ИЗНОС	44 323,5	43 023,4	-1 300,1	-2,9
Европейски съюз (27)	28 626,6	27 550,4	-1 076,2	-3,8
- основни метали и продукти	7 371,8	6 765,2	-606,7	-8,2
относителен дял, %	16,6 %	15,7 %		
Външнотърговско салдо, общо	-6 577,5	-10 803,6		
- в т.ч. метали и продукти	2 304,5	1 478,5		

Източник: БНБ и НСИ

От данните на БНБ и НСИ е видно, че металният сектор е структуроопределящ за българската икономика, като генерира значителен търговски излишък въпреки общия отрицателен баланс на страната.

През 2025 г. вносът в България нараства с близо 6 %, като надхвърля 53.8 млрд. евро. Това представлява увеличение от 2.93 млрд. евро спрямо предходната година. Общият износ на страната през 2025 г. е 43.0 млрд. евро, спрямо 2024 г. се отчита спад с 1.3 млрд. евро или - 2.9 %. Затова и отрицателното външнотърговско салдо през 2025 г. се увеличава с 4,2 млрд. евро и достига най-високата си стойност през последните години - 10.8 млрд. евро.

При потребителските стоки се отчита ръст от близо 6 %, докато износът на енергийни ресурси намалява с над 24 %.

Таблица 1.7

Външна търговия – износ по групи продукти, млн. евро

Групи стоки	млн. евро		промяна	
	2024	2025	млн. евро	%
Потребителски стоки	9 255,8	9 783,9	528,1	5,7
Суровини и материали	17 558,0	16 941,0	-617,0	-3,5
Инвестиционни стоки	12 781,7	12 718,6	-63,0	-0,5
Общо неенергийни стоки	39 595,5	39 443,5	-151,9	-0,4
Енергийни ресурси	4 728,0	3 579,8	-1 148,1	-24,3
ОБЩО ИЗНОС	44 323,5	43 023,4	-1 300,1	-2,9

Източник: БНБ

Суровините и материалите доминират в стоковия износ на страната с 16,9 млрд. евро (39,4% дял). В този раздел влизат металите и металните продукти (Чугун, желязо, стомана и цветни метали) с износ на стойност 6.76 млрд. евро през 2025 г. Спрямо 2024 г. групата „Суровини и материали“ отчита спад с 0.7 млрд. евро (-3.5%). Инвестиционните стоки се нареждат на второ място с 12.72 млрд. евро (29.6% дял), запазвайки нивото от 2024 г.

Европейският съюз е най-големия търговски партньор на България. За 2025 год. на европейските пазари са изнесени стоки за 27.6 млрд. евро, което е с 1.08 млрд. евро по-малко от предходната година (3.8 % спад). Делът на износа за ЕС (27) е 64.0 % от общия износ на страната (64.6 % през 2024 г.).

РАЗДЕЛ ВТОРИ

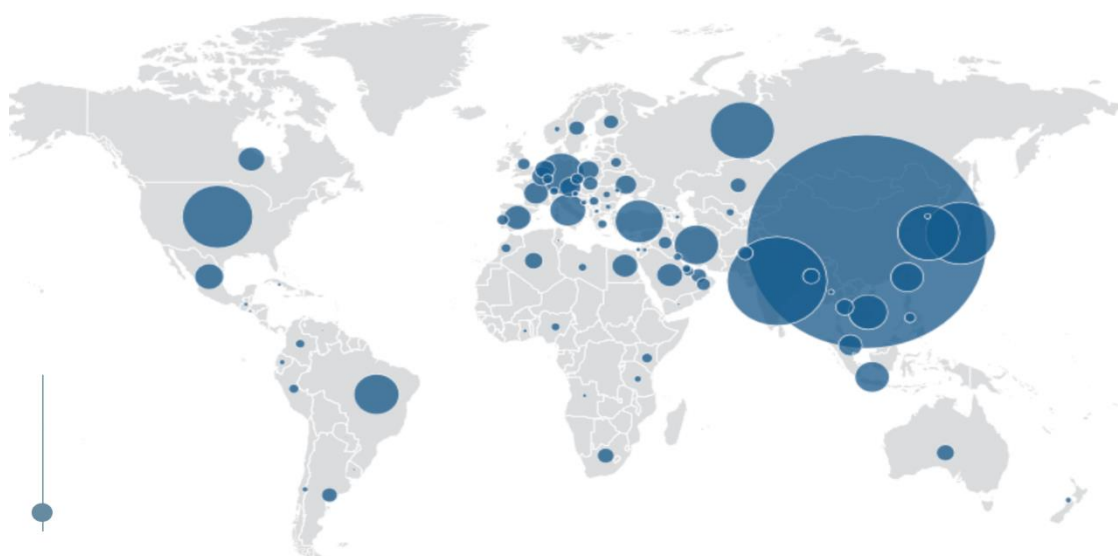
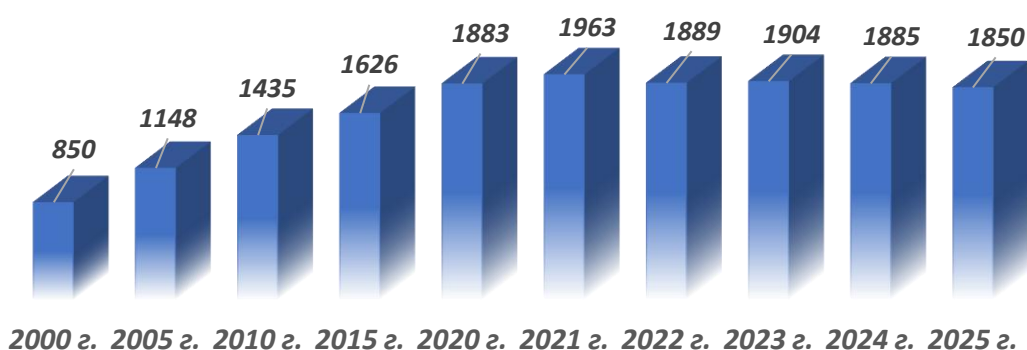
ЧЕРНАТА МЕТАЛУРГИЯ В БЪЛГАРИЯ

2.1. ПРОИЗВОДСТВО НА ЧЕРНИ МЕТАЛИ И ПРОКАТ

2.1.1. ПРОИЗВОДСТВО НА СТОМАНА В ЕС И СВЕТА ПРЕЗ 2025 ГОД.

Стоманата е най-универсалният индустриален материал в света, който прави съвременния свят възможен, и като изцяло рециклируем ресурс е ключов елемент на кръговата икономика. Тя е съществен фактор за разработването и внедряването на иновативни технологии за намаляване на емисиите на CO₂, подобряване на ресурсната ефективност и насърчаване на устойчивото развитие в Европа и света. Широкото разнообразие от разработени от индустрията видове и класове стомана е в основата на функционирането на съвременната икономика и технологичното развитие.

Фигура 2.1

Източник: Световна асоциация на стоманата

По данни на Световната асоциация по стоманата (WSA), световното производство на сурова стомана след 2000 г. нараства устойчиво, като от 850 млн. тона, през 2021 г. достига своя пик от 1963 млн. тона. След леки колебания през следващите години, през 2025 г. глобалното производство на стомана спада до 1850 млн. тона, или с 5.7 % в сравнение с 2021г.

Фиг. 2.1 представя световното производство и географското разпределение на водещите производители на сурова стомана след 2000 г.

В световен мащаб 98% от стоманата се произвежда в 69 държави. През 2025 г. водещите 10 страни, големи производители на стомана, осигуряват 84 % от световното производство, запазвайки позициите си от предходните две години в тази класация (Табл. 2.1). Китай е утвърден световен лидер с дял от 51.9 % от световното производство на сурова стомана. На второ място се нарежда Индия с 8.9 %, единствената голяма икономика със силен растеж. Индийският производител Tata Steel Group заема дял от 1.6% от световното производство. Стабилни, но стагниращи икономики са САЩ и Япония, а спад в производството е реализиран в Русия и Южна Корея. Японската компания Nippon Steel Corporation произвежда 2.3% от световното производство, а делът на ArcelorMittal, Люксембург (най-големият производител извън Китай) е 3.4 %.

Таблица 2.1

Водещи държави – големи производители през 2025 г.

<i>Място в св. пр-во</i>	<i>Производители</i>	<i>Производство (млн. тона)</i>			<i>Дял от световното пр-во през 2025 г. (%)</i>
		<i>2025 г</i>	<i>2024 г</i>	<i>2023 г</i>	
	Общо за света	1850	1 885	1 904	100.0
1	Китай	960	1 005	1 029	51.9
2	Индия	164	149	141	8.9
3	САЩ	82	84	87	4.4
4	Япония	81	80	81	4.4
5	Русия	68	71	76	3.7
6	Южна Корея	62	64	67	3.4
7	Германия	38	37	35	2.1
8	Турция	34	37	34	1.8
9	Бразилия	33	34	32	1.8
10	Иран	32	31	31	1.7

Източник: Световна асоциация на стоманата.

По данни на WSA световното потребление на стомана през 2025 достига 1 749 млн. тона, което е увеличение с 0.4 % спрямо 2024 г. Китай остава най-голям потребител на стомана, въпреки устойчивата тенденция на свиване на търсенето в страната. През 2025 г. Китай е оползотворил с 2% по-малко стомана от 2024 г. В същото време се активизира (нараства с 3,4 %.) потреблението в развиващите се икономики като Индия и някои страни от АСЕАН, Близкия изток и Северна Африка. *Потреблението в ЕС (27) през 2025 г. възлиза на 129.8 млн. тона, с 0.2 % по-малко от това през 2024 г.*

Световната стоманодобивна индустрия остава под натиск от повишените производствени разходи, нелоялна търговска практика и засилената геополитическа несигурност. Това допринася за ескалация на търговското напрежение и косвено ограничават индустриалната активност и инвестициите.

Стоманодобивът в ЕС продължава да работи в условия на неблагоприятна пазарна среда, характеризираща се с високи енергийни разходи, отслабена индустриална активност, засилен конкурентен натиск от внос, вносните тарифи на САЩ и продължаващите геополитически конфликти- руската военна агресия срещу Украйна и конфликта в Близкия изток, създаващи несигурност на енергийните доставки и производствените разходи. През 2025 г. в ЕС (27) са произведени 126.2 млн. тона сурова стомана, което е спад от 2.6% спрямо 2024 г. За сравнение през 2024 г. в ЕС (27) са произведени 130 млн. тона сурова стомана, а през 2023 г. - 126.3 млн. тона. Таблица 2.2 отразява производството на водещите 10 държави-членки на ЕС през 2025 г. и дела, който заемат съответно в производството на сурова стомана в Съюза и в света. Тези страни са произвели общо 110.0 млн. тона, или 87.2 % от произведената стомана в ЕС(27). Останалите държави-членки, в т.ч. и България заемат дял от 12.8 %.

Водещи държави - производители в ЕС през 2025 г.

Място в пр- вото в ЕС (27)	Държава	Производство 2025 г. (млн. тона)	Дял от произв. на ЕС-27 (%)	Дял от свещения пр-во (%)
1	Германия	34.1	27.0	1.8
2	Италия	20.1	15.9	1.1
3	Испания	12.3	9.7	0.7
4	Франция	10.4	8.2	0.6
5	Полша	7.1	5.6	0.4
6	Австрия	6.8	5.4	0.4
7	Белгия	5.6	4.4	0.3
8	Нидерландия	5.2	4.1	0.3
9	Чехия	4.3	3.4	0.2
10	Швеция	4.1	3.2	0.2
	ЕС (27)	126.2		6.8
	Общо за света	1850.0		

Източник: Световна асоциация на стоманата.

С цел стабилизиране и стимулиране на растежа на европейската стоманодобивна индустрия, както и за укрепване на нейната конкурентоспособност, Европейският съюз предвижда прилагането на комплекс от политики, включително въвеждане от 1 юли 2026 г. на нов механизъм за регулиране на вноса на стоманени продукти чрез квоти и повисоки мита, ограничаване на износа на вторични метали и концентриране на тяхната преработка в рамките на Съюза, постепенното намаляване на общия обем емисионни квоти в ETS и поэтапното ограничаване на безплатните квоти за индустрията в контекста на СВМ, както и индустриални стимули за декарбонизация, насочени към засилване на стратегическата автономност на ЕС в стоманения сектор.

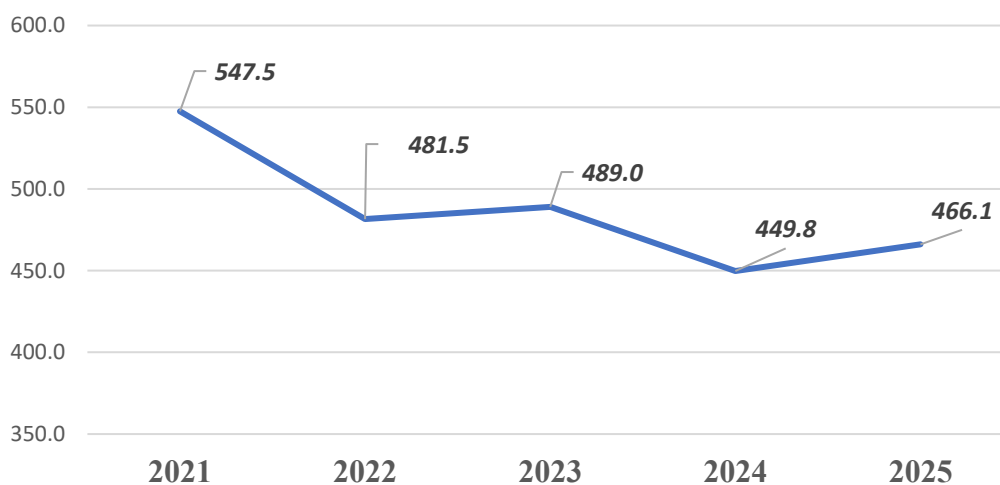
2.1.2. ПРОИЗВОДСТВО НА СУРОВА СТОМАНА В БЪЛГАРИЯ

„Стомана Индъстри“ АД, гр. Перник, е ключово предприятие за българската металургия и единствен производител на сурова стомана в страната, използвайки електродъгова технология със скрап. Предприятието произвежда както плоски, така и дълги стоманени продукти.

През последните 5 години производството на **сурова стомана** в „Стомана Индъстри“ АД показва ясно изразена низходяща тенденция (Фигура 2.2). След сравнително високо ниво през 2021 г. от 547.5 хил. тона, през 2022 г. се наблюдава рязък спад, следван от краткотрайно стабилизиране през 2023 г. През 2024 г. е достигнато най-ниското ниво на производство от 449,8 хил. тона. През 2025 г. се наблюдава частично възстановяване, но произведените 466,1 хил. тона остават значително под стойностите в началото на периода и необходимите количества за нормално протичане на процеса и ефективно натоварване на съществуващите мощности.

Фигура 2.2

Производство на сурова стомана в България, хил. тона

„Стомана Индъстри“ АД разполага с капацитет за 1.2 млн. тона годишно производство на плоски и дълги изделия, специални профили и други стоманени продукти с висока добавена стойност, отговарящи на съвременните изисквания на европейските пазари. Производствената база включва високоефективни електродъгови пещи с оптимизиран режим на работа, както и модернизирани съоръжения за подготовка, обработка и рециклиране на скрап. Предприятието последователно инвестира в технологично обновяване, дигитализация и повишаване на енергийната ефективност, като развива и нови марки стомани и разширява продуктовото си портфолио в съответствие с изискванията на индустриалната трансформация и зеления преход в ЕС.

Динамиката в производството в отрасъл черна металургия в България зависи от редица външни и вътрешни фактори, в т.ч. колебанията в търсенето в Европейския съюз, особено в строителство и индустриалното производство, високите и нестабилни цени на електроенергията (ключов разход при електродъговото производство), както и поскъпването и ограничената наличност на скрап. Допълнително влияние оказват геополитическата несигурност, нарушенията във веригите на доставки, нарастващият глобален свръхкапацитет и засиленият конкурентен натиск от производители с по-ниски производствени разходи.

През 2025 г. стоманената индустрия в страната преминава през най-тежкия от десетилетия период, характеризиращ се със спад в производството и натоварване на производствените мощности - под 50 %. Силен ценови натиск върху местното производство на вътрешния пазар оказва евтиният внос от трети страни като Турция и Египет. Високият износ на скрап от черни метали, води до ограничаване на наличния ресурс и налага допълнителен внос на суровини, което повишава производствените разходи и допълнително ограничава производствения капацитет. По-високата цена на електроенергията за енергоинтензивните индустрии в България, в сравнение с редица други европейски държави, влошава ценовата конкурентоспособност на българските производители на външните пазари.

Въпреки неблагоприятната пазарна среда, предприятията в сектора продължават да инвестират в модернизация на производствените мощности, автоматизация на процесите и повишаване на енергийната ефективност. Особен акцент се поставя върху декарбонизацията на производството, оползотворяване на вторични суровини и внедряване на технологии за нисковъглеродно производство, в съответствие с изискванията на Европейския зелен пакт и процесите на енергийна трансформация в ЕС. Общият обем на инвестициите в тези направления достига приблизително 5 млрд. лева.

2.1.3. ПРОИЗВОДСТВО НА ВАЛЦУВАНИ ЧЕРНИ МЕТАЛИ

Производството на **валцувани черни метали (ВЧМ)** в България е концентрирано в „Стомана Индъстри” АД и „Промет Стиил” ЕАД, гр. Бургас. През 2025 г. общото производство на ВЧМ възлиза на 931.4 хил. тона, с 57.2 хил. тона по-малко в сравнение с 2024 г. Негативната тенденция в сектора продължава да се задълбочава – след спада от 3.8% през 2024 г., спрямо 2023 г. през 2025 г. производството намалява с 5.7% в сравнение с 2024 г. (Табл. 2.4 и Фиг. 2.3).

Горещо валцувани дълги продукти (арматура, пръти и профили) се произвеждат и от двете предприятия. През 2025 г. са произведени общо

734.6 хил. тона **дълъг прокат**, с 36.6 хил. тона (4.7 %) по-малко в сравнение с 2024 г. От тях „Стомана Индъстри“ АД е произвела 215.4 хил. тона, с 1.8 хил. тона повече спрямо 2024 г., или ръст от 0.8 %.

Производството на „Промет Стиил“ ЕАД е 519.2 хил. тона, или понижение от с 38.6 хил. тона. Темпът на нарастване на производството за 2025 г. спрямо 2024 г. (–6.92%) и средногодишният темп за петгодишния период (–2.95%) характеризират производството с устойчива тенденция на спад, която се ускорява в последната година.

Таблица 2.3

Производство на валцувани черни метали (ВЧМ), хил. тона

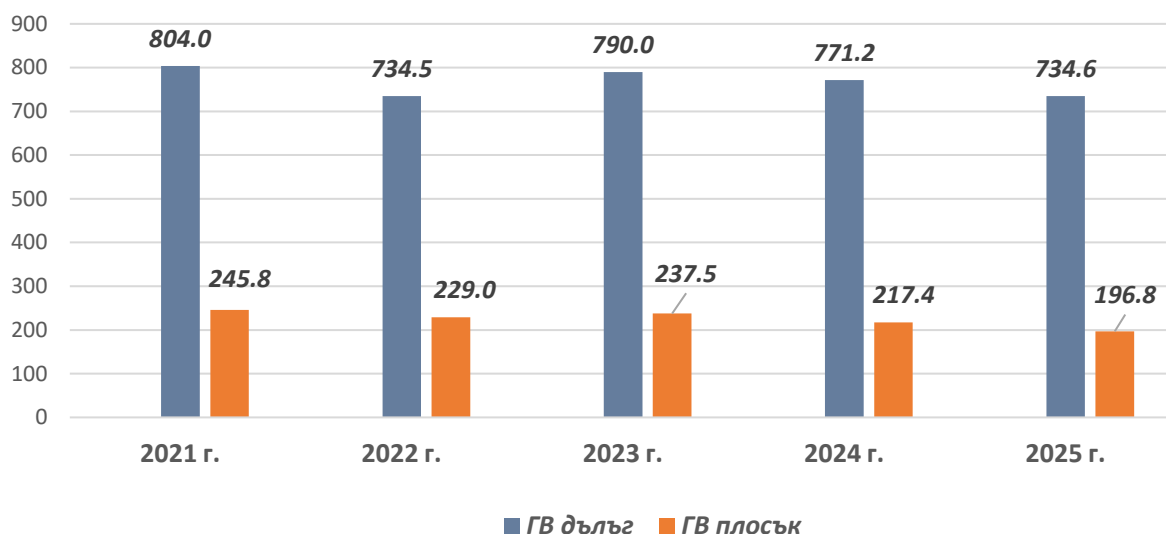
Видове прокат	Фирми	2021г.	2022г.	2023г.	2024г.	2025г.	2025/24	2025/24
							+/-	%
ГВ дълъг	„Промет Стиил“ ЕАД	585.1	467.1	550.8	557.8	519.2	-38.6	93.1
	„Стомана Индъстри“ АД	218.9	267.4	239.2	213.6	215.4	1.8	100.8
	Общо ГВ дълъг	804.0	734.5	790.0	771.2	734.6	-36.6	95.3
ГВ плосък	„Стомана Индъстри“ АД	245.8	229.0	237.5	217.4	196.8	-20.6	90.5
Общо прокат	„Промет Стиил“ ЕАД	585.1	467.1	550.8	557.8	519.2	-38.6	93.1
	„Стомана Индъстри“ АД	464.7	496.4	476.7	421.0	412.2	-8.8	97.9
Общо ВЧМ		1 049.8	963.5	1 027.5	988.6	931.4	-57.2	94.2

Източник: Фирмени данни

Плосък горещовалцуван прокат (ламарина, рулони, листове) се произвежда само в „Стомана Индъстри“ АД. През 2025 г. са произведени 196.8 хил. тона, с 20.6 хил. тона по-малко в сравнение с 2024 г., или спад от 9.5 %. Като цяло през 2025 г. „Стомана Индъстри“ АД отчита спад в общото производство на прокат (плосък и дълъг) с 8.8 хил. тона (2.1 %) в сравнение с 2024 г. Темпът на нарастване на производството на „Стомана Индъстри“ АД за 2025 г. спрямо 2024 г. (–9.48%) и средногодишният темп за петгодишния период (–5.37%) показват, че производството намалява с относително бързи темпове в дългосрочен план, като краткосрочните колебания не променят низходящата тенденция.

Фигура 2.3

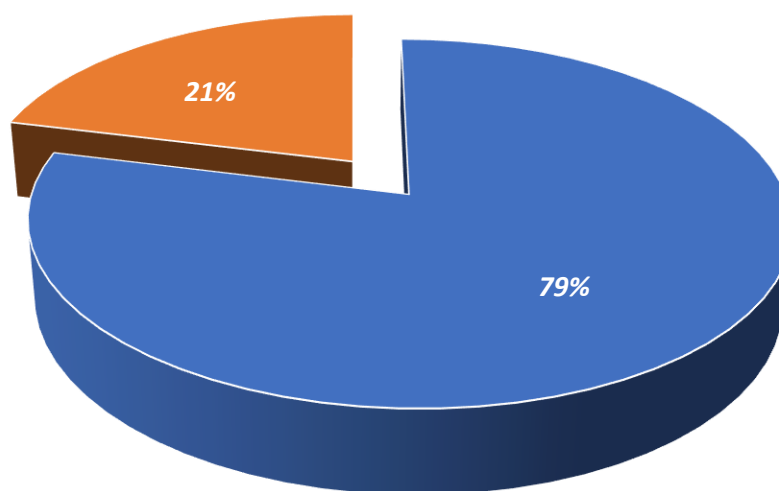
Производство на валицовани черни метали (ВЧМ) по асортимент, хил. тона

В България, в съответствие с капацитета на съществуващите мощности, традиционно се произвежда дълъг прокат в количества 2-3 и повече пъти по-големи от тези на плоския прокат. Съотношението дълъг/плосък прокат се запазва и през 2025 г. (фиг. 2.4), като произведения дълъг прокат е 3.8 пъти повече от плоските продукти.

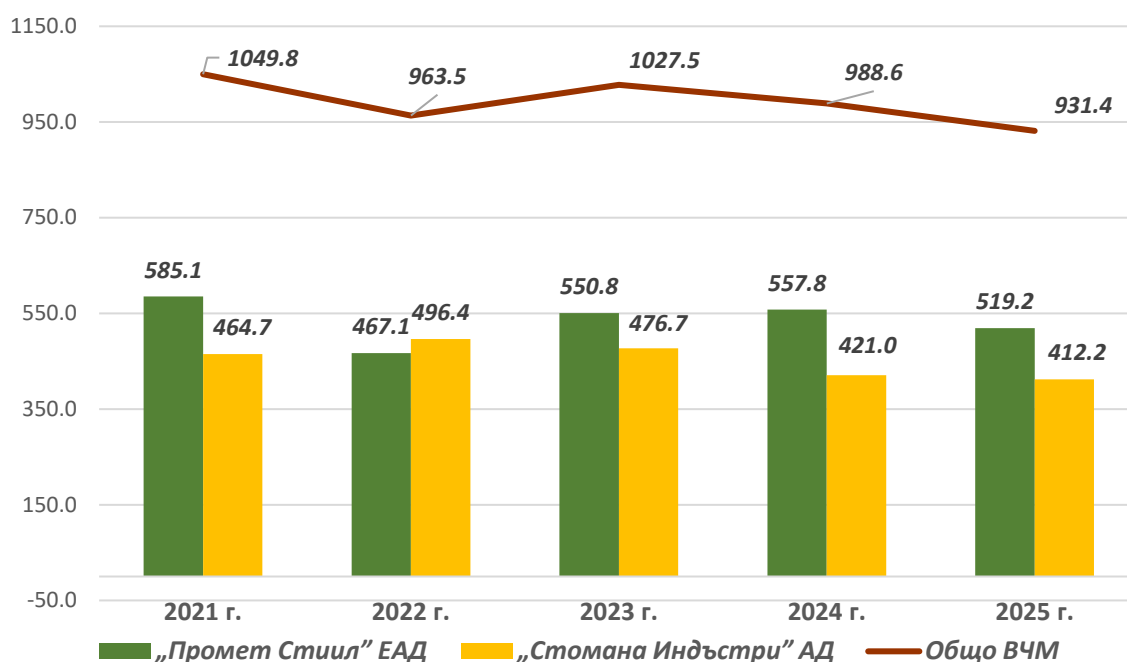
Фигура 2.4

Производство на плосък и дълъг прокат през 2025 г.

Фигура 2.5 представя динамиката на производството на производителите на прокат за последните пет години.

Производство на плосък и дълъг прокат, хил. тона

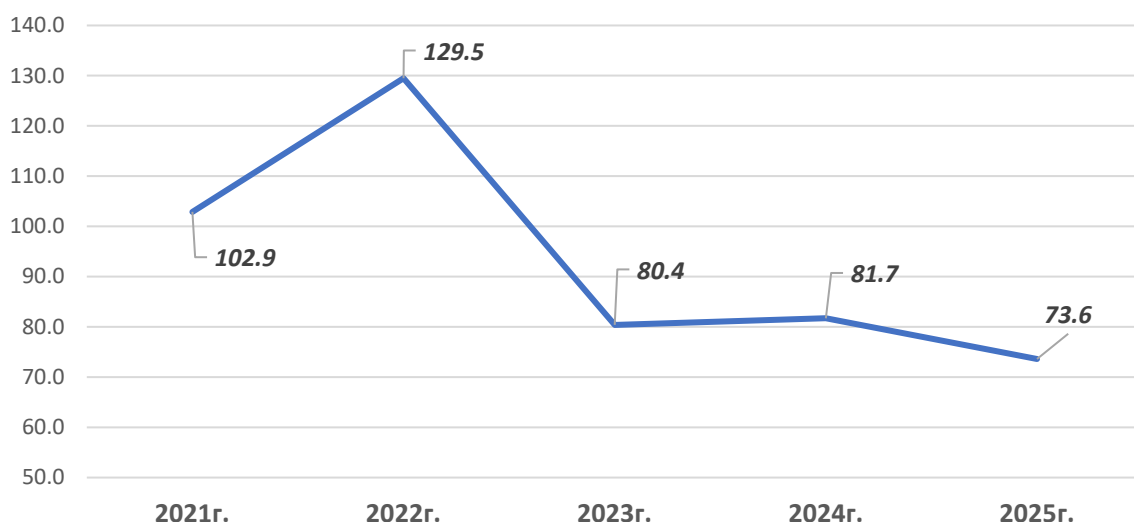
2.1.4. ПРОИЗВОДСТВО НА ИЗДЕЛИЯ ОТ ВАЛЦУВАНИ ЧЕРНИ МЕТАЛИ

Изделията от валцувани черни метали (ВЧМ) обхващат широка гама продукти, сред които стоманени тръби, ламарина с цинково покритие, стоманени топки за мелници, тел и различни телени изделия. Основните суровини за тяхното производство – листов материал, ленти и валцдрат – се доставят както от български металургични предприятия, така и чрез внос. Настоящият анализ разглежда единствено производството и реализацията на предприятията, членуващи в БАМИ, като следва да се отчете, че в страната функционират и други производители на заварени тръби и изделия от валцувани черни метали.

Таблица 2.5 представя данните за производството на изделия от ВЧМ. През 2025 г. са произведени общо 73.6 хил. тона изделия от ВЧМ, с 8.1 хил. тона по-малко от 2024 г. Отчетен е 9.9 % спад на производството.

Графиката на фигура 2.6 представя развитието на производството на изделия от ВЧМ за период от 5 години. Темпа на нарастване на производството за 2025 спрямо 2024 е (–)9.91%, а средногодишния темп за пет годишния период е (–)8.03 %. Изразената низходяща тенденция в дългосрочен план и отрицателният средногодишен темп показва ускорено свиване на производството, като краткотрайните положителни изменения имат ограничено влияние върху общата тенденция.

Производство на изделия от ВЧМ, хил. тона

ЕМЦ Дистрибюшън ЕООД е специализирано в производството и преработката (огъване, заваряване и разкрой) на електрозаварени стоманени, поцинковани и алуминиеви тръби и кухи профили, като реализира продукцията си както на вътрешния, така и на международния пазар.

Друг производител на стоманени тръби е Стомана Индъстри АД, чиято продуктова гама включва разнообразни кръгли, квадратни и правоъгълни профили в различни дебелини, предназначени за широк спектър от приложения, като изделията се произвеждат от горещо и студено валцувани, както и от горещо поцинковани стоманени рулони.

Стоманени топки за смилане на руда се произвеждат в „Стомана Индъстри” АД и „Ел Стомана” ООД. Те са подходящи при добив на злато, мед, желязо, цинк, никел и сребро и с различните нива на твърдост, устойчивост на износване и ударна якост предлагат решения за ефективно извличане на метали и минерали.

„ЖИТИ” АД, гр. Русе произвежда разнообразни по вид и размери **телове и телени изделия**.

Производство на изделия от ВЧМ по фирми, хил. тона

Изделия от ВЧМ	Фирми	2021г.	2022г.	2023г.	2024г.	2025г.	2025/24 +/-	2025/24 %
Стоманени тръби, заварени	„ЕМЦ Дистрибушън“ ЕООД	41.8	36.2	30.7	33.3	29.3	-4.0	88.0
	"Стомана Индъстри" АД	16.2	14.3	15.3	15.9	15.5	-0.4	97.5
Стоманени топки за мелници	Стомана Индъстри АД „Ел Стомана“ ООД	32.3	38.9	22.8	23.3	20.2	-3.1	86.7
Тел и телени изделия	„ЖИТИ“ АД	12.6	11.4	11.6	9.2	8.6	-0.6	93.5
Общо изделия от ВЧМ		102.9	129.5	80.4	81.7	73.6	-8.1	90.1

Източник: Фирмени данни

2.2. ТЪРГОВСКИ ОБМЕН И ПОТРЕБЛЕНИЕ НА ВЧМ И ИЗДЕЛИЯ**2.2.1. ВНОС НА СКРАП, ВЧМ И НА ИЗДЕЛИЯ ОТ ТЯХ**

По данни на митническата статистика вносът в България на валикувани черни метали и изделия от тях, включително скрап, през 2025 г. достига 2 495.7 хил. тона, на стойност 1 640.0 млн. евро (3 207.6 млн. лева). Това е с 285.6 хил. тона повече съпоставено с 2024 г., или увеличение от 12.9 %. През 2025 г. е прекъсната тенденцията на намаление на вноса на черни метали и изделия, наблюдавана през предходните две години. През 2025 г. са внесени 53.0 хил. тона повече нелегирани стомани и изделия, 161.2 хил. тона повече валикувани продукти от легирани стомани и 71.4 хил. тона повече ВЧМ и изделия, на стойност 13.9 млн. евро (27.1 млн. лева). Таблица 2.6 отразява количественото измерение на вноса по стокови групи през последните пет години.

През 2025 г. са внесени 155.0 хил. тона **скрап от черни метали**, използван като суровина за производство на сурова стомана. Внесеното количество е с 26.2 хил. тона повече от равнището на вноса на скрап през 2024 г. Суровината се внася основно от Румъния, чийто внос заема 77.1 % от общия внос на скрап в България. На второ място е Сърбия с дял от вноса от 20.2 %, следвана от Украйна - 2.6 %. Трите страни общо покриват 99.9 % от вноса на скрап в страната.

Една от стоките, чиито внос намалява през 2025 г. спрямо 2024 г. са полупродуктите. След достигнатия за последните пет години пик от 620.1 хил. тона през 2023 г., през 2024 г. и 2025 г. вносът намалява. През 2025 г. са внесени 551.5 хил. тона, с 22.3 хил. тона по-малко на фона на 2024 г., като е реализиран спад от 3.9 %. Вносът от Украйна заема дял от 84.5 %, следвана от Виетнам с дял от 7.6 %, Индонезия- 3.6 %, Гърция - 2.4 %, които заедно обхващат 98.1 % от вноса на полупродукти.

Таблица 2.5

Внос на черни метали – суровини, продукти и изделия от тях, хил. тона

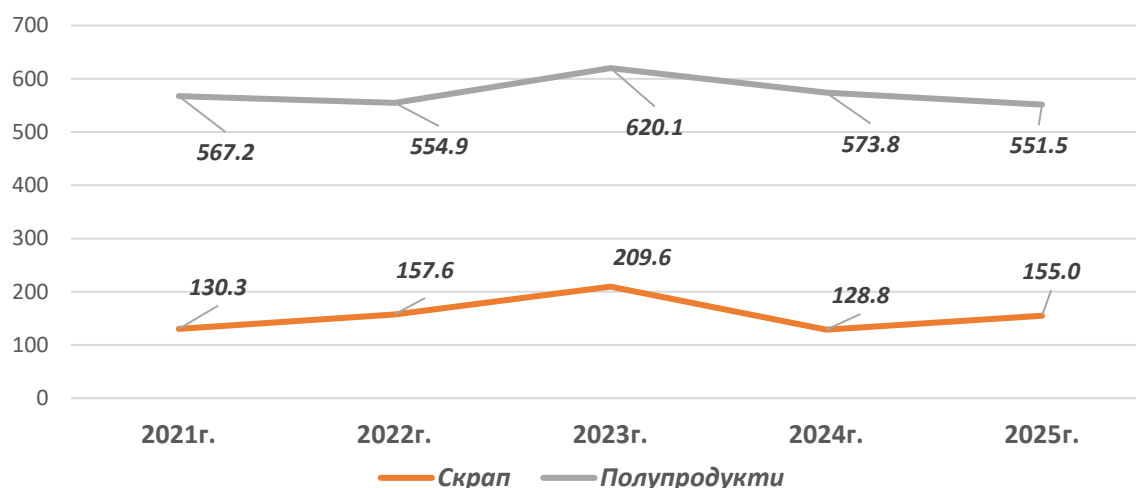
Черни метали – продукти и суровини	2021г.	2022г.	2023г.	2024г.	2025г.	2025/24 +/-	2025/24 %
Нелегирани - общо	1 676.5	1 739.2	1 795.2	1 792.4	1 845.4	53.0	103.0
Чугун - блок, гранули, прах	15.3	21.1	26.4	18.3	18.9	0.6	103.3
Феросплави	14.6	20.8	19.0	24.0	25.1	1.1	104.4
Скрап	130.3	157.6	209.6	128.8	155.0	26.2	120.3
Полупродукти	567.2	554.9	620.1	573.8	551.5	-22.3	96.1
ГВ прокат (рулон и лист)	486.6	491.5	446.0	542.5	599.4	56.9	110.5
СВ прокат (рулон и лист)	126.6	102.0	95.9	85.7	93.1	7.4	108.7
Валцдрат	169.2	194.3	169.0	201.3	195.4	-5.9	97.0
Пръти	88.3	119.8	123.5	124.6	82.3	-42.3	66.0
Профили	78.4	77.2	85.8	93.4	124.7	31.3	133.5
Легирани - общо	105.4	218.5	118.7	104.2	265.4	161.2	254.7
ГВ и СВ рулони и лист	62.8	150.0	77.0	74.7	54.6	-20.1	73.1
Пръти и профили	42.6	68.5	41.7	29.5	210.8	181.3	714.5
Изделия от ВЧМ	206.4	303.8	312.6	313.6	385.0	71.4	122.8
Безшевни тръби	0.0	37.3	33.2	30.4	30.0	-0.4	98.6
Заварени тръби	0.0	32.5	49.2	44.8	72.4	27.6	161.7
Ламарина с покритие	182.0	201.9	191.3	205.7	249.5	43.8	121.3
Телове, въжета и др.	24.4	32.1	38.9	32.7	33.0	0.3	100.9
Общо	1 988.3	2 261.5	2 226.5	2 210.1	2 495.7	285.6	112.9
Стойност, млн. евро	1 529.7	2 270.8	1 741.7	1 626.1	1 640.0	13.9	100.9
Стойност млн. лева	2 991.8	4 441.3	3 406.5	3 180.5	3 207.6	27.1	100.9

Източник: Митническа статистика, НАП

Фигура 2.7 отразява динамиката на вноса на скрап и полупродукти в България за периода 2021-2025 г. След преработка до продукти с нова добавена стойност, те се реализират на вътрешния пазар и за износ.

Фигура 2.7

Внос на скрап и полупродукти, хил. тона

Вносът в България на **плосък и дълъг прокат** в периода 2021-2025 г. е представен във Фигура 2.8. През 2025 г. в България са внесени 747,2 хил. тона **горещо валцуван (ГВ) и студено валцуван (СВ) плосък прокат** от обикновени и легирани стомани. *Увеличението на база 2024 г. е с 44.3 хил. тона или ръст от 6.3 %.* Количеството на нелегираните ГВ продукти (рулони и листа) от внос е 599.4 хил. тона, с 56.9 хил. тона повече от предходната година.

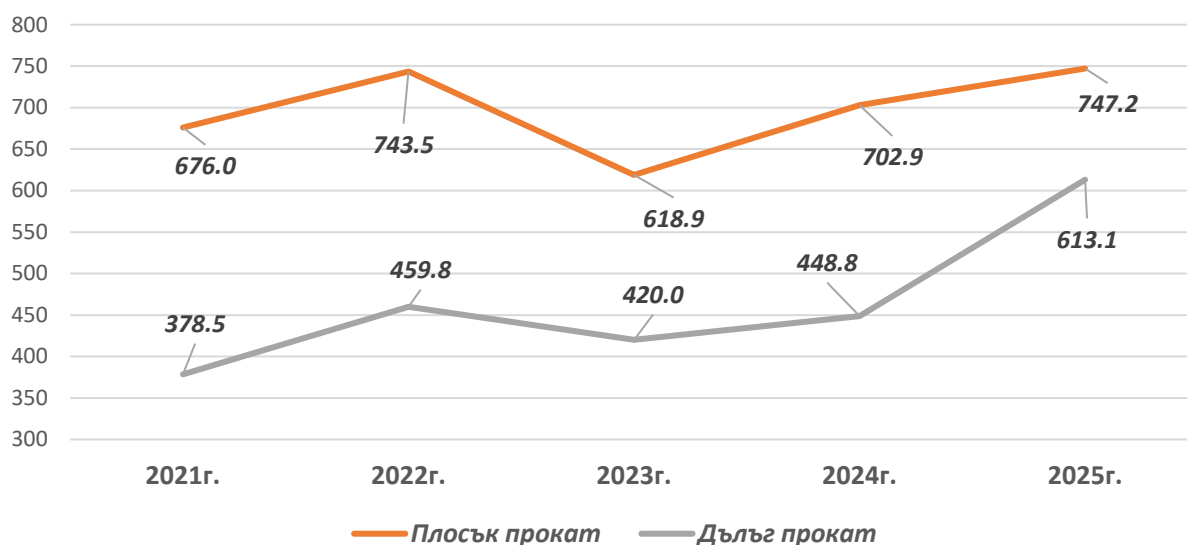
Плосък СВ прокат не се произвежда в страната. През 2025 г. са внесени 93.1 хил. тона, с 7.4 хил. тона (8.7%) повече от предходната 2024 г. Плосък прокат се внася основно от Украйна (39.1 %) и Турция (30.1 %). Следват Сърбия - 12.3 %, Египет - 11.9 %. Общо четирите страни осигуряват 93.5 % от вноса у нас на плосък студеновалцуван прокат.

През 2025 г. общият внос **на дълъг прокат** (пръти и профили от обикновени и легирани стомани, валцдрат) *възлиза на 613.1 хил. тона. Увеличението отнесено към 2024 г. е 164.3 хил. тона (36,6 %).* Отново Турция е водещ вносител, с дял от общия внос на дълъг прокат от 23.8 %, следвана от Египет (20.6 %), Гърция (17.0 %), Китай (12.3 %) и др.

През 2025 г. са внесени 207 хил. тона **пръти и профили** от нелегирани стомани, с 11 хил. тона (5 %) по-малко от 2024 г. *Вносът на валцдрат намалява до 195.4 хил. тона. През 2025 г. са внесени 5.9 хил. тона валцдрат по-малко в сравнение с 2024 г., или спад от 3 %.*

Фигура 2.8

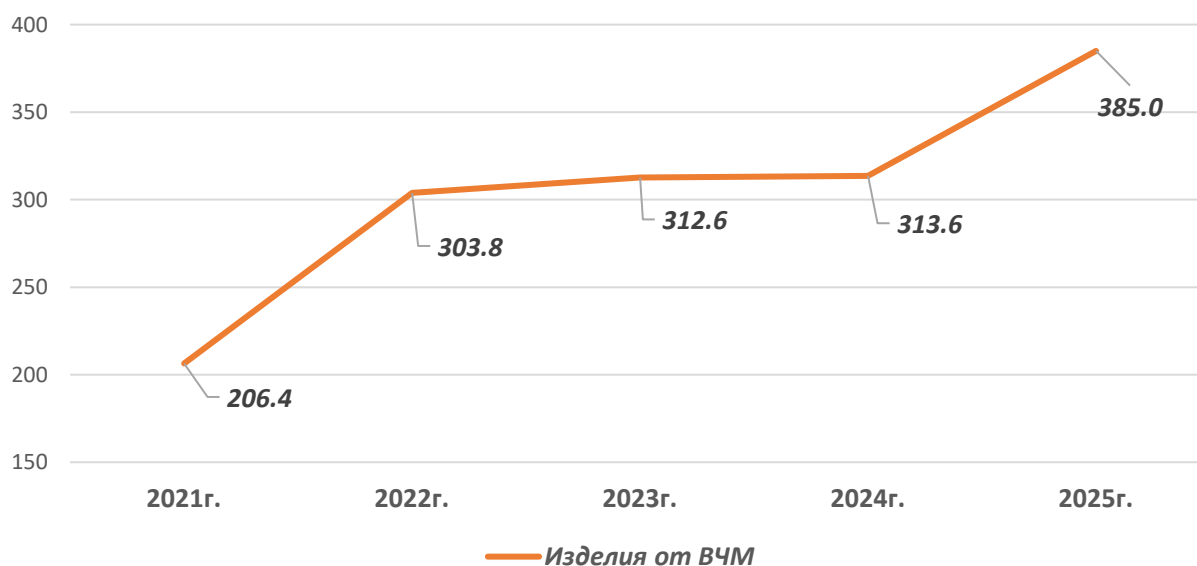
Внос на плосък и дълъг прокат, хил. тона

През 2025 г. продължава тенденцията на плавно нарастване на вноса на изделия от валцувани черни метали. Внесени са общо 385 хил. тона изделия, със 71.4 хил. тона повече от 2024 г., което е ръст от 22.8%. Фигура 2.9. представя вноса на изделия от валцувани черни метали за последните 5 години.

Фигура 2.9

Внос на изделия от ВЧМ, хил. тона

През 2025 г. са внесени общо 102.4 хил. тона **безшевни и заварени тръби**. Внесените стоманени тръби са с 27.2 хил. тона (36.2 %) повече от вноса им през 2024 г. Регистрирано е слабо увеличение с 0.3 % на вноса на **телове и въжета**.

2.2.2. ИЗНОС НА СКРАП, ВЧМ И НА ИЗДЕЛИЯ ОТ ТЯХ

По данни на митническата статистика, през 2025 г. общото количество на изнесените от България метални суровини (чугун, скрап, полупродукти), прокат и изделия от валцувани черни метали е 1 417.1 хил. тона, на стойност 887.6 млн. евро (1735.9 млн. лева). Изнесените количества са с 91.1 хил. тона по-малко от износа през 2024 г., което формира спад от 6 %.

Таблица 2.6

Износ на черни метали – суровини, продукти и изделия от тях, хил. тона

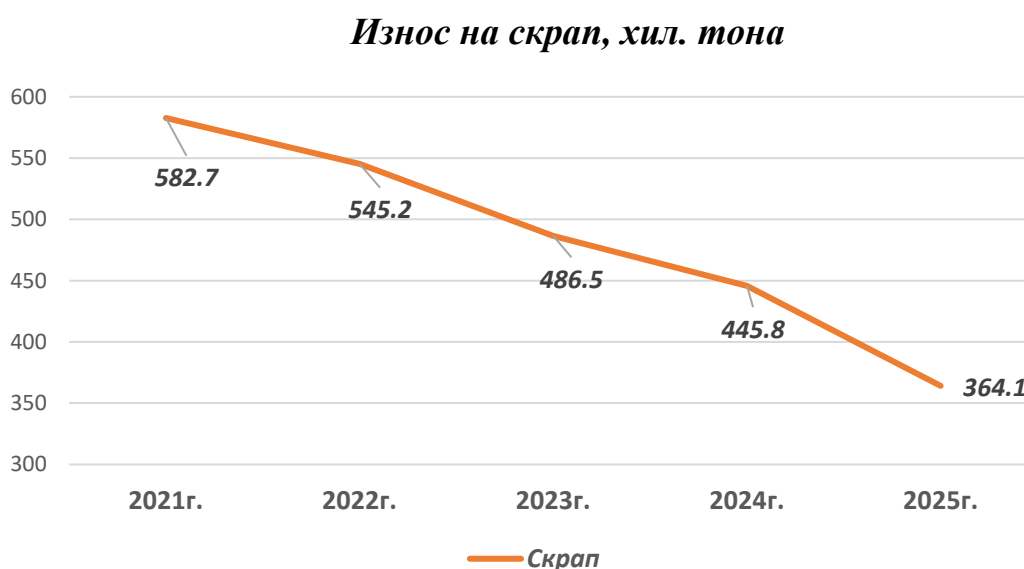
Черни метали – продукти и суровини	2021г.	2022г.	2023г.	2024г.	2025г.	2025/24 +/-	2025/24 %
Нелегирани - общо	1 373.0	1 197.1	1 217.8	1 148.6	1 026.0	-122.6	89.3
Чугун - блок, гранули, прах	1.3	0.1	0.1	0.1	0.9	0.8	874.7
Феросплави	5.2	7.5	9.0	9.0	14.0	5.0	155.7
Скрап	582.7	545.2	486.5	445.8	364.1	-81.7	81.7
Полупродукти	16.2	3.8	4.2	9.0	0.7	-8.3	7.3
ГВ прокат (рулон и лист)	210.2	234.7	222.6	207.6	197.2	-10.4	95.0
СВ прокат (рулон и лист)	7.4	5.2	3.4	2.6	2.2	-0.4	82.9
Валцдрат	1.1	0.7	3.1	1.1	1.1	0.0	100.0
Пръти	516.8	381.7	471.2	459.7	423.6	-36.1	92.2
Профили	32.1	18.3	17.8	13.7	22.2	8.5	162.2
Легирани - общо	67.4	79.2	73.2	56.5	62.9	6.4	111.4
ГВ и СВ рулони и лист	17.7	23.3	20.2	16.1	14.4	-1.7	89.7
Пръти и профили	49.7	55.9	53.1	40.4	48.5	8.1	120.0
Изделия от ВЧМ	325.6	291.3	267.4	303.1	328.2	25.1	108.3
Безшевни тръби	4.7	1.8	0.5	0.8	1.4	0.6	173.7
Заварени тръби	283.7	252.0	235.4	261.2	291.2	30.0	111.5
Ламарина с покритие	13.8	13.6	8.5	11.7	12.1	0.4	103.7
Телове, въжета и др.	23.4	24.0	23.0	29.5	23.5	-6.0	79.7
Общо, хил.т	1 766.0	1 567.5	1 558.4	1 508.2	1 417.1	-91.1	94.0
Стойност, млн. евро	1 216.7	1 460.7	1 082.5	984.0	887.6	-96.4	90.2
Стойност, млн. лева	2 379.7	2 857.0	2 117.2	1 924.6	1 735.9	-188.7	90.2

Източник: Митническа статистика, НАП

Таблица 2.7 отразява количественото измерение на износа по стокови групи през последните пет години. Видно от данните, в периода 2021–2025 г. износьт на метални суровини и стоманени продукти показва ясно изразена низходяща тенденция. Неравномерната динамика на намалението се дължи на съвкупност от външни и вътрешни фактори като свиване на търсенето, високи цени на електроенергията, засилваща се нелоялна международна конкуренция и др. Намаление на обемите на износа се наблюдава във всички стокови групи с изключение на феросплави, пръти и профили и заварени тръби.

През 2025 г. изнесените количества метален скрап са 364.1 хил. тона, с 18.3 % по-малко в сравнение с 2024 г. Независимо, че за четвърта поредна година се запазва низходящата тенденция в износа на **скрап**, неговите обеми остават значителни. Това ограничава ресурсната обезпеченост и създава затруднения за производството на сурова стомана в страната, базирано изцяло на електродъгови пещи, използващи единствено метален скрап като суровина. Основният износ на скрап е насочен към Турция и Македония, които заемат дял от износа съответно 58.6 % и 34.1 %. Динамиката на износа на скрап от България за петгодишен период е показана на фигура 2.10.

Фигура 2.10

През 2025 г. се отчита намаление на изнесените количества **плосък и дълъг прокат** на база 2024 г. Изнесени са 213.8 хил. тона плосък прокат, с 12.5 хил. тона по-малко от предходната година, или спад от 5.5 %. Съответно изнесеното количество дълъг прокат е 495.4 хил. тона, с 19.5 хил. тона по-малко, или спад от 3.8 %. Данните за износа на дълъг и плосък прокат са представени във фигура 2.11.

Намаление на износа се наблюдава и при компаниите, производители на плосък и дълъг прокат. През 2025 г. са изнесени 31.1 хил. тона (16.5 %) по-малко плосък прокат в сравнение с 2024 г., съответно 60.1 хил. тона (11 %) по-малко в сравнение с 2023 г. Над 78 % от износа на плоски нелегирани продукти през 2025 г. е предназначен за страните от ЕС, от които най-голям е износа за

Румъния – 36.3%, следвана от Унгария – 9.6%, Гърция – 9.3 %, Полша 7.8 %, Словакия - 5.3 %, Дания - 6.6 % и др. Делът на износа на плоски продукти към Турция е 6.7 %, към Сърбия - 3.8 % и към Украйна - 3.2 %.

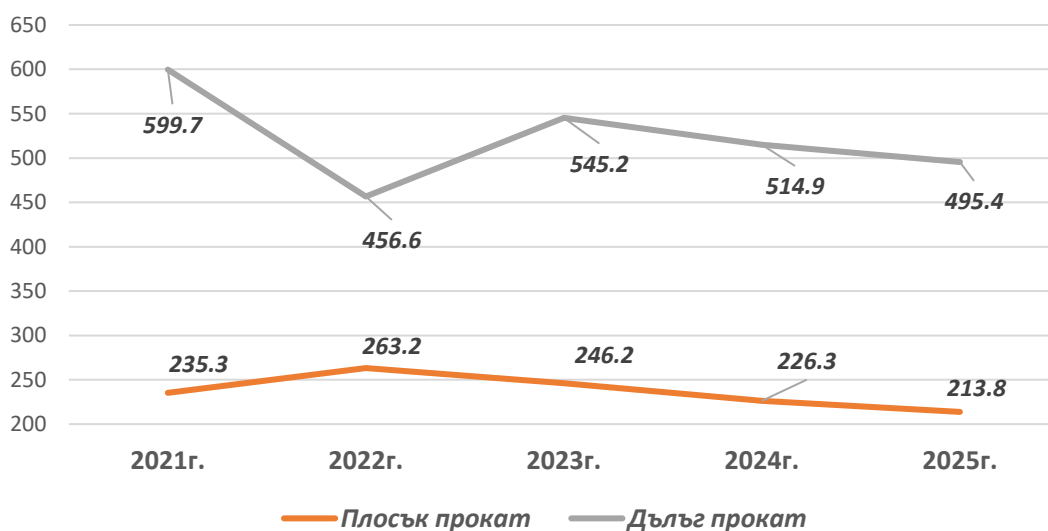
Производителите в страната на пръти, профили и арматурно желязо през 2025 г. отчитат спад в износа от 6.9 %, като са изнесли 36.2 хил. тона по-малко от предходната година.

Над 80% от износа на пръти, профили и арматурно желязо е насочен към страните от ЕС, от които най-голям е делът на износа към Румъния – 45.4 %, следвана от Гърция с 16.3 %, Кипър - 10.0 %. Износът за САЩ заема дял от 9.1 %. Общо делът на износа към съседните балкански страни Македония и Сърбия е 5.6 %. За Украйна са изнесени 1.6 % от общия износ на дълъг прокат.

Износът на **пръти от нелегирани стомани** (основното производство на българския стоманодобив) през 2025 г. е 423.6 хил. тона, с 36.1 хил. тона по-малко съотнесен към износа на същия продукт през 2024 г., или спад от 7.8 %.

Фигура 2.11

Износ на плосък и дълъг прокат, вкл. легиран, хил. тона

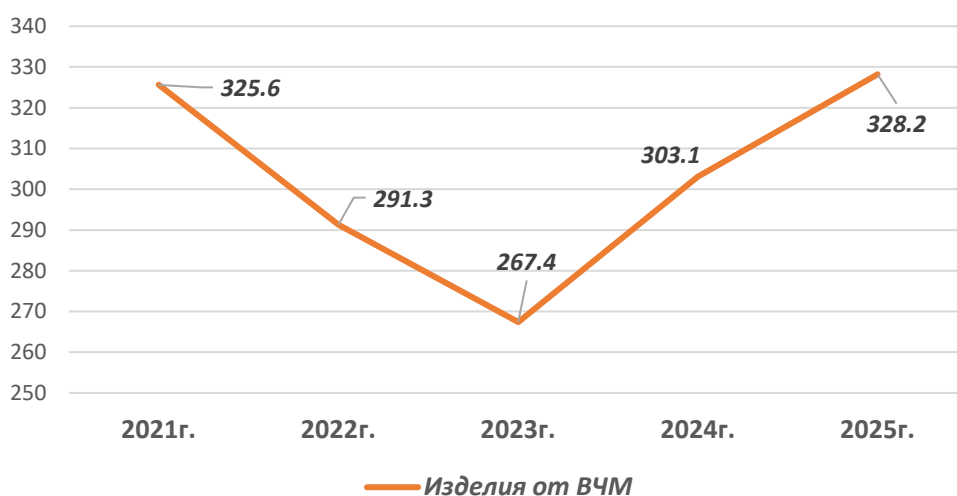
По данни на митническата статистика, през 2025 г. Румъния е водещ търговски партньор в износа на България на пръти от нелегирани стомани с дял от 45.9 % от общия износ, следвано от Гърция - 18.5 %, Кипър - 11.7 % и др. Над 80% от износа е предназначен за страните от ЕС (през 2024 г. този дял е 49.7%). Износът за САЩ заема дял от 10.6 %, за съседните Македония и Сърбия – общо 3.7 %, а за Украйна - 1.7 %.

През 2025 г., за разлика от предходните години, износът на профили от нелегирани стомани нараства. Изнесени са 22.2 хил. тона профили, с 8.5 % повече в сравнение с 2024 г., или ръст от 1.4 %. Отново над 80 % от износа е предназначен за съседните страни Румъния (50.4 %), Македония (13.1 %), Сърбия (13.0), Босна и Херцеговина (9.9 %), Хърватия (1.9 %). Над 50 % от профилите се изнасят за страните от ЕС. Делът на Гърция е 4.5%, а на Унгария -1.2 % и др.

През 2025 г. изделията от ВЧМ бележат увеличение на износа (Фигура 2.12). Изнесени са 328.2 хил. тона, с 25.1 хил. тона повече от 2024 г., или нарастване с 8.3 %. Като цяло е налице растеж в износа на отделните категории изделия от ВЧМ - заварени тръби (11.5 %), безшевни тръби (73.7 %), ламарина с покритие (3.7 %). Изключение правят телове, въжета, където е налице спад от 20.3 %. Данните в таблица 2.4 за производството на изделия от ВЧМ са с по-малки стойности, тъй като има и други производители в страната.

Фигура 2.12

Износ на изделия от ВЧМ, хил. тона

2.2.3. ВЪНШНОТЪРГОВСКИ ОБМЕН НА ВЧМ И ИЗДЕЛИЯ

Външнотърговската статистика на България за периода 2021–2025 г. ясно характеризира продуктите от валцувани черни метали (без чугун, феросплави и скрап) като сектор, структурно зависим от внос, с трайно отрицателно търговско салдо и задълбочаващ се дисбаланс между внос и износ. През 2025 г. темпът на нарастване на вноса е 10.8% и се разминава със спада на износа (-3.6%), поради което отрицателното търговско салдо достига най-неблагоприятната за петгодишния период стойност от (-)1 202.0 млн. евро, с 213 хил. тона (21.5 %) по-голямо от салдото през 2024г. Общият търговски оборот нараства с 6.5% спрямо предходната година, но това се дължи на увеличаването на вноса с 10.8%, докато износоът намалява с 3.6 %

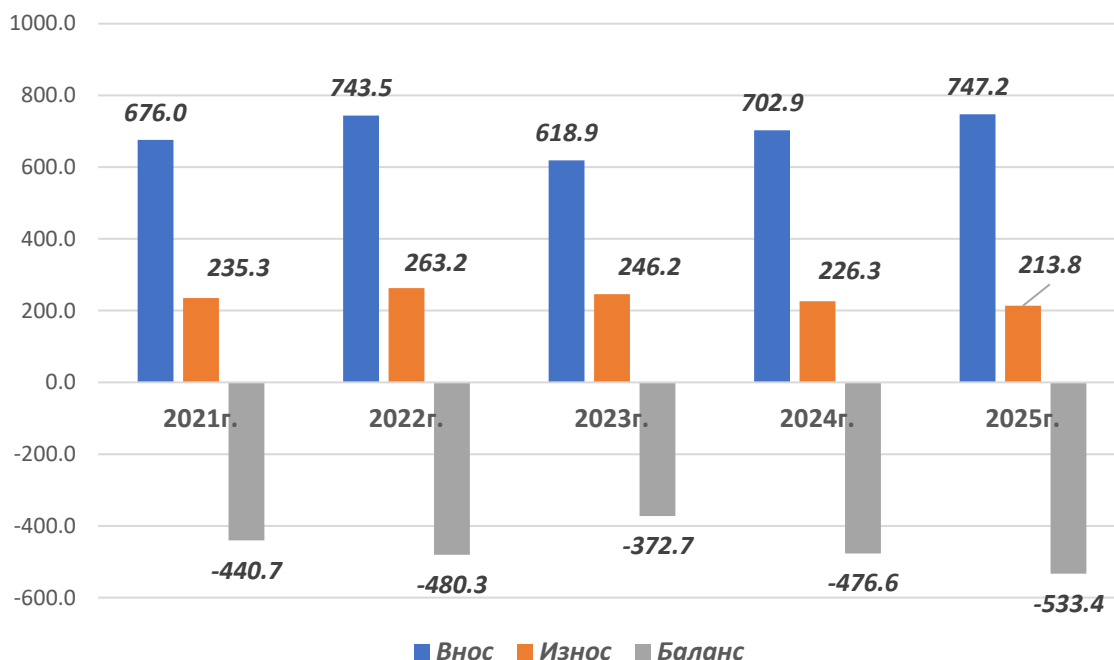
Таблица 2.7

Металургични продукти и изделия от ВЧМ	2021 г.	2022 г.	2023 г.	2024 г.	2025 г.	2025/24 +/-	2025/24 %
Валцувани черни метали							
- внос (вкл. полупродукти)	1621.6	1758.2	1827.9	1725.4	1911.8	186.4	110.8
- износ (вкл. полупродукти)	851.2	723.5	798.5	736.5	709.9	-26.6	96.4
Общ оборот	2472.8	2481.7	2626.4	2461.9	2621.7	159.8	106.5
Салдо (износ- внос)	-770.4	-1034.7	-1029.4	-989	-1202.0	-213.0	121.5
Изделия от валцувани черни метали (ВЧМ)							
- внос	206.4	303.8	312.6	313.6	385.0	71.4	122.8
- износ	325.6	291.3	267.4	303.1	328.2	25.1	108.3
Общ оборот	532	595.1	580	616.7	713.1	96.4	115.6
Салдо (износ- внос)	119.2	-12.5	-45.2	-10.5	-56.8	-46.3	540.5

Данните за развитието на износа, вноса и баланса в търговията с **плосък прокат** за периода 2021 - 2025 г. (Фигура 2.13) сочат устойчиво отрицателно търговско салдо. През 2025 г. отрицателната стойност на салдото нараства с 11.9 % спрямо предходната година, което се дължи на увеличението на количествата по вноса на плосък прокат с 6.3 % едновременно със свиването на износа с 5.5 %.

Фигура 2.13

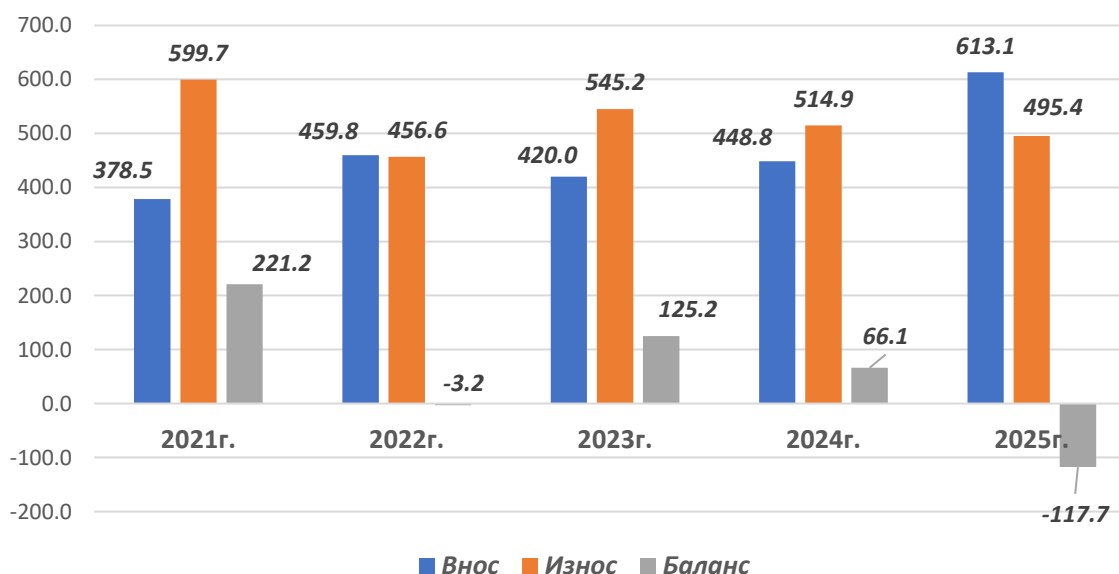
Износ и внос на плосък прокат, хил. тона

При дългите продукти (Фигура 2.14), въпреки предимно положителните стойности на търговското салдо, през 2025 г. се наблюдава сходна на плоския прокат тенденция. Вносът превишава износа с 117.7 хил. тона, поради сериозно разминаване в темповете на растеж (36.6% растеж при вноса и спад от 3.8 % при износа). През 2025 г. на фона на предходната година внесените количества дълъг прокат са с 36.6% повече, докато изнесеният дълъг прокат е с 3.8 % по-малко.

Фигура 2.14

Износ и внос на дълъг прокат, хил. тона

Съществуващите в страната мощности за производство на дълги продукти могат да задоволяват голяма част от търсенето и при равни други условия (ценови натиск, нелоялни практики и др.) биха могли да са предпоставка за намаляване на вноса на продуктите от черни метали.

При изделията от **валцувани черни метали** (Фигура 2.15) динамиката е по-различна, но също води до влошаване на търговския баланс. За петгодишния период вносът нараства с висок средногодишен темп (16.9%), докато износът остава практически стагниращ (0.2%). В резултат, положителното салдо през 2021 г. вече е отрицателно в края на периода в размер на (-)56.8 млн. евро. През 2025 г. В сравнение с 2024 г. вносът на изделия от ВЧМ се увеличава с 22.8%, докато нарастването на износа е само с 8.3%.

Фигура 2.15

Износ и внос на изделия от ВЧМ, хил. тона

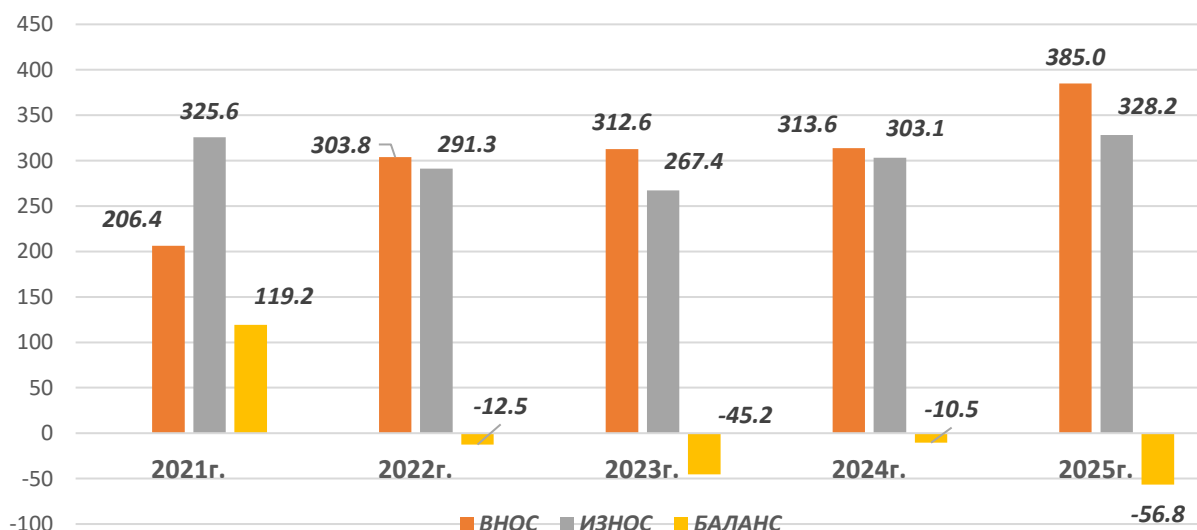

Таблица 2.9 представя обобщен външнотърговски баланс, отчитащ разликата между износа и вноса на всички **основни групи продукти и суровини от черната металургия** (без чугун и феросплави) през 2025 г.

Външнотърговски баланс на черни метали за 2025 г.

Групи продукти и суровини	Износ/хил. тона	Внос/хил. тона	Разлика
Полупродукти	0.7	551.5	-550.9
Плосък прокат	213.8	539.9	-326.2
Дълъг прокат	495.4	613.1	-117.7
Изделия от ВЧМ	328.2	385.0	-56.8
Скрап	364.1	155.0	209.2
Общо	1 402.2	2 244.5	-842.3

Източник: Митническа статистика, НАП

- **полупродукти** – България е нетен вносител на заготовки, които са суровините за следваща преработка по веригата на стойността в металната индустрия. През 2025 г. балансът е (-)550.9 хил. тона, при (-)564.8 хил. тона през 2024 г.;

- **плосък прокат** – и в тази група страната ни е нетен вносител. През 2025 г. вносът надвишава износа с (-)326.2. За сравнение през 2024 г. салдото е (-)476.6 хил. тона;

- **дълъг прокат** – въпреки наличието на производствени мощности в страната, салдото през 2025 г. е отрицателно: (-)117.7 хил. тона, при положителен търговски баланс от 66.2 хил. тона в предходната година.

- **изделия от ВЧМ** – през 2025 г. салдото е отрицателно (-)56.8 хил. тона. За сравнение, през 2024 г. салдото е (-)10.5 хил. тона. Търговският баланс е отрицателен за всички изделия от ВЧМ с изключение на заварените тръби, където износът превишава вноса с 218.7 хил. тона.

- **скрап** – за поредна година износът на скрап превишава вноса. Положителното търговско салдо възлиза на 209.2 хил. тона. За сравнение балансът през 2024 г. е 317 хил. тона., а през 2023 г. - 276,9 хил. тона. Страната ни продължава да е нетен износител на суровина вместо на изделия с добавена стойност.

Търговското салдо за всички **основни групи продукти и суровини от черната металургия** (без чугун и феросплави) след 2019 г е отрицателно:

Таблица 2.9

(хил. тона)

2025 г.	2024 г.	2023 г.	2022 г.	2021 г.	2020 г.	2019 г.
-842.3	-668.7	-797.7;	-659.6	-288.8	-711.0	-810.1.

Количественото измерение на външнотърговския оборот на основните групи продукти от черни метали (полупродукти, валцувани продукти и изделия от тях) за петгодишен период е представено в Таблица 2.11. Общият оборот за 2025 г. е 2621.7 хил. тона, със 159.8 хил. тона повече от оборота за 2024 г., или растеж от 6.5 % (през 2024 г. е реализиран спад от 6.3% съотнесено към 2023 г.). Това обаче се дължи на значителното увеличение на вноса, с 10.8 %, докато износът е намалял с 26.6 хил. тона (3.5 %). Размерът на отрицателното търговско салдо е с 21.5 % по-голям в сравнение с 2024 г.

Таблица 2.10

Външнотърговски оборот на продукти и изделия от ВЧМ, хил. тона

Продукти и изделия от ВЧМ	2021 г.	2022 г.	2023 г.	2024 г.	2025 г.	2025/24 +/-	2025/24
Валцувани черни метали							
- внос (вкл. полупродукти)	1621.6	1758.2	1827.9	1725.4	1911.8	186.4	110.8
- износ (вкл. полупродукти)	851.2	723.5	798.5	736.5	709.9	-26.6	96.4
Общ оборот	2472.8	2481.7	2626.4	2461.9	2621.7	159.8	106.5
Салдо (износ-внос)	-770.4	-1034.7	-1029.4	-989	-1202.0	-213.0	121.5
Изделия от ВЧМ							
- внос	206.4	303.8	312.6	313.6	385.0	71.4	122.8
- износ	325.6	291.3	267.4	303.1	328.2	25.1	108.3
Общ оборот	532	595.1	580	616.7	713.1	96.4	115.6
Салдо (износ-внос)	119.2	-12.5	-45.2	-10.5	-56.8	-46.3	540.5

Източник: Митническа статистика, НАП

Общият търговски оборот на изделия от ВЧМ през 2025 г. е 713.1 хил. тона. Съотнесено към 2024 г. е налице ръст от 15.6 %, който се дължи на изпреварващото нарастване на вноса 22.8 % в сравнение с увеличението на износа с 8.3%. Търговското салдо и през 2025 г. е отрицателно, защото вносът надвишава износа с 46.3 хил. тона.

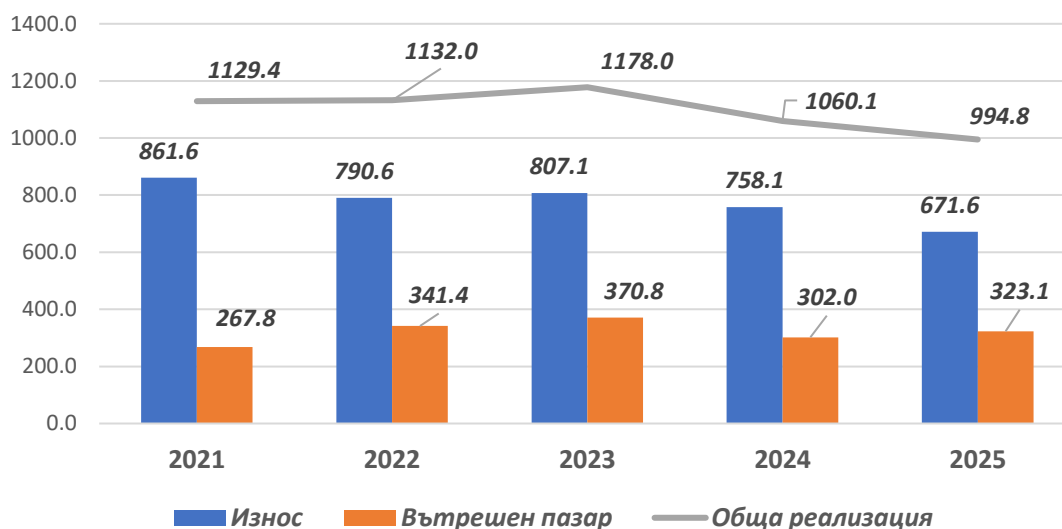
2.2.4. РЕАЛИЗАЦИЯ НА ВЧМ И НА ИЗДЕЛИЯ ОТ ТЯХ

През 2025 г. обемът на продажбите на вътрешния пазар на черни метали и продукти и изделия от тях, произведени от членовете на БАМИ достига 323.1 хил. тона, което е увеличение с 21.2 хил. тона (11.4 %) в сравнение с 2024 г.

Общата реализация на произведените от членовете на БАМИ продукти е 994.8 хил. тона. Намалението от 65.3 хил. тона (6.2 %) се дължи на намалението на обемите на износа. През 2025 г. тези предприятия са изнесли с 86.5 хил. тона (11.4 %) по-малко в сравнение с износа им през 2024 г. Фигура 2.16 показва динамиката на реализацията на прокат и изделия от ВЧМ за периода 2021-2025г.

Фигура 2.16

Реализация на прокат и изделия от ВЧМ

**Фирмени данни*

Таблица 2.12 представя данните за реализацията на плоски и дълги валцувани продукти за последните три години. За този период се наблюдава постоянна тенденция на спад в реализираните продажби от членовете на БАМИ, дължащи се на наблюдавания спад в износа. Общата реализация на плосък и дълъг прокат през 2025 г. е 931.5 хил. тона, количество с 45.4 хил. тона по-малко от реализацията през 2024 г.(спад от 4.6 %) и със 67.5 хил. тона по-малко от тази през 2023 г.(спад от 6.8 %).

Производството на валцувани черни метали и изделия от тях в България е силно експортно ориентирано, като износът на дълъг и плосък прокат традиционно надвишава между 2.5 и 3 пъти реализацията на вътрешния пазар. През последната година обаче това съотношение се понижава до 2.2.

Таблица 2.11

Реализация по видове валцувани продукти от черни метали (ВЧМ)

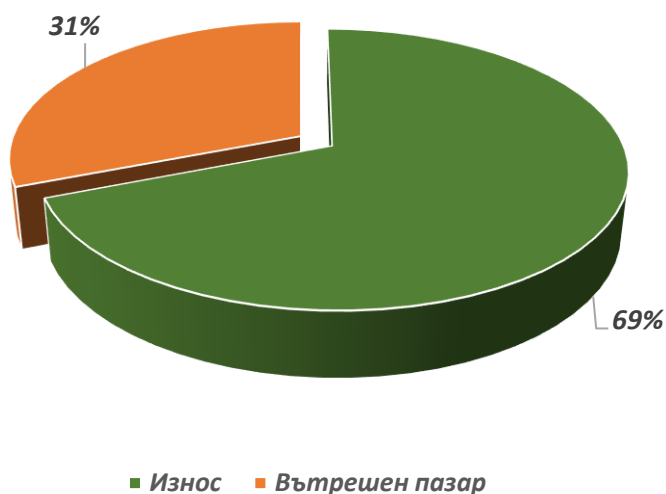
Видове валцувани продукти	Износ			Вътрешен пазар			Обща реализация		
	2023г.	2024г.	2025г.	2023г.	2024г.	2025г.	2023г.	2024г.	2025г.
Дълъг прокат	547.3	523.4	487.2	213.5	235.3	261.4	760.8	758.6	748.6
Плосък прокат	206.9	188.1	157.0	31.3	30.2	25.9	238.2	218.3	182.9
Общо прокат	754.2	711.5	644.2	244.8	265.4	287.4	999	976.9	931.5

*Фирмени данни

Съотношението износ/вътрешен пазар през 2025 г. за плосък и дълъг прокат (Фигура 2.17) е **69/31**.

Фигура 2.17

Съотношение износ/вътрешен пазар на видовете валцувани продукти

Източник: Фирмени данни

2.2.5. РЕАЛНО ВЪТРЕШНО ПОТРЕБЛЕНИЕ (РВП) НА СТОМАНЕНИ ПРОДУКТИ

Потреблението на стомана и продукти от стомана е важен индикатор за състоянието и стратегическата автономност на дадена икономика.

Реалното вътрешно потребление (РВП) на България на валцувани черни метали и изделия от тях се формира като сумата от продажбите на вътрешния пазар на продуктите, произведени от *предприятията* и вноса на същите продукти. В таблица 2.13 е представено РВП през последните три години (2023-2025), а фигура 2.18 отразява промените в РВП за периода 2021 – 2025 г.

Таблица 2.12

Реално вътрешно потребление на стоманени продукти, хил. тона

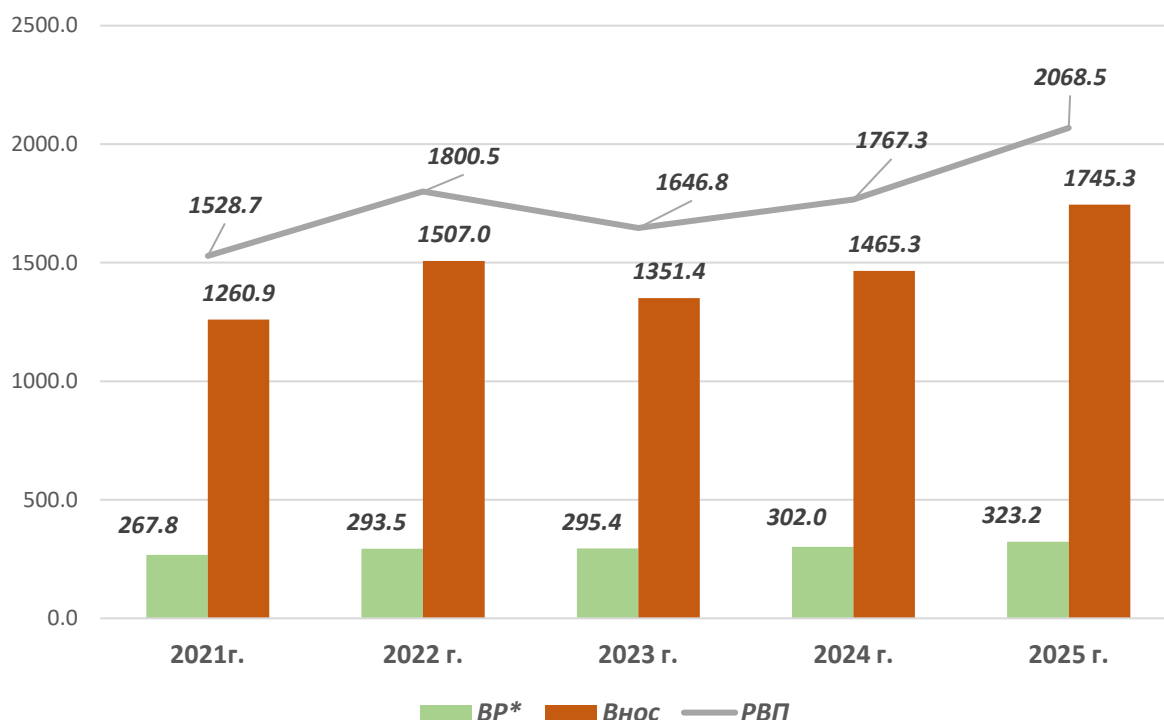
Продукт и	2023 г.			2024 г.			2025 г.			2025/2024	
	ВР*	Внос	РВП	ВР*	Внос	РВП	ВР*	Внос	РВП	Разлика	%
Дълъг прокат	216.3	419.9	636.2	235.3	448.8	684.1	261.4	613.1	874.5	190.5	127.8
Плосък прокат	31.2	618.9	650.1	30.2	702.9	733.1	25.9	747.2	773.1	40.0	105.5
Общо прокат	247.5	1038.8	1286.3	265.4	1151.7	1417.1	287.4	1360.3	1647.7	230.6	116.3
Изделия ВЧМ	47.9	312.6	360.5	36.5	313.6	350.1	35.8	385.0	420.8	70.6	120.2
Общо	295.4	1351.4	1646.8	302.0	1465.3	1767.3	323.2	1745.3	2068.5	301.2	117.0

*ВР - Вътрешна реализация

Източник: Митнически данни и НАП (внос) Фирмени данни (вътрешна реализация)

РВП в България на валцувани стоманени продукти и изделия от тях през 2025 г. е 2068.5 хил. тона, с 301.2 хил. тона (17.0 %) повече от РВП през 2024 г. През последните три години се формира положителна динамика в потреблението както на прокат, така и на изделия от ВЧМ. Това се дължи на равнището на вноса, който през 2025 г. превишава реализацията 5 пъти.

Реално вътрешно потребление (РВП) на стоманени продукти, хил. тона

Видимото потребление (ВП) и реалното вътрешно потребление (РВП) на стомана са индикатори за инвестиционната активност в ключови сектори като строителство, инфраструктура и машиностроене, тъй като потреблението на метални продукти е пряко свързано с реализирането на дълготрайни производствени и капиталови проекти. Двата индикатора служат за оценка на степента на стратегическа автономност на икономиката и настъпващите промени в нейната структурата, включително пренасочване към по-високотехнологични и интензивни производства или към дейности с по-ниска ресурсна интензивност.

Видимото потребление в килограми на глава от населението (ВПГН) се използва като измерител на степента на индустриализация на икономиката. Определя се по формулата $\text{ВП} = (\text{П} + \text{В}) - \text{И}$, където::

ВП – видимо потребление, хил. тона

П – произведени стоманени продукти, хил. тона

В – внесени стоманени продукти, хил. тона

И – изнесени стоманени продукти, хил. тона (без чугун, феросплави, скрап)

Видимото потребление на стоманени продукти, вкл. видимото потребление в килограми на глава от населението (ВПГН), по години, е представено в Таблица 2.13.

Таблица 2.13

Видимо потребление на стоманени продукти, хил. тона**Махнете част от таблицата**

Година	Производство	Внос	Износ	ВП	ВПГН
2020	930.8	1 518.0	1 084.1	1 364.7	197.3
2021	1 049.8	1 260.9	1 160.6	1 150.1	168.2
2022	963.5	1 507.0	1 010.9	1 459.6	225.8
2023	1 027.6	1 351.4	1 061.7	1 317.3	204.4
2024	988.6	1 434.8	1 043.6	1 379.9	214.4
2025	931.4	1 715.3	1 036.0	1 610.7	252.9

Източник: Фирмени данни (производство), митнически данни (внос и износ)

През 2025 г. в сравнение с 2024 г. видимото потребление (ВП) на стоманени продукти в България нараства с 16.7% до 1 610.7 хил. тона, а видимото потребление на глава от населението (ВПГН) – с 18% до 252.9 кг/човек.

ВПГН за развитите индустриални страни е около и над 500 кг/човек, а средно за ЕС(28) е над 300 кг/човек.

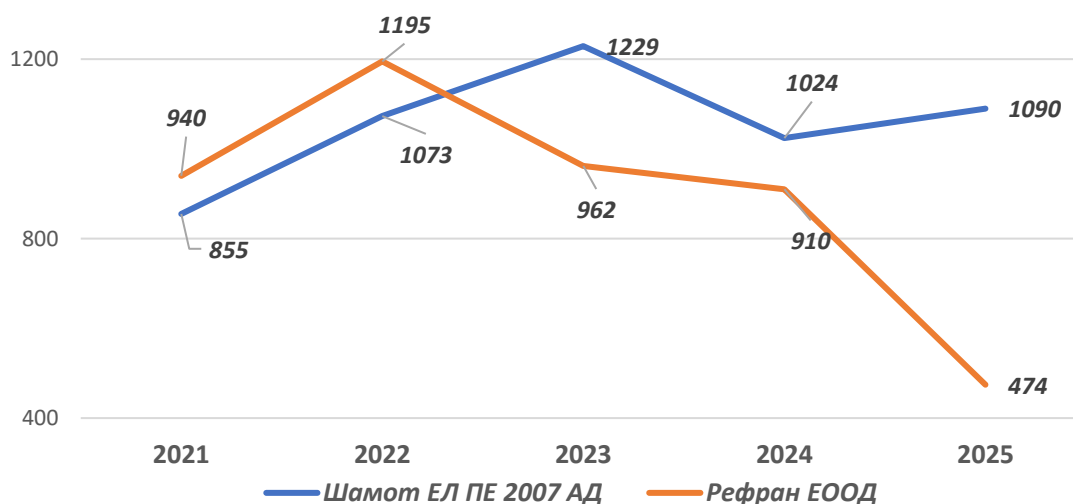
2.3. ПРОИЗВОДСТВО НА ОГНЕУПОРНИ МАТЕРИАЛИ И ИЗДЕЛИЯ

Огнеупори и огнеупорни материали се използват основно за облицовка и обмазване на пещите и агрегатите на металургичните предприятия. Основни производители на огнеупори и огнеупорни изделия са фирмите „Шамот ЕЛ ПЕ 2007“ АД и „Рефран“ ЕООД. Данни за произведените огнеупорни материали от тези фирми в периода 2021-2025 г. са представени във фигура 2.19.

През 2025 г. „Рефран“ ЕООД е произвел 447 тона неформовани и формовани огнеупори, с 48 % по-малко в сравнение с 2024 г. Производството на „Шамот Ел Пе 2007“ ООД възлиза на 1090 тона, с 10 тона (1.1 %) повече от 2024 г. Общото количество произведени огнеупори от „Рефран“ ЕООД и „Шамот Ел Пе 2007“ ООД през 2025 г. е 1564 тона, с 19 % по-малко в сравнение с 2024 г.

Фигура 2.19

Производства на огнеупорни материали, тона

Огнеупорите и огнеупорните материали се реализират основно на вътрешния пазар. Няма данни за реализиран износ в последните години. През 2025 г. реализацията на вътрешния пазар общо за двете предприятия възлиза на 1600 тона.

РАЗДЕЛ ТРЕТИ

ЦВЕТНАТА МЕТАЛУРГИЯ В БЪЛГАРИЯ

3.1. ПРОИЗВОДСТВО НА ЦВЕТНИ МЕТАЛИ

България произвежда базови цветни метали – олово, цинк и мед от местни и вносни суровини - рудни концентрати, метални отпадъци (скрап) и вторични полупродукти от тези метали в две предприятия – за мед в „Аурубис България“ АД и за олово и цинк в „КЦМ“ АД. Само вторични суровини – излезли от употреба оловно-акумулаторни батерии и отпадъци от тях се преработват до олово на блок и в две други предприятия – Монбат Рисайклинг ЕАД и Ел Бат АД. Оловото се влага в производството на оловни акумулаторни батерии. В технологичния процес се извличат и други съпътстващи метали и от съдържащите се полезни компоненти се получават нови стокови продукти. Осъществява се комплексно оползотворяване на суровините до крайни продукти и се увеличава добавената стойност.

По веригите на преработка в отрасъла има изградени и съвременни металургични мощности за следващата обработка на цветните метали и техните сплави до готови продукти и изделия с висока добавена стойност. „София Мед“ АД произвежда продукти от мед, цинк и техните сплави. За преработка на алуминий има няколко предприятия – „АЛКОМЕТ“ АД, „ЕТЕМ“ АД, „ЛИНКИН“ ООД. Тези продукти и изделия се използват в строителството, автомобилостроенето, енергетиката, машиностроенето и други сектори на икономиката и бита. В резултат на това развитие България е една от водещите страни-производители на цветни метали в ЕС. По стойност на произведената продукция през последните години страната ни заема 5-6 място от всички страни-членки.

През 2025 г. влияние върху производството оказаха редица външни и вътрешни фактори. Продължаващата война в Украйна и наложените на Русия санкции предизвикаха енергийна криза, която все още не е преодоляна. Цените на енергоносителите в ЕС остават по-високи от страни, с конкурентно производство на това в Европа. Цените на металите на световните пазари са силно волатилни, трудности има в логистиката при вноса на суровини. За производство на цветни метали българските производители внасят големи количества рудни концентрати, метални и други вторични продукти. Реализацията на готовата продукция също е предимно за износ и това прави отрасъла силно зависим от състоянието на световните пазари, от борсовите цени на металите и стойностите на енергийните ресурси.

Независимо от влошените икономически и политически условия в света и у нас, цветната металургия продължава да отчита високи показатели и остава най-голям износител от всички стокови групи. През 2025 год. е изнесена продукция за около 4 млрд. евро и е формирано положително салдо от 2.3 млрд. евро.

3.1.1. ПРОИЗВОДСТВО НА МЕД (АНОДНА И ЕЛЕКТРОЛИТНА)

Единствен производител на електролитна мед от първични рудни концентрати и вторични медни суровини е „Аурубис България“ АД, част от групировката Аурубис, Германия. Производствената площадка е разположена до гр. Пирдоп, на която са обособени четири основни мощности: металургично производство за автогенно топене и получаване на анодна мед, електролитна рафинация на анодите до катодна мед, производство на сярна киселина и обогатителна фабрика за медни шлаки.

Внедрената схема е модел за кръгова икономика, която осигурява преработката на първичните и вторични суровини при високо оползотворяване на полезните компоненти и опазване на природата. Всички отпадни продукти от посочените производства, като медните шлаки, изходящите газове, улавяните прахове и електролитните шламове се преработват до крайни продукти. Те се връщат в производството или се предлагат за реализация в други дейности, като строителството.

Инсталация за разтваряне на медта от стари руднични отвали и електролитно извличане до катодна мед има в „Асарел Медет“ АД, като количествата са минимални (около 2 хил. тона/год.).

След изпълнение на проекти за модернизация и технологично обновление на производство и направени до сега инвестиции за над 1 млрд. лева, „Аурубис България“ АД започна изпълнение на най-мощната програма за 400 млн. евро **„Инвестиции за прогрес. България 2027“**. Компанията разширява годишния капацитет за катодна мед от 240 хил. тона на 360 хил. тона, започна да изгражда два нови фотоволтаични парка, „Аурубис-2“ и „Аурубис-3“ в допълнение към създадената през 2021 г. първа соларна централа. Одобрен е и четвърти етап - „Аурубис-4“. След завършване на проектите фотоволтаичният комплекс на „Аурубис България“ ще разполага с 41 MWp зелени мощности за собствени нужди, което представлява 15% от необходимата за производството енергия. Тази замяна спестява над 25 000 тона годишно косвени въглеродни емисии.

През 2025 г. в предприятието е извършен основен ремонт на топилната пещ и преработените първични медни суровини са с 254 хил. тона по-малко, а съдържанието на метал в тях намалява със 75.8 хил. тона. Това намаление е само от вносните концентрати. Доставките от местните находища са увеличени с 5.7 хил. тона метал, като съотношението местни към вносни концентрати е 30% : 70%. През 2024 г. това съотношение е съответно 21% : 79%, поради по-голямото производство на мед. Добиваните в страната руди имат ниско медно съдържание и осигуряват концентрати в количество до 30% от капацитета на металургичните мощности. Останалите количества се внасят от различни региони и страни, като Южна Америка (Чили, Бразилия, Перу), от региона (Македония, Гърция, Сърбия) и др.

В табл. 3.1 са дадени количествата на преработените суровини за производство на анодна и катодна мед през последните 5 последователни години, а на фигура 3.1 съотношението на местни към вносни суровини за същия период. Видно е, че при по-голямо производство, вносът на медните концентрати расте.

Таблица 3.1

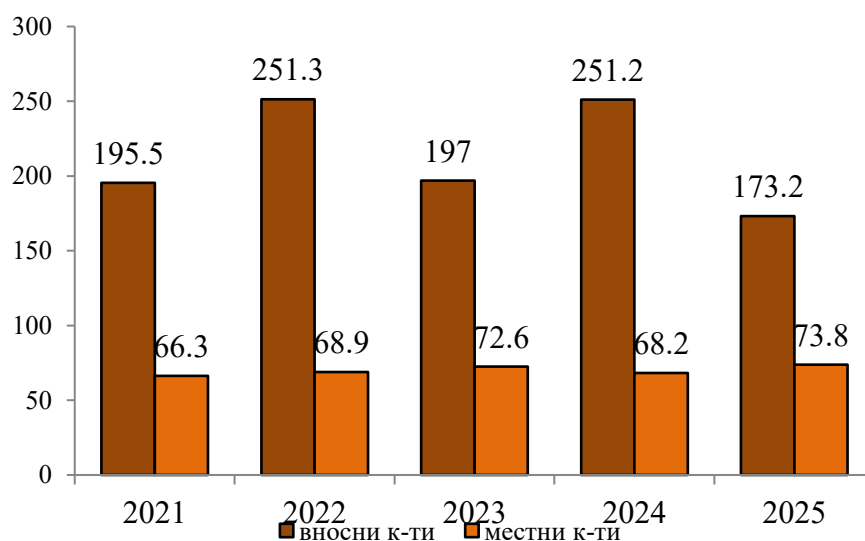
Преработени суровини за производство на анодна и електролитна мед

Продукт	2021 г.	2022 г.	2023 г.	2024 г.	2025 г.	Разлика 2022/2021	
						+/-	%
Концентрати, т	1 177 643	1 441 149	1 211 822	1 379 886	1 125 782	-254 104	81.6
- съдържание на мед, %	22.23	22.22	22.26	23.14	21,95		
- количество метал, т	261 790	320 257	269 752	322 893	247 109	-75 784	76.5
в т.ч.: във вносни	195 501	251 258	197 090	251 186	173 240	-77 946	60.2
в местни	66 312	68 999	72698	68159	73 869	5 710	108.4
Скрап (закупен),	36 701	45 283	40858	46287	48 578	2291	104.9

Източник: Фирмени данни.

Заместител на концентратите може да бъде медният скрап, но през годините количествата нарастват незначително. От преработените отпадъци през 2025 г. само 7 хил. тона са от местния пазар, останалите над 41 хил. тона са от внос. Поради нарастващата потребност от мед в ЕС и нейното включване в списъка на критичните и стратегически суровини, както и предстоящата декарбонизация и за подкрепа на суровинна независимост, ЕК обмисля въвеждането на забрана или ограничителен режим за износ на меден скрап за трети страни.

Фигура 3.1

Преработени концентрати, хил. тона метал

Цялото количество меден скрап, който се събира в страната може да се преработва в металургичните предприятия, като съобразно неговото качество и съдържание на метал се влага в производството на крайни продукти от месинг в „София Мед“ АД или в металургичните агрегати на „Аурубис България“ АД за преработка до електролитна мед. Въпреки това износът е значителен, за 2025 год. са изнесени **9 509 тона**.

Количествата на произведената за 2025 г. анодна и електролитна мед в Аурубис България АД и за предходен период са дадени в таблица 3.2 и графично представени на фиг. 3.2.

Таблица 3.2

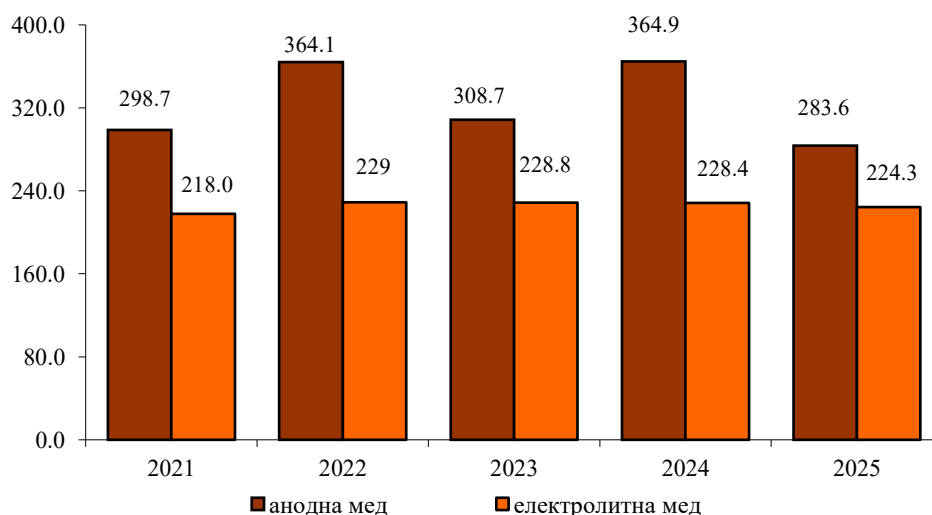
Производство на анодна и електролитна мед, тона

Продукт	2021 г	2022 г.	2023 г.	2024 г.	2025 г.	Разлика 2025/2024	
						+/-	%
Анодна мед	298 728	364 178	308 726	364 964	283 563	-81 401	77.7%
Електролитна мед	218 020	229 070	228 831	228 447	224 319	-4 128	82.1%

Източник: Фирмени данни.

За 2025 г. в Аурубис България АД са произвели 283.6 хил. тона анодна мед, с 81.4 хил. тона по-малко от 2024 г. и това е най-ниското количество за посочения период.

Фигура 3.2

Производство на анодна и електролитна мед, хил. тона

В електролитната мед също има спад от 4 128 тона, което представлява 88 % от произведената през предходната година. Капацитетът на цеха за електролиза на медта досега не осигуряваше преработката на цялото

количество анодна мед. Затова ежегодно се изнасяха аноди за рафинация в други мощности на предприятия от групировката. Във връзка с нарастващото потребление на катодна мед инвестиционната програма „България 2027“ включва разширение на електролизата с 150%, до 360 хил. тона електролитна мед годишно. С това разширение цялото количество анодна мед ще бъде преработено до катодна, увеличава се добавената стойност и се създават нови качествени работни места.

В световен мащаб производството на електролитна мед расте и достига през 2025 г. до 28 559 хил. тона (табл.3.3). Спрямо 2024 г. са произведени 1073 хил. тона повече, ръст от 103.3 %. По региони най-голям производител е Азия с 57.4 % от общото производство (56.9 % дял през 2024 г.) и годишен ръст от 105 %.

Таблица 3.3

Световно производство на електролитна мед, хил. тона

Регион	2023 г.	2024 г.	2025 г.	Разлика 2025/2024	
				+/-	%
Азия	14 907	15 642	16 385	743	104.7
Америка	4 113	3 984	4 019	35	100.9
Европа	3 701	3 585	3 703	118	103.3
в т.ч. ЕС	2 467	2 405	2 401	- 4	99.8
Африка	2 426	2 765	3 020	255	109.2
Други	1 400	1 510	1 431	- 79	94.8
Общо	26 547	27 486	28 559	1 073	103.9

Източник: ICSG

Америка запазва второто място с произведени малко над 4 млн. тона и 14.1 % от световния добив, при минимален ръст близо до 1 %. От тази мед 60 % са произведени в Латинска Америка.

Европа през 2025 г. отчита ръст от 103.3 %, но от увеличено производство в страни, извън ЕС. Като регион все още запазва своето трето място с дял от 13 %. ЕС отчита спад от 4 хил. тона, което съвпада с намаленото производство в Аурубис България АД.

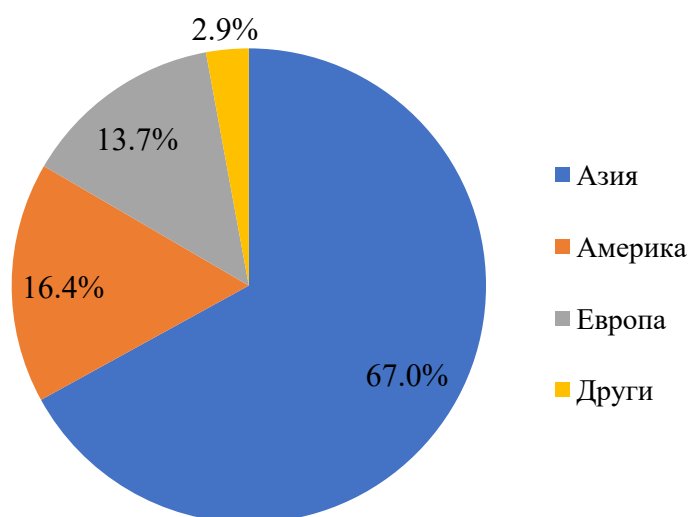
От общите количества произведени в Европа, делът на ЕС е най-голям – за 2025 г. близо 65 %, но по-нисък от предходната 2024 година (67 %). **През последните години делът на ЕС в световното производство значително спада, за 2025 г. до 8.4 % при 10.8 % за 2020 г.** Медта е стратегическа суровина за европейската сигурност и независимост, тя е необходима за нисковъглеродния преход, за декарбонизацията на енергетиката и ВЕИ, за дигиталната трансформация с приложение в почти всички сектори на икономиката и индустрията. Очакваният висок ръст в потреблението при

реалния спад в производството може да постави ЕС в силна зависимост от вноса на мед от трети страни. Една възможност за увеличаване на производството е включването на отпадъците от мед и медни сплави (скрап) в списъка на критичните материали, с оглед спиране на техния износ за трети страни.

Африка ежегодно отчита ръст, дори двуцифрен и реално може да измести Европа от третото място като световен производител на електролитна мед. През последните две години производството им е по-голямо от това на ЕС.

Поради висок енергиен интензитет на електролизата, цените на електроенергията са важен фактор и се отразяват на конкурентоспособността на медното производство. Те могат да доведат до преместване на производства („изтичане на въглерод“) с произтичащите от това негативи за сигурността на ЕС и изпълнението на поставените цели.

Фигура 3.3

Световно производство на електролитна мед (по региони), 2024 г., %

България е значим производител на анодна и катодна мед, с висок дял от европейското производството, а с пускане на новите мощности за катодна мед се засилва ролята на страната за сигурността и ресурсната независимост на ЕС. Произведената електролитна мед през 2025 г. представлява **9.3 % от тази на ЕС**, а в световното производство дялът се лимитира от досегашните мощности и е в порядъка на 0.8 % - 0.9 %.

Дялът на българското производство за 2025 г., определено на основа на количествата на анодната мед е 12 % от тази на ЕС и 1 % от произведената в света.

3.1.2. ПРОИЗВОДСТВО НА ОЛОВО

България е значим производител на олово и оловни сплави от първични суровини (концентрати) и олово-съдържащи вторични суровини, основно излезли от употреба акумулатори и отпадъци от тях. Изградените съвременни металургични мощности и технологиите на производство отговарят на най-добрите налични техники, на европейските изисквания за опазване на природата, добра работна среда и енергийна ефективност.

Производители на олово са три предприятия в страната – „КЦМ“ АД, „Монбат Рисайклинг“ АД и „Ел Бат“ АД. Единственото предприятие за преработка на оловни концентрати и най-голям производител на блоково олово от първични и вторични суровини, както в страната, така и в цяла Югоизточна Европа е „КЦМ“ АД, гр. Пловдив. Изградените в предприятието мощности позволяват преработката на отпадни и междинни металургични продукти в интегрирани технологични схеми за извличане на оловото и цинка в тях. Технологичната връзка между тези две основни производствени звена са добър пример за кръгови икономически модели, позволяващи дълбочинното и комплексно оползотворяване на полезните компоненти от използваните суровини. Извличат се съдържащите се благородни метали и други съпътстващи елементи - злато, сребро, кадмий, телур, бисмут, антимон, а от получаваните при топенето серни окиси се произвежда сярна киселина.

Технологичното реструктуриране на оловното производство в „КЦМ“ АД се извърши на основа на високотехнологична схема за автогенно топене на суровините, отговаряща на най-високите енергийни и екологични стандарти. След нейното внедряване се разшири обхватът на преработваните суровини, значително се увеличи технологичната възможност за преработка на олово съдържащи вторични продукти и в баланса на метала за производство на олово преобладават вторичните ресурси.

Увеличената преработка на вторичен ресурс доведе до намаляване на количествата на първичните концентрати, и то на тези от внос. Но все още за оптимално натоварване на пещта и за ефективно производство се внасят за преработка оловни концентрати, като техният дял през годините намалява – от 78 % в общите количества на преработените концентрати и 50 % от метала в шихтата през 2021 год., за 2025 год. този процент намалява на 54 % в общото количество на влаганите концентрати и на 25 % в количеството на всички оловни суровини. Въпреки общия спад на концентрати, количеството на собствения концентрат от рудните находища на Холдинг 2000 АД расте. За посочения пет-годишен период е отчетен ръст от 171 %.

Количествата на преработените в „КЦМ“ АД първични концентрати, които са от собствен добив в страната и от внос, както и вторичните суровини за производството на олово през последните пет години са дадени в таблица 3.4., а фиг. 3.4 показва количеството на преработените концентрати от внос и от местен добив.

Таблица 3.4

Суровини за производството на първично олово, тона

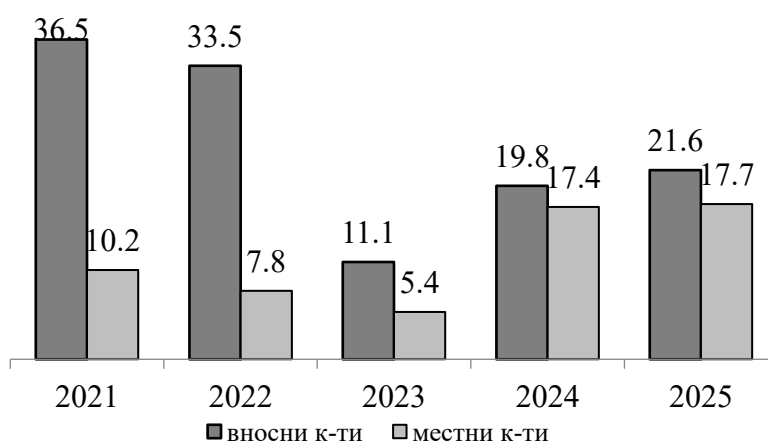
Продукт	2021 г.	2022 г.	2023 г.	2024 г.	2025 г.	2025/24 +/-	2025/24 %
Метал в концентрати	46 672	41 297	16 439	37 249	39 431	+2 182	105,86
в т.ч.: във вносни	36 479	33 472	11 057	19 814	21 660	+1846	93.17
в местни	10 193	7 825	5 382	17 435	17 771	+336	101.93
Отпадъци/полупродукти (външни доставки)	24 967	33 101	29 715	39 978	45 189	+5 211	113.03
Общо суровини	71 639	74 398	46 154	77 227	84 620	+7 393	109.53

Източник: Фирмени данни.

И през 2025 г. остава съществуващата тенденцията да расте произведеното олово от преработката на по-големи количества отпадъци. Преработените първични суровини съответно намаляват. Най-голямо увеличение от близо 2 пъти имат отпадъците и полупродуктите, съдържащи олово. През последните години делът на метала в първичните суровини спада под половината от общото количество на оловото в суровините, за 2025 год. е 46.6 %, докато през 2021 год. е над 65 %.

От посочените в табл. 3.4 данни за всички преработени суровини и показани на фиг. 3.4. преработени количества само за оловни концентрати се констатира промените в тези суровини за период от 5 последователни години. Видно е, че количествата на вторичния ресурс нараства и компенсира близо два пъти спада на първичните ресурси.

Фигура 3.4

Преработени концентрати, хил. тона метал олово

Внедрената технологична схема в оловно производство на „КЦМ“ АД промени съотношението между първичните и вторичните суровини в страната, тъй като новата пещ може да преработва разнообразни по вид и съдържание отпадни или странични продукти от други производства. За посочения период съотношението между метала в концентрати и този в отпадъци се променя, като

от 65 % в концентрати и 35 % вторични суровини през 2021 г., става през 2025 год. съответно 46 % и 54 % , т.е. вторичните са с близо 6 хил. тона повече.

За подобряване на производствените показатели, опазване на природата и добра работна среда КЦМ АД продължава да инвестира, като **за 2025 год. са вложени средства в размер на 14.3 млн. лева**. Важни обекти са депото за отпадъци, реконструкция и ремонт на велц-печи и съоръжения към тях, строителство на нови складови площи. Ежегодно се извършват и капитални вложения в основните съоръжения, велц-пещите, силози към тях, мешалка, обезопасителни пътеки и др.

„Монбат Рисайклинг“ ЕАД, гр. Монтана и „ЕЛ БАТ“ АД, гр. Долна Баня са предприятия с изградени модерни мощности за преработка на оловни акумулаторни отпадъци и излезли от употреба оловни батерии. На действащите мощности се преработват всички събрани количества излезли от употреба оловно-акумулаторни батерии и отпадъци от тях, генерирани в страната, като за натоварване на мощностите се осъществява и внос на оловни отпадъци.

„Монбат Рисайклинг“ ЕАД рециклира акумулаторен и оловен скрап от батерии, плочи, оловни шлаки, пасти, фракции и други отпадъци на оловото и оловно-калциеви сплави. Предприятието се развива устойчиво в структурата на Монбат Груп АД. Осъществена е ефективна вертикална интеграция на целия производствен процес - от доставката на суровини до производството на крайния търговски продукт –оловно-киселите акумулаторни батерии. Производствените съоръжения отговарят на европейските изисквания и екологични стандарти. Като съпътстващ продукт се произвежда натриев сулфат. За успешното и устойчиво развитие ежегодно се инвестира в модернизация и замяна на оборудването с ново съвременно. През 2025 г. за тази цел са изразходвани 900 хил. лева.

„ЕЛ БАТ“ АД е първото българско предприятие за добив на блокови цветни метали (олово), което е построено след политическите промени в условия на пазарна икономика, изцяло с частен капитал. През последните 2-3 години е и най-бързо развиващо се металургично производство, което увеличи капацитетът за преработка на вторични оловни суровини до блоково олово и оловни сплави над три пъти. **Предприятието работи с модерни преработвателни инсталации за сепариране, рециклиране и оползотворяване на негодни за употреба батерии и акумулаторни отпадъци.** За новото оборудване и повишаване на неговия капацитет, както и за постигане на високите екологични стандарти през този период са инвестирани десетки милиона лева, а само за последните две години – 10 мил. лева, от които през 2025 год. – 3 мил. лева.

В България е организирана национална система за изкупуване, събиране и оползотворяване на излезли от употреба оловно-акумулаторни батерии, респективно и за контрол на образуваните количества негодни акумулатори и отпадъци от тях. Оловото е високо рециклируем материал и неговото производство от вторични ресурси е енергоефективно, екологично и щадящо

околната среда. Изградените в страната инсталации отговарят на най-добрите налични техники и на националното и европейско екологично законодателство, осигуряват висок процент на оползотворяване на съдържащите се в тях извлекаеми компоненти. Освен блоково олово и оловни сплави, предприятията произвеждат и натриев сулфат.

Данни за произведеното олово на блок и оловни сплави от преработката на първични и вторични суровини по фирми-производители са дадени в табл. 3.5. На Фиг. 3.5 са представени техните относителни дялове от общото производство.

Таблица 3.5

Производство на олово, тона

<i>Продукт</i>	2021 г.	2022 г.	2023 г.	2024 г.	2025 г.	2025/24 +/-	2025/24 %
Олово, блок /първични и вторични с-ни/	71 822	69 709	44 542	74 367	80 306	5 939	108.0
„КЦМ” АД	71 822	69 709	44542	74 367	80 306	5 939	108.0
Олово и сплави, блок /само вторични с-ни/	32 673	33 719	48 032	68 780	76 659	7 879	111.5
Монбат Рисайклинг ЕАД	17 693	18 729	19 252	19 080	19 259	179	100.9
„ЕЛ БАТ” АД	14 980	14 990	28 780	49 700	57 400	7 700	115.5
Олово - общо	104 495	103 428	92 574	143 147	156 965	13 818	109.7

Източник: Фирмени данни

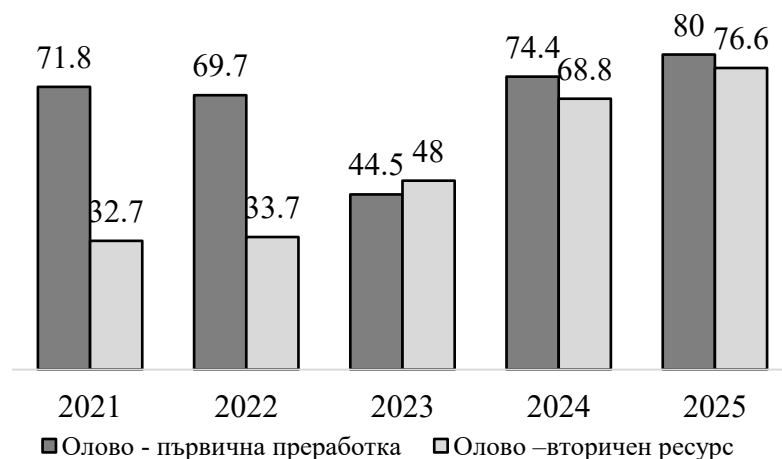
През 2025 г. и в трите предприятия е произведено най-голямото количество олово и сплави за всички години от посочения период.

За „КЦМ“ АД и за ЕЛ БАТ АД това са върхови постижения от пускането в експлоатация на действащите мощности досега. Малко над 75 % от произведеното общо олово е от вторичен ресурс. Постигната е висока степен на оползотворяване на вторичните оловни суровини и това поставя България сред първите страни в света.

В двете предприятия за преработка само на вторични оловни суровини – Монбат Рисайклинг ЕАД и Ел Бат АД е произведено общо 76 659 тона олово и сплави, което е с 7,9 хил. тона повече от предходната година. Това количество е в резултат на 115.5 % ръст в „ЕЛ БАТ” АД през 2025 год., което представлява 7.7 хил. тона повече метал.

Общото годишно производство достига 157 хил. тона и е върхово за блоковото олово в страната, реализиран е годишен ръст от 110 %. Произведени са 13.8 хил. тона повече от 2024 г, от тях близо 6 хил. тона от КЦМ АД, 7.7 хил. тона от Ел Бат АД и 180 т. - Монбат Рисайклинг ЕАД.

Фигура 3.5

Производство на ОЛОВО - общо, хил. тона

Световното производство на олово по региони и по страни – големи производители за последните пет години са дадени в табл. 3.6.

Тези количества в относителен дял от общото олово за 2025 г. са представени на фиг. 3.6.

Таблица 3.6

Световно производство на олово, хил. тона

Регион / Страна	2021 г.	2022 г.	2023 г.	2024 г.	2025	2025/24 +/-	2025/24 %
Азия, в т.ч	8 547	8 623	8 912	8 674	9 159	485	105.6
- Китай	5 448	5 471	5 687	5 277	5 425	148	102.8
- Индия	923	966	1 022	1 465	1 534	69	104.7
- Р. Корея	790	760	776	835	784	-51	93.9
- Япония	298	295	279	290	279	-11	96.2
Европа	2 034	1 780	1 768	1 833	1 866	33	101.8
- ЕС 27	1 431	1 299	1 302	1 371	1454	83	106.1
в т.ч. Германия	310	227	310	300	330	30	110.0
Испания	192	192	192	217	218	1	100.5
България*	106	104	93	143	157	14	109.8
Полша	158	154	155	151	145	-6	96.0
Белгия	122	109	116	112	128	16	114.3
Италия	158	133	66	87	88	1	101.1
Америка,	2 100	2 081	2 178	2 158	2 244	86	104.0
в т.ч. САЩ	976	960	1 019	1 030	1 057	27	102.6
Мексико	420	419	435	435	462	27	106.2
Бразилия	265	278	286	286	300	14	104.9
Канада	203	182	191	164	200	36	121.9
Общо за света	12 552	13 019	13 590	13 416	13 654	238	101.8

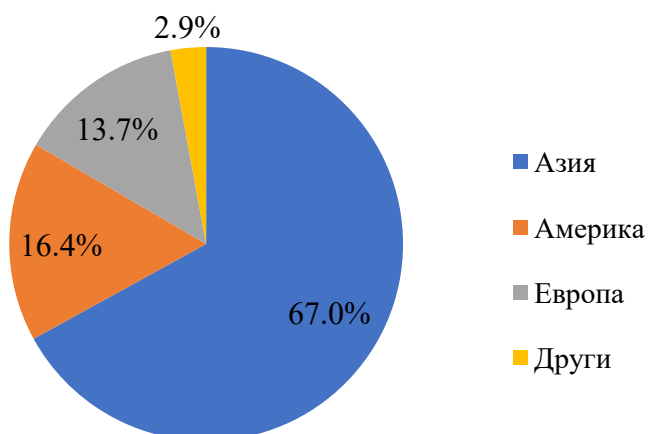
Източник: ILZSG (International Lead and Zink Study Group13), *фирмени данни

Азия запазва първо място в света с дял от 67 % от произведеното олово (66.5 % през 2024 год.) и след спад през 2024 г. отново следващата 2025 год. отчита ръст от 105.6 %. 59 % от това олово е произведено в Китай, а от световното олово страната има дял от 40 %.

На второ място остава Америка с 16.4 % дял и ръст за 2025 год. от 104 % (86 хил. тона). Най-голям производител е САЩ – 1 057 хил. тона за 2025 г. и увеличено производство с 27 хил. тона, ръст от 102.6 %. Най-голям годишен ръст отчита Канада – с 122 %.

Фигура 3.6.

Производство на олово по региони през 2025 г.,(%)

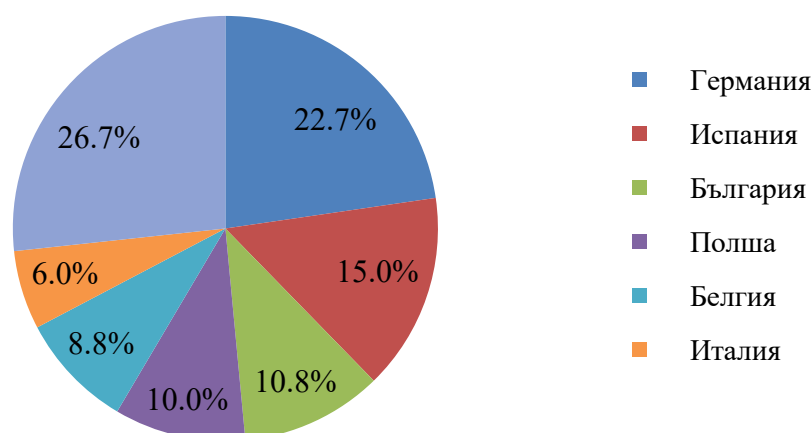

След две години последователни спада в производството на олово (2022 г. – 2023 г.), последващ растеж от 103.7 % (65 хил. тона) за 2024 год. и 101.8 % (33 хил. тона) през 2025 год. **Европа остава на трето място като регион с дял от 13.7 % от световния добив** (14 % през 2024 г.). Този ръст е резултат от увеличеното производство в страните на ЕС(27) – произведени са общо 1 454 хил. тона, 83 хил. тона повече и ръст от 106.1 % .

От страните-членки най-висок ръст отчита Белгия – 114.3 %, следва Германия с 110 %, която е и най-голям производител с годишно производство от 330 хил. тона. Испания запазва своето производство от около и над 200 хил. тона и трайно заема второ място в ЕС. С разширените мощности и постигнатия през последните години ръст в произведеното олово страната ни достигна това на Полша. През последната година дори я изпревари по количество с 12 хил. тона и премина една позиция напред, измествайки Полша в европейската класация надолу.

На фиг. 3.7 са представени относителните дялове от общото количество олово на по-големите производители от страните-членки.

Водещи страни производители на олово в ЕС-27 през 2025 г. (%)

С произведените през 2025 год. 157 хил. тона блоково олово България стана трети производител в Европейския Съюз с 10.8 % дял от общото производство на страните-членки и 1.15 % от това на света.

Произведеното в ЕС олово има дял от 78% в общото олово на Европа и 10.6 % от това на света (през 2024 год. съответно е 75 % от произведеното в регион Европа и 10.5 % от света).

3.1.3. ПРОИЗВОДСТВО НА ЦИНК

Единствен производител на рафиниран цинк в България е „КЦМ“ АД. Предприятието е част от Холдинг КЦМ 2000 АД, гр. Пловдив, който има завършен цикъл на преработка на първични и вторични суровини, при която се извличат както основните метали – олово и цинк, така и на други съдържащи се в тях ценни елементи, като злато, сребро, кадмий, телур, сяра до сярна киселина. Двата основни метала се произвеждат в обособени самостоятелни звена, които са технологично интегрирани с цел преработка на междинните продукти и извличане на всички ценни компоненти. Технологичната схема в КЦМ АД е модел на кръговата икономика в металургията на цветните метали,

Данни за преработените през 2025 г. концентрати от местен добив и от внос, както и закупените и вложени в производството други отпадни продукти, в количество метал са представени в **табл. 3.7**.

През 2025 г. преработените концентрати съдържат **53 880 тона цинк**, с **908 тона метал** по-малко от 2024 г. (98.34 %). Добива на собствени цинкови концентрати не може да осигури необходимите на предприятието количества и ежегодно се внасят концентрати, предимно от страни в региона.

Таблица 3.7

Преработени суровини при производство на цинк, тона

Продукт	2021 г.	2022 г.	2023 г.	2024 г.	2025 г.	2025/24 +/-	2025/24 %
Метал в концентрати, в т.ч.:	61 730	53 242	55 795	54 788	53 880	-908	98.34
вносни	47 174	39 480	41 600	40 286	40 731	+445	101.10
местни	14 556	13 762	14 195	14 502	13 149	-1 353	90.67
Вторичен метал	14 855	19 055	19 190	18 405	20 824	+2 419	113.14
Общо	76 585	72 297	74 985	73 193	74 704	+1 511	102.06

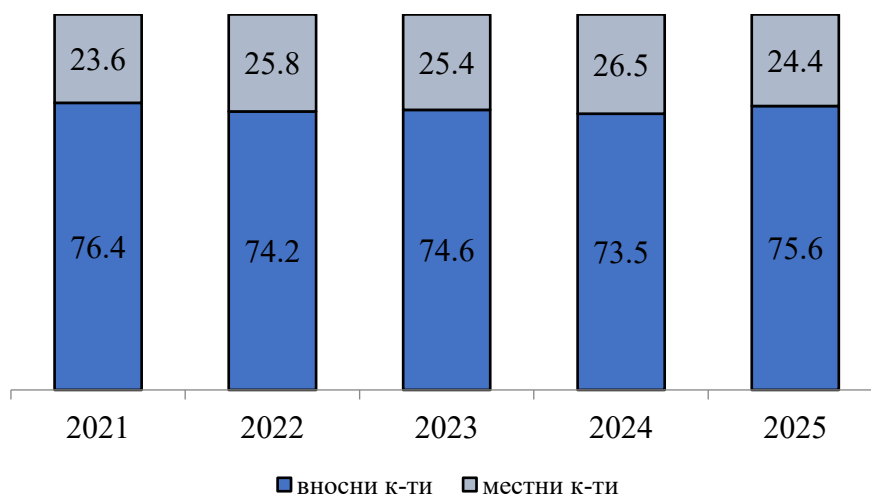
Източник: Фирмени данни

През 2025 г. в сравнение с предходната година собствените концентрати съдържат 1 353 тона метал по-малко, а във вносните е с 445 тона повече. Количествата на вносни и местни концентрати през последните години приблизително запазват своето съотношение, като дялът на собствените концентрати е само една четвърт от общия метал в преработваните през годините суровини. **За 2025 г. е 24.4 %, а вносните концентрати са с дял от 75.6 %.**

На фиг. 3.8 е дадено съотношението (в %) между преработените през последните пет последователни години първични суровини от внос и от местно производство.

Фигура 3.8

Преработени концентрати през периода 2021г. - 2025 г., (%) метал

Холдинг КЦМ 2000 АД през последните години придоби оловно-цинковите находища в Родопите. Направени са значителни инвестиции и се очаква през следващите години да се увеличи добива на собствени руди и концентрати.

За 2025 г. вторичният метал е 20.8 хил. тона. Преработените вторични продукти имат тенденция да нарастват, спрямо 2024 г. са с 2,4 хил. тона повече, ръст от 113, 14 %. Докато през 2 021 год. вторичният ресурс е представлявал 19.4 % от общото количество на метала в преработената суровина, то в 2025 год. този процент е 27.9 %. Най- големи са количествата на цинка в праховете от стоманодобива в резултат на добрата симбиоза между тези производства.

В КЦМ АД през 2025 г. са произведени 72 036 тона цинк, с 2 341 тона повече от предходната, ръст от 103.36 %. (Таб.3.8).

Таблица 3.8

Производство на цинк, тона

Продукт	2021 г.	2022 г.	2023 г.	2024 г.	2025 г.	2025/24 +/-	2025/24 %
Цинк - общо	72 418	72 527	72 324	69 695	72 036	+2 341	103.36

Източник: Фирмени данни

Световното производство на цинк през 2025 г. се увеличава, общо с 323 хил. тона, но спад има в някои отделни страни и региони, като Америка, Франция, Казахстан, Р. Корея. Общо са произведени 13 788 хил. тона рафиниран цинк.

На **табл. 3.9** са представени данни за световното производство на цинк по региони, а **фиг. 3.9** отразява разпределение на тези дялове в проценти от общото световно производство.

През 2025 г. след спад през предходната година, световното производство на цинк се увеличава с 323 хил. тона, като най-голям е ръста в Китай – с 420 хил. тона. ЕС също увеличава производството с 133 хил. тона, респективно ръст от 106,3 %. Най- големи производители на цинк са страните от Азия, общо 9,5 млн. тона и дял от близо 70 % от произведения в света. Само Китай произвежда над 7 млн. тона с дял от 51 % от световния добив. Поради спад в други региони и страни, относителният дял на Азия и Китай през годините нараства.

Таблица 3.9

Световно производство на цинк, хил. тона

Страна/Регион	2022 г.	2023 г.	2024 г.	2025 г.	2025/24 +/-	2025/24 %
Азия, в т.ч.	9 162	9 637	9 303	9 534	+231	102.5
Китай	6 358	6 850	6 620	7 040	+420	106.3
Р Корея	868	862	753	697	-56	92.6
Индия	838	836	857	864	+7	100.8
Казахстан	268	280	288	260	-28	90.7
Европа, в т.ч.	2 211	2 155	2 095	2 272	+177	108.4
ЕС, в т.ч.	1 834	1 786	1 772	1 905	+133	106.3
Испания	505	520	29.01% 515	511	-4	99.8
Финландия	294	294	17.0 302	290	-12	96.0
Белгия	240	260	13.5 240	255	+15	106.2
Нидерландия	209	239	10.6 188	255	+67	135.6
Франция	109	102	8.5 150	130	-20	95.9
Полша	160	157	158	154	-4	97.5
България*	73	72	70	72	+2	102.8
Америка, в т.ч.	1 808	1 635	1 664	1 646	-18	98.9
Канада	643	485	504	509	5	101.0
Мексико	340	349	346	350	4	101.2
Перу	340	349	346	341	-5	98.6
САЩ	220	220	220	220	0	100.0
Общо за света	13 408	13 935	13 495	13 788	+323	102.2

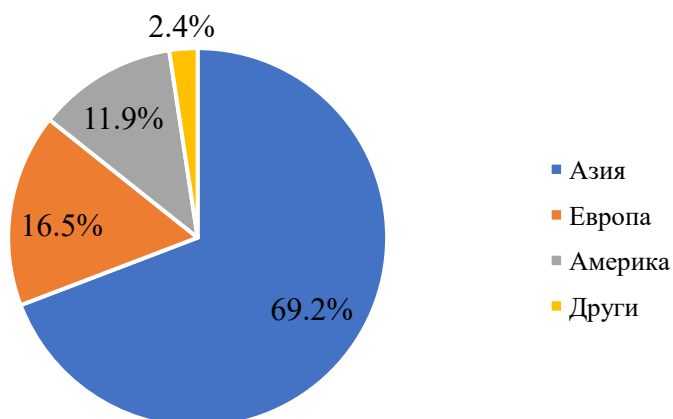
*Източник: ILZSG *КЦМ*

Като регион Европа е на второ място по производство на цинк с 2 272 хил. тона и дял от 16.5 % в това на света. От тях делът на ЕС(27) е най-голям - 84 % , а от това на света - 13.8 % (през 2024 г. – 13.1 %). За 2025 г. производството е увеличено с 133 хил. тона, като най-големи производители са Испания (над 500 хил. тона), следват Финландия, Белгия и Нидерландия. България е също значим производител на цинк, както от първични рудни концентрати, така и от вторичен ресурс.

Основна причина за намаляване на производството на цинк през последните години е високата цена на електрическата енергия, поради високото потребление при производството на електролитен цинк, увеличаване на финансовите разходи и неефективност на процеса. Това особено се отрази на производството в страни от ЕС, предвид по-високите енергийни цени спрямо другите региони в света, довел до значителен спад след 2021 г.

Фигура 3.9

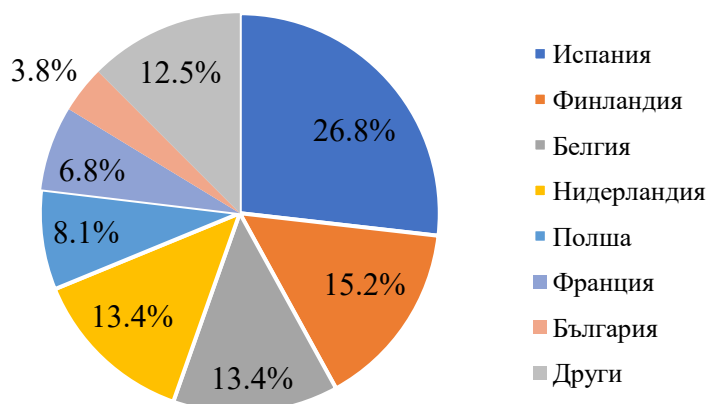
Световно производство на цинк 2025 г. (дял по региони, %)

Американския континент запазва своето трето място с производството на 1 646 хил. тона цинк и дял от 11.9 % при 12.2 % през 2024 г., като общото производство намалява с 18 хил. тона. Канада е най-голям производител с 509 хил. тона годишно количество за 2025 год. и дял от 31 %, следват Мексико и Перу с годишно производство от около 340-350 хил. тона. САЩ запазват своето производството вече четири последователни години на ниво 220 хил. тона.

Общото производство в ЕС (27), разпределено в относителни дялове на основните страни-производители на цинк е представено на фиг. 3.10.

Водещи страни производители на цинк в ЕС (27) през 2025 г., (%)

Произведеният в България цинк през 2025 г. е предимно от преработката на първични суровини – цинкови концентрати. Тяхното количество през 2025 год. намалява и това се компенсира с преработка на вторичен ресурс – с 2.4 хил. тона повече от предходната. В резултат е постигнат ръст на електролитния цинк от 2.3 хил. тона. Вторичният ресурс достига дял от 28 % в преработената цинкова суровина.

Цинк се извлича и от наличните стари шлаки отвали от закритото производство в гр. Кърджали. Получените цинкови окиси се реализират на външните пазари, но има проект за тяхната преработка до блоков метал.

От основните цветни метали, които България произвежда, само медта е включена в списъка на критичните и стратегически за ЕС суровини в приетия Регламент за критичните суровини (CRM).,

Европейските и българските производители на метали, включително БАМИ настояват за включване на оловото и цинка в списъка на критичните суровини, предвид тяхното приложение за производството на продукти за нулеви емисии, като батерии за съхраняване на електроенергия, поцинковане на основните съоръжения за строителството на нови ВЕИ и други продукти.

3.1.4. ПРОИЗВОДСТВО НА БЛАГОРОДНИ, СЪПЪТСТВАЩИ МЕТАЛИ И ХИМИЧЕСКИ ПРОДУКТИ

Металургичните предприятия за производство на блокови цветни метали – мед, олово и цинк преработват суровини с комплексен състав. Съдържанието на някои от тези компоненти позволява тяхното ефективно извличане до крайни продукти. Такива полиметални състави имат предимно медните, оловните и цинкови концентрати.

Внедрената в Аурубис България АД технологична схема не предвижда такава допълнителна преработка, освен използването на сярата в медните концентрати за производство на сярна киселина. Останалите елементи, основно благородни метали (злато и сребро), се концентрират в анодния шлам при получаване на електролитната (катодна) мед, който се изнася за преработка в съществуващи мощности на друго предприятие от тяхната групировка.

В КЦМ АД има завършен цикъл на преработка и комплексно оползотворяване на преработваните оловни и цинкови суровини. Материалните технологични потоци в съществуващите производствени мощности са интегрирани, с цел извличане на полезните компоненти в тях. Освен блоково олово и цинк, предприятието произвежда и други метали и продукти, като кадмий, телур, злато, сребро. От серните газове при печното топене и пържене на концентратите в основните производства се произвежда сярна киселина.

В **таблица 3.10** са посочени тези съпътстващи производства по видове и количества за 2025 г. и за предходния четири-годишен период.

Таблица 3.10

Производство на благородни и съпътстващи метали, сплави и химически продукти (т, кг)

Продукти	2021	2022	2023	2024	2025	Разлика 2024/2023	
						+/-	%
Кадмий на блок, т	343	315	306	379	384	5	101.3
Сребро, кг	31 816	20 247	15 261	32 490	30 901	- 1 589	95.1
Злато, кг	53.76	33.88	66.95	50.1	136.08	85.98	271.6
Телур, кг	2 797	2 790	1 087	1 652	573	1 079	34.7
Сярна киселина, т	1 328 712	1 576 459	1 320 294	1 487 708	1 261 588	-226 120	84.8

Източник: Фирмени данни

Металургичната индустрия единствена в страната произвежда сярна киселина като страничен продукт. Основен производител с около 90 % дял е Аурубис България АД. За 2025 г. са произвели 1 261 588 тона, което представлява 89.3 % от общото количество. В КЦМ АД са произведени 134 592 тона.

Количеството на злато и сребро, освен от съдържанието на тези метали в оловните и цинкови концентрати, зависи и от преработените количества други суровини на ишлеме. Затова и разликите през годините са значителни.

Като съпътстващ продукт при преработката на излезлите от употреба акумулатори **се произвежда натриев сулфат**.

3.1.5. ПРОИЗВОДСТВО НА ПРОКАТ И ИЗДЕЛИЯ ОТ ЦВЕТНИ МЕТАЛИ И СПЛАВИ

Освен устойчиво развита и конкурентна добивна цветна металургия, България става фактор и в преработката на цветни метали и техните сплави по веригите на стойността в рамките на ЕС. Произвеждат се конкурентни на външните пазари металургични стоки с висока добавена стойност, които задоволяват потребностите на важни отрасли като автомобилостроенето, строителството, електротехниката, както и за влягане в продуктите с нулеви емисии.

Страната ни има съвременни мощности за преработване на тежки цветни метали (ТЦМ) – основно от мед и медни сплави и леки метали - алуминий и неговите сплави. В **таблица 3.11** са посочени количествата на произведената продукция през 2025 г. от основните производители, членове на БАМИ.

Медта и медните сплави, както и други тежки цветни метали (Pb, Zn) се преработват в „София Мед“ АД, гр. София - най-голямото промишлено предприятие в столицата от състава на гръцката групировка ВИОХАЛКО. Производството е изключително експортно насочено и през 2025 год. са изнесени 99 % от продукцията, като над 70 % е за страни на ЕС. Общите приходи от дейността надхвърлят 1 млрд. евро и предприятието е второ по обем на произведената продукция в металургичния сектор.

Най-големият производител на алуминиеви продукти е „Алкомет“ АД, гр. Шумен, който има пълен цикъл на преработка на суровините до готова продукция – топене, леене, валцоване, пресоване, допълнителна механична обработка до крайни продукти и изделия за потребление в промишлеността, строителството и бита. Капацитета вече достига до 100 хил. тона годишно и инвестициите за неговото увеличаване продължават.

В предприятията от групата на „Етем“ чрез екструзия на алуминиеви заготовки се произвеждат пръти и профили с различни форми и размери. Заварени алуминиеви тръби и различни профили от алуминиеви листа и ленти се правят в „ЕМЦ Дистрибушън“ ЕООД, гр. Русе.

В страната има и други по-малки предприятия за алуминиеви профили и системи за строителството, които не са включени в този анализ.

При металургичната обработка на цветните метали и сплави и метални отпадъци с висока чистота през 2025 г. са произведени общо 197 840 тона продукти и изделия, с 545 тона повече от 2024 г., ръст от 100.3 %. От общото количество 48.1 % е делът на медната стокова група и 51.9 % на алуминиевите продукти. Това съотношение е в резултат на по-големия брой на тези предприятия и на техния капацитет, включително и създаването на нови, с цел задоволяване ръста на потребление на алуминиеви продукти в сектори, като строителство, автомобилостроене, в бита и др.

Въпреки, че съвременни мощности за прокат и изделия от ТЦМ има само в София Мед АД, страната ни е значителен производител, заемайки **2 място по производство на екструдирани(изтеглени) продукти и 4 място по валцов прокат в ЕС.**

Произведените през **2025 год. общо 95 213 тона продукти от тежки цветни метали – мед и месинг** са с 1 548 тона повече от 2024 год. Предприятието произвежда основно **меден прокат - валцов и пресов**, които за **2025 год. е 78 158 тона** с годишно увеличение от 2 144 тона, заема 82 % дял от общата продукция. **Месинговият прокат е само валцов.** Годишното производство е **17 055 тона**, представлява 18 % от общия обем и годишен спад от 596 тона.

От медния прокат по-голямо е производството на валцови (плоски) продукти – 74 % при 26 % на пресови (дълги) медни продукти. За тяхното производство суровината е катодна мед и медни отпадъци с висока чистота. За месинговия прокат се използват предимно медни отпадъци и цинк на блок. Увеличаване количествата на влаганите чисти медни отпадъци е стратегическа задача, тъй-като води до повишаване на ефективността на производството и неговата конкурентоспособност.

През 2025 г. са преработени общо 36 206 тона медни и месингови отпадъци при 37 829 тона през предходната година. Количеството изцяло зависи от външния пазар, тъй-като от вътрешния пазар се доставят много ограничени количества. За 2025 год. са само 1324 т. мед и 30 т. месинг. Износът на медни отпадъци от страната продължава в количества от порядъка на 10 хил. тона годишно, независимо от наличните мощности за тяхната преработката у нас. Най-големи са изнесените количества в Китай - през 2025 г. 3 600 хил. тона и в Турция – 2 800 хил. тона. За да не губи европейската индустрия ценен ресурс, належащо е в кратък срок да се приемат промени в списъка в Регламента за критични суровини, като се включат в него и отпадъците от черни и цветни метали.

Таблица 3.11

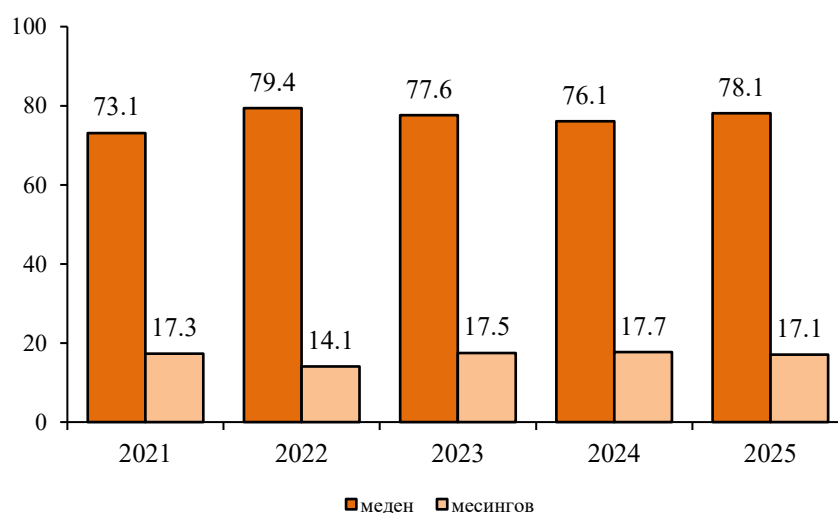
Производство на прокат от цветни метали и сплави, тона

Продукт/ производител	2021	2022 г.	2023 г.	2024 г.	2025 г.		Разлика 2025/2024	
Продукти от ТЦМ, „София Мед“ АД, общо	90 447	93 491	95 119	93 665	95 213	48.1%	+1 548	101.7%
в т.ч. - меден	73 139	79 404	77 601	76 014	78 158		2 144	102.8 %
- месингов	17 308	14 087	17 518	17 651	17 055		-596	96.6%
Продукти от алуминий, общо	113 108	99 506	91 723	103 630	102 627	51.9%	-1003	99.0%
в т.ч.								
„Алкомет“ АД, общо	88 883	70 903	57 381	81 096	79 079		-2 017	97.5%
- валцов	59.8	45.8	32.4	57.0	53 656	67.8%		94.0 %
- пресов	29.0	25.1	24.9	24.0	25 423	32.2%		105.8 %
„Етем България“ (Алум Екструджънс АД)	23 000	27 567	21 007	21 569	22 528	-	+959	104.4%
„ЕМЦ Дистрибушън“ ЕООД	1 225	1036	1 014	965	1 020	-	55	105.7%
ОБЩО	203 555	192 997	186 842	197 295	197 840	100	545	100.3%

Източник: Фирмени данни

На фиг. 3.11 са представени общите количества произведен прокат от медта и от медните сплави (месинга) за периода 2021 год. – 2025 год.

Фигура 3.11

Производство на прокат от ТЦМ, хил. тона

Видимо от тази фигура, съотношението между медния и месингов прокат през годините е в порядъка на 4 : 1, но с тенденция медния да расте. Така за 2025 год. вече е 4.6 : 1, респективно с дялове от 82 % и 18 %.

В общото количество прокат от ТЦМ плоския (валцов) прокат е близо 2 пъти повече от пресовия (меден), но и това през отделните години се променя. Така за 2025 год. са произведени 57 491 тона валцови продукти и 37 722 тона пресови продукти, съотношението е 1.52 : 1. За 2024 г. това съотношение е било 1.7 : 1 в полза на валцовия прокат.

За да отговори на потребностите и увеличеното търсене на валцов прокат на външните пазари, през годините основните производствени мощностите бяха технологично и продуктово реструктурирани и обновени. Стотици милиони бяха инвестирани за устойчиво и конкурентно развитие на производство, повишаване на качеството и усвояване на нови продукти, добра работната среда и ефективно използване на енергийните и материални ресурси. **През 2025 г. са инвестирани 35. 287 мил. лева (18 мил. евро) и този процес е постоянен (за 2024 г. са инвестирани 35. 901 мил. лева).**

През последните години България става все по-значим производител на продукция и от леки цветни метали – **алуминий и неговите сплави**. Необходимите суровини от първичен алуминий на блок и заготовки от алуминий и сплави се внасят. България не произвежда алуминий и въпреки това най-голям преработвател в региона на алуминий и алуминиеви сплави е „Алкомет“ АД, гр. Шумен. Изградените мощности и технологичната схема предвиждат пълен цикъл на преработка – топене и отливане на метала в заготовки, следваща преработка във валцовите мощности до плоски или в пресово производство до дълги продукти. За повишаване на добавената стойност се усвояват нови продукти, извършват се допълнителни дейности, като нанасяне на покрития или механична обработка до крайни продукти за потребление, включително изделия за световното автомобилостроене, ВЕИ инсталации, енергетиката, строителството.

Данните в **табл. 3.11** за произведените количества алуминиев прокат в „Алкомет“ АД през последните пет последователни години показват, че след икономическата криза и спада в производството през 2022г. и 2023 г., вече има траен процес на стабилизация и ръст в производството.

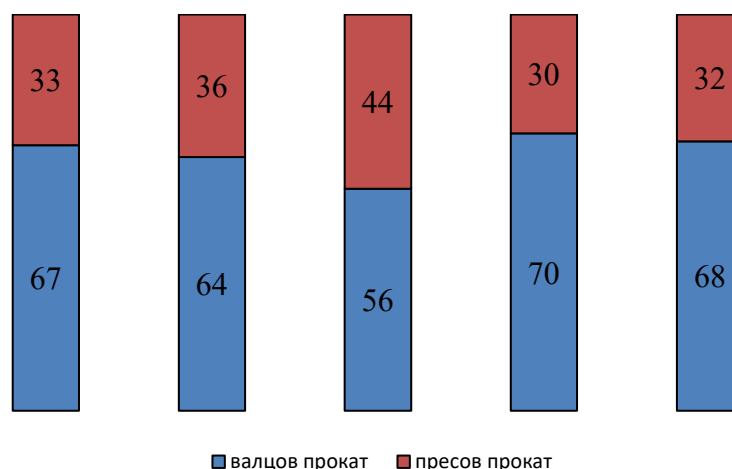
Въпреки, че през 2025 г. спрямо 2024 г. има малък спад от 2 хил. тона, предприятието работи успешно. Намаление има само във валцово производство, като пресовия прокат отчита ръст от 105.8 %.

Като единствен производител на плосък прокат в страната, валцовата продукция през всичките години по количество и асортимент надвишава произведения дълъг прокат и е около до 2 пъти повече. През 2024 г. разликите дори са най-големи, като 70 % е валцово и 30 % пресово производство.

Съотношението между произведения през годините пресов и валцов прокат в Алкомет АД е представено на **фиг. 3.12**.

Фигура 3.12

Алуминиев прокат по видове в Алкомет АД, дял в %

Устойчивото развитие на алуминиевото производство в „Алкомет“ АД се дължи на постоянните и значителни по обем инвестиции в нови мощности и технологии. За 2025 год. общият обем на инвестициите достига **66 302 хил. лева**, насочени към модернизация на производството, разширяване на продуктовото портфолио и подобряване на екологичната устойчивост и работната среда. Новото оборудване увеличава капацитета на мощностите в пресово производство до 45 хил. тона и на валцовите - до 115 хил. тона (от 100 хил. тона). Това укрепва лидерската позиция на предприятието на международния пазар на алуминий и отговаря на изискванията на индустрията към **устойчиви, високотехнологични и енергийно ефективни решения**.

Основната суровина за производството в „Алкомет“ АД е първичният алуминий на блок и през 2025 год. в страната са внесени 137 хил. т., като основното потребление е в металургичната индустрия. Преработените вторични суровини от внос и от вътрешния пазар са 13 442 тона, с 6 265 тона повече от предходната година. Това е най-голямото количество досега, но все още вторичният ресурс в страната не се оползотворява ефективно и се изнася. За 2025 год. директният износ на отпадъци е 35 хил. тона и на произведен вторичен блок и сплави – 15 хил. тона.

Екструдирани алуминиеви профили от доставени от внос заготовки се произвеждат в **“Етем Гестамп Алюминий Екструджънс” АД, гр. София**. За 2025 год. са произведени 22 528 тона, с 100 тона повече от предходната.

От тях чрез допълнителна обработка в **„Гестамп Етем аутомотив България“** се правят компоненти за реномирани автомобили, включително за Porsche, BMW и Stellantis. Продуктовото развитие на фирмите се основава на високоефективни екологични решения за производството на строителните продукти за леки, модерни и енергийно ефективни архитектурни приложения.

Постиженията са резултат на ежегодните инвестиции, които за 2025 г. са в размер на 6 547 хил. лева.

Заварени алуминиеви тръби и профили от алуминиеви ленти/листа се правят в „ЕМЦ Диктрибюшън“ ЕООД, гр. Русе. Производството през последните година намалява и общият спад достигна 36 %. От 2025 г. има признаци за стабилизиране на пазарите и растеж.

3.1.6. ОПОЛЗОТВОРЯВАНЕ НА ОТПАДЪЦИ ОТ ЦВЕТНИ МЕТАЛИ

Металите са суровини с „безкраен“ жизнен цикъл, което позволява тяхната многократна употреба чрез топене и преработване до нови продукти за приложение във всички сфери на икономиката и бита. В България е въведена система за събиране на отпадъци от основните метали – желязо, мед, олово, алуминий и цинк. Все още няма задоволително решение за оползотворяване на металите от електронния скрап и използването на индустриалните отпадъци (шлаки, прахове, огнеупорни материали). Рециклиращите предприятия не осигуряват висока степен на разделно предлагане на различни видове отпадъци според тяхното съдържание по химически състав и механични примеси. Това затруднява следващото им директно приложение в производството на металургични продукти с по-голяма добавена стойност.

Данни за количествата на цветните метали, които са вложени през периода 2021 год. - 2025 год. в металургичните предприятия на цветната металургия са представени в таблица 3.12.

Таблица 3.12

Преработени отпадъци от цветни метали, тона

Отпадък						Разлика 2025/2024	
	2021	2022	2023	2024	2025	+/-	%
Медни	67 036	77 291	74 668	83 126	84 784	1 658	102
Оловни	62 024	80 126	84 270	118 870	128 030	9 160	108
Цинкови	14 855	19 055	19 190	18 405	20 824	2 419	113
Алуминиеви	9 590	2 014	8 793	7 177	13 442	6 265	187
Общо	153 505	178 486	186 921	227 578	247 080	19 502	108

Източник: Фирмени данни

Има ясна изразена положителна тенденция количествата ежегодно да нарастват, като през 2025 г. е постигната рекордна преработка от 247 хил. тона. Общото количество на преработените отпадъци от цветни метали през последната година спрямо предходната се е увеличило с близо 20 хил. тона. Най-много са увеличени оловните отпадъци, но значителен ръст има и в алуминиевите. Качеството и произходът на този вторичен ресурс е различен. Не всички от тях са метален скрап. Има и технологични отпадъци от различни производства, които се преработват в добивните металургични предприятия.

Най-високо е оползотворяването на получаваните в страната оловни отпадъци. Не изцяло се преработват у нас, като има и внос на такива суровини.

Най-ниско е използването на алуминиевите отпадъци и голяма част от тях директно се изнася. Причините за това са недоброто разделно събиране и рециклиране, което да осигури качество за производството на прокат, поради липса на добив на първичен алуминий в страната. Известна част от този отпадък се топи и като блок и реализира в страната и за износ.

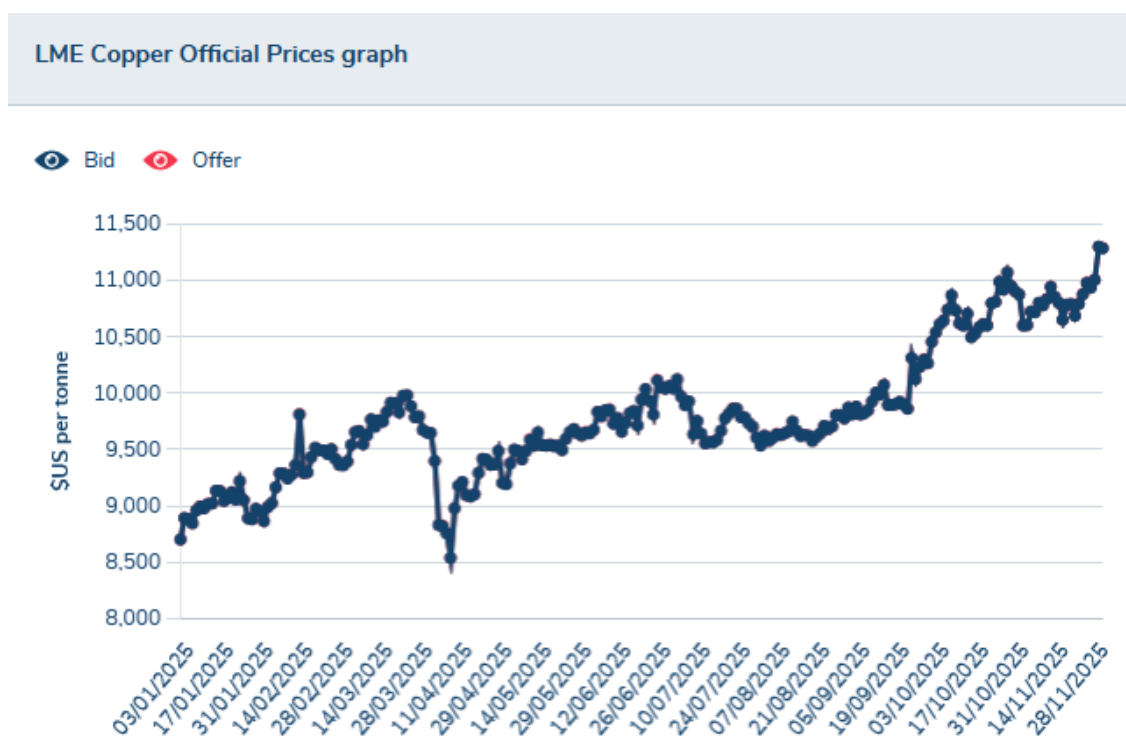
3.2. ТЪРГОВСКИ ОБМЕН, ПОТРЕБЛЕНИЕ НА ЦВЕТНИ МЕТАЛИ

Цветните метали се търгуват по цени на световните борси, като при доставката на суровини от внос и при износ на метална продукция от производителите в страната най-често се прилагат стойностите на Лондонска метална борса (ЛМБ). Вътрешните цени също са функция на борсовите цени и следват тези нива. Това прави металургичната индустрия и показателите на отделните производства силно зависими от много външни фактори, които влияят на цените на металите. Практиката показва, че такива са не само променящите се икономически и пазарни показатели, но и политическите промени и конфликти в света и отделни региони. Затова в рамките само на една година разликите между най-високите и най-ниски цени, на които се търгуват отделните метали достигат до 25 % – 35 %.

На следващите фигури - от 3.13 до 3.16 графично са представени цените на основните цветни метали (мед, олово, цинк и алуминий) пред определени дни от всички месеци на 2025 година.

Цени на мед (USD за тон)

Фигура 3.13

И през 2025 год. борсовата цена на медта се променя в почти същия диапазон, както през 2024 год. В началото на годината стойностите са по-ниски, минимална е през м. април - 8 500 дол./т (8 хил. през м.02/2024г) и най-висока - 11 500 дол./т през м.11- м.12 т.г. (за 2024г. достига 11 хил. през м. юни). Разликите между тези две стойности и през последните години достигат до 3 хил. дол./т., което представлява 137 %.

Оловото през 2025 год. поддържа средна цена под 2000 дол./т., а това най-ниската стойност за 2024 год. Дори и най-високата стойност едва доближава 2 100 дол. при 2300 дол. през предходната година. За годината минималната е 1 800 дол./т, като последните години разликата между тези гранични стойности като процент запазва стойността си от 116 %-117 % . При оловото има ясно изразена тенденция цената да спада.

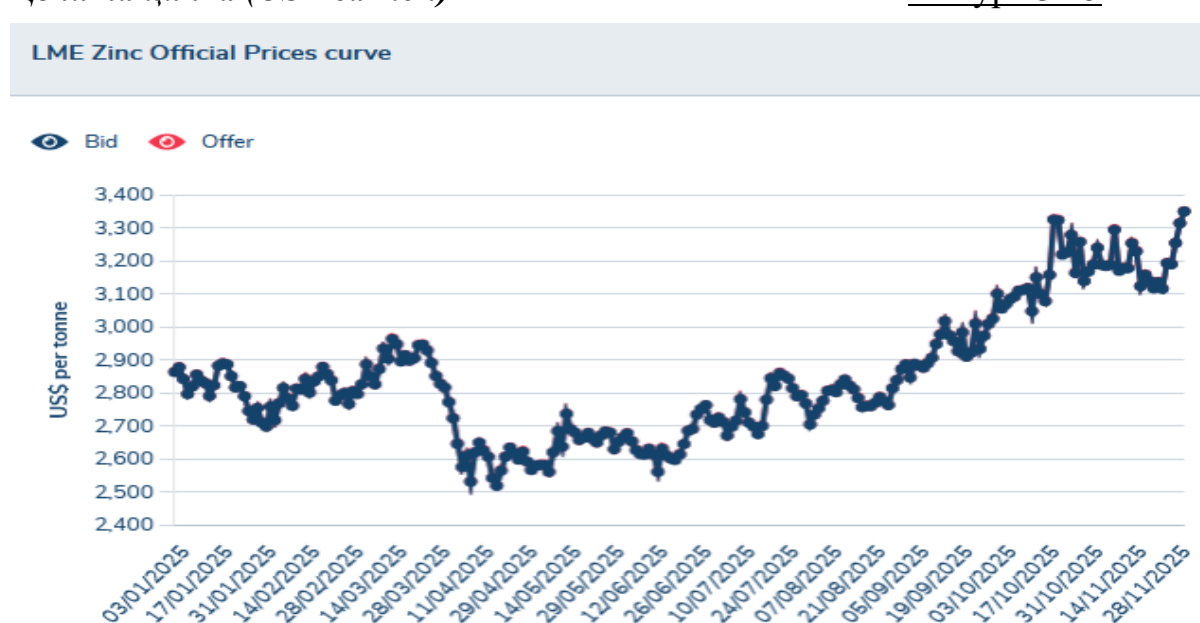
Цени на олово (USD за тон)

Фигура 3.14

Цени на цинка (USD за тон)

Фигура 3.15

През 2025 г. в цените на цинка има промяна и тенденцията от последните години на спад се обръща към ръст. От трайна стойност под 3 000 дол./т., през четвърто тримесечие започва ръст и достига максимална цена от 3 250 дол./т. в края на 2025 г. Най-ниска е през м. април- 2 500 дол. и разлика между двете е 750 дол./т, съответно 130 %.

Цена на алуминий (USD на тон)

Фигура 3.16

LME Aluminium Official Prices graph

При алуминия динамиката в цените е значителна. За 2025 год. минималната (2 250 дол/т) и максималната (2 800 дол/т) цена са по-високи спрямо тези през 2024 год. (съответно 2 100 дол. и 2 700 дол.). Разликата между граничните стойности през годините се запазва в порядък на 125 %.

3.2.1. ВНОС НА ЦВЕТНИ МЕТАЛИ И ПРОДУКТИ ОТ ТЯХ

Въпреки експортно ориентираната металургична продукция и нейният висок дял в стойността на износа, секторът е и значим вносител на блокови цветни метали и заготовки от тях (основно алуминий), които преработва и по веригите на добавената стойност произвежда от тях нови високотехнологични продукти. Внасят се както крайни металургични продукти, които ние не произвеждаме, така и от продуктовата листа на нашите производители. Това е нормален процес за функциониране на свободен конкурентен европейски пазар и отговаря на либералната търговска политика на ЕС.

Данни за внесените основни блокови цветни метали и металургични продукти, включително и метални отпадъци за разглеждания петгодишен период са представени в **таблица 3.13**. Включени са само тези метали, които България произвежда и преработва, тъй като те имат отношение към производството и реализацията на продукцията в сектора.

Данните показват, че започналият през 2024 год. ръст във физическия обем на вноса продължава и през 2025 год. Внесените **общо 403.7 хил. тона метали и продукти** от тях надвишават с 14.6 хил. тона количествата от предходната, но в стойност са с 88 мил. евро или 172 мил. лева по-малко от същата година. Това потвърждава динамиката в цените на цветните метали на международните пазари, което има съществено отражение върху показателите на сектора през съответните години.

Таблица 3.13

Внос на основни цветни метали и изделия от тях, тона

Стоки	2021	2022	2023	2024	2025	Разлика 2025/2024	
						+/-	%
Мед, общо, в т.ч.	104 445	130 917	137235	141 066	155 188	14 122	110.0
Аноди	4.5	1 009	4	954	1	-953	0.1
Рафинирана мед, сплави	28 049	29 320	32 891	28 328	46 292	17 964	163.4
Скрап	52 300	68 739	71 347	79 766	74 299	-5 467	93.1
Пръти и профили	5 648	4 749	4 721	4337	3 991	-346	92.0
Телове	15 090	21 146	22 747	22 643	26 561	3 918	117.3
Ламарини и фолио	1 209	2 028	1 893	2 444	1 356	-1 088	55.5
Тръби, други	2 144	2 454	3 632	2 594	2 688	94	103.6
Олово, общо, в т.ч.	35 423	60 592	54571	41 430	45 597	4 167	110.1
Блок и сплави	16 509	21 354	39 267	35 984	35 163	-821	97.7
Скрап (метален)	13 939	34 843	11 705	3 305	7 057	3 752	213.5
Прокат	4 975	4 394	3 599	2 141	3 377	1 236	157.7
Цинк, общо, в т.ч.	5 099	5 040	3 644	9 610.6	5 413	-4 197	56.3
Блок и сплави	4 768	4 368	2 585	9 194	5 135	-4 059	55.9
Скрап	75	21	1	17.6	11	-6	65.1
Прокат	256	650	1 058	399	267	-132	66.8
Алуминий, общо, в т.ч.	183 148	207 793	187997	196 968	197 518	550	100.3
Блок и сплави	129 589	144 931	121914	133 629	137 194	3 565	102.7
Скрап	1 739	4 838	5 963	4 226	3 559	-667	84.2
Пръти и профили	29 649	27 367	30 730	24 970	23 146	-1 824	92.7
Телове	4 373	6 116	7 342	7 099	9 218	2 119	129.9
Листа и ленти	13 262	18 556	13 620	20 523	17 985	-2 538	87.6
Фолио	3 451	4 522	4 006	4 043	4 408	365	109.0
Тръби	1 085	1 462	4 422	2 478	2 008	-470	81.0
Общо, тона	328 115	402 873	383 447	389 075	403 716	14 641	103.8
Стойност, млн. €	1 294.8	1 932.4	1 773.7	2 125.8	2 038.1	-88	95.9
Стойност, млн. лева	2 532.3	3 779.4	3 469.0	4 157.7	3 986.2	-172	95.9

Източник: Митническа статистика и НАП

За периода на посочените 5 последователни години количествата на внесената продукция от цветни метали отчита ръст от 123 %, а стойността на тези стоки е нараснала с два пъти по-голям процент и достига 156 %. Това се дължи на ръста в цените на международните борси, които имат тенденция да нарастват.

Само за 2025 год. внесените метали по основните стокови групи са 403 716 тона, спрямо 2024 год. са с 14 641 тона повече (ръст от 103.8 %), като стойността намалява с 88 мил. евро (172 мил. лева), спад до 95.9 %.

И по отделните стокови групи също има промяна, но влияе само на разпределението в самата група. През целия период се запазва относителната тежест на всяка от посочените стокови групи в рамките на общия внос. **Най-голям е физическия обем на стоките от алуминиевата група, а най-висока е стойността на медната група.**

Относителните дялове на внесените количества блокови метали и техните продукти за 2025 год. са представени на **фиг.3.17.**

В медната група, която е с дял от **38.4 % в общия внос**, най-голямо е количеството на скрапа – 74,3 хил. тона. В зависимост от качеството този ресурс се използва в медодобива или за производство на продукти от мед и месинг. През 2025 год. вносът е осъществен от 39 страни, най-много е доставения скрап от трите съседни страни – Румъния (13.7 хил. т.), Гърция (12.7 хил. т.) и Турция (11 хил. т.), следвани от Италия (9.5 хил. т.)

По количество следва рафинираната мед с внос на 46.3 хил. тона от 23 страни, от тях 25 хил. тона са от Сърбия. От медните изделия през целия период теловете са в най-големи количества – около 17 % от общия внос на медни продукти, което е обяснимо поради липса на производител в страната. И тази година монополът върху вноса на медни жици е на Турция с дял от 80 %.

Вносът на алуминий на блок и сплави остава с най-голям обем в тази група. България не произвежда метален алуминий, но има изградени на високо технологично ниво мощности за преработка до крайни продукти. Затова през 2025 г. от 34 страни са внесени 137.2 хил. тона алуминиеви суровини - блок и сплави, с 3.5 хил. т. повече от предходната. **Тези количества представляват 69.5 % от вноса на всички алуминиеви стоки и са 34 % от общите количества на внесените цветни метали през 2025 год.**

Най-голямо количество блоков алуминий е внесен от Турция – 25 хил. тона или 18 % (30 хил./22 % през 2024 год.), следва Холандия с 20 хил. т., Грузия с 18 хил., Русия – 16 хил. т., Бахрейн – 15 хил. т. и ОАЕ – 12 хил. т. По около 10 хил. тона има внос от Гърция и Египет. Останалите са малки вносители – под 2 хил. тона. .

Въпреки, че страната произвежда широка гама дълъг и плосък прокат, включително фолио, вносът е значителен и за 2025 год. е близо 57 хил. тона, като през 2024 год. е над 59 хил. тона.

В тази група има положителна тенденция да расте вносът на суровини за преработка и да намаляват количествата на готовата продукция. През годината са внесени 23 хил. тона пръти и профили и 18 хил. тона листа и ленти. И по дата вида продукция се отчита спад във вноса спрямо предходната година – с 2 хил. тона при дългите и 2.5 хил. тона при плоските продукти. Расте вносът на телове с 2 хил. тона, като 80 % са от Турция, които не се произвеждат от нашите металургични предприятия.

Плоските продукти в количество от 18 хил. тона се внасят от 38 страни и най-голям е вносът от Оман – 4.5 хил. тона (8 хил. през 2024 г.). Други страни, от които се внасят плоски продукти в по-значими количества през 2025 год. - от 2 хил. до 2.5 хил. тона са Германия, Турция и Полша.

Вносът на пръти и профили е 23 хил. тона (25 хил. през 2024 г.) и се осъществява от 35 страни, от тях 13 хил. тона или 57 % е от Турция. Други по-големи вносители са Гърция – с 3.4 хил. тона и Италия, Австрия, Унгария и Полша с около 1000 тона внос през 2025 год.

От дългите продукти се внасят 25 хил. тона пръти и профили с различни размери, общо от 39 страни. Вносът от Турция е 14 хил. тона (56%), останалите количества се по-малки, като Гърция (3.3 хил.) и Италия (2.5 хил.). Вносът на фолио от Китай е най-голям (1000 тона), следват Турция, Германия и Полша.

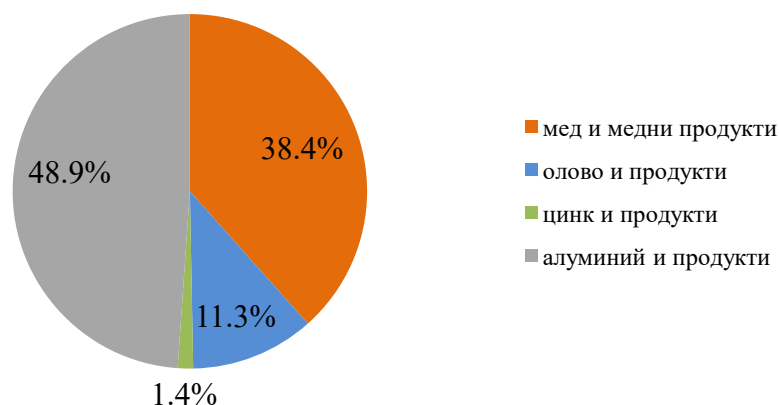
Вносът на останалите два метала – олово и цинк се осъществява основно на блок, порази ограниченото потребление в самостоятелни продукти. Вносът на олово е 35 хил. тона и има незначителен спад от 2.3 %.

Въпреки, че има внос от 16 страни, доставките на блоково олово през годините са основно от три страни и за 2025 г. са: от Сърбия - 11,7 хил. т., Румъния – 8.7 хил. т. и от Италия - 6 хил. т.

Внесен е и 7 хил. т. оловен скрап, като количествата са увеличени над два пъти. Вносът на оловният прокат през 2025 г. също се увеличава с 1 236 тона и отчита ръст от 158 %.

При цинка спад от над 50 % има при всички стокови групи. Вносът на блоков метал е 5 хил. тона, а на метален скрап – само 11 тона при 18 тона през 2014 год. Прокатът също намалява от 400 т. на 267 т. , или с 67 %.

Фигура 3.17

Структура на вноса по видове цветни метали и продукти, 2025 г.

3.2.2. ИЗНОС НА МЕТАЛУРГИЧНИ ПРОДУКТИ ОТ ЦВЕТНИ МЕТАЛИ

Българската металургична индустрия е експортно ориентирана, изнася готова продукция и блокови метали основно за пазарите на ЕС, както и за всички останали региони в света. През последните години има ръст в износа за Близкия Изток, Северна Африка, Америка.

Количествата изнесени цветни метали и металургични продукти, в т.ч. и метални отпадъци за последните пет години са дадени в **таблица 3.14**.

Общият обем на износа **през 2025 г. в натура е 724 824 тона**, спрямо предходната 2024 год. отчита спад от 50 хил.. тона, **93.60 %**. В стойност износът възлиза на **9 178 млн. лева, респективно 4 693 млн. евро и представлява 90.90 % от стойността през 2024 год.** По-големият спад в стойността на износа, спрямо натурата показва по-голямото намаление на цените на тази продукция на световните борси.

Таблица 3.14

Износ на цветни метали, изделия от тях и скрап, тона

Стоки	2021	2022	2023	2024	2025	Разлика 2025/2024	
						+/-	%
Мед, общо, в т.ч.	319 649	422 694	376 467	441 746	384 546	- 57200	87.05
Анодна мед	68 654	131 441	84752	132 938	61 103	-71 835	45.96
Рафинирана мед, сплави	168 584	183 195	187 258	202 361	209 560	7 199	103.56
Скрап	8 357	10 855	8 201	8 712	9 509	797	109.14
Пръти и профили	22 448	31 870	32 239	32 293	36 908	4 615	114.29
Телове	1 678	4 823	4 695	6 321	5 902	-419	93.36
Ламарини, ленти, фолио	49 847	60 480	57 668	59 064	61 024	1 960	103.48
Тръби	81	28	49	57	540	483	947.28
Олово, общо, в т.ч.	79 525	98 662	84 209	122 487	136 577	14 090	111.50
Олово на блок	79 386	98 135	81 232	122 047	136 105	14 058	111.52
Прокат	139	527	211	433	472	39	109.11
Скрап (метал)	0	0	2 765	7.1	0.0	-7.1	0.00
Цинк, общо, в т.ч.	61 324	63 922	72 989	68 887	67 159	-1 728	97.49
Цинк на блок	60 922	63 518	72 694	68 402	66 723	-1 679	97.55
Прокат	70	3	7	0.3	0.0	-0.3	0.00
Скрап	332	401	283	485	436	-49	89.88
Алуминий, общо, в т.ч.	148 407	152 148	140 345	141 276	136 542	-4 734	96.65
ssБлок	5 679	14 804	16 064	7 970	7 786	-184	97.69
Скрап	40 006	36 721	35 085	36 043	35 279	-764	97.88
Пръти и профили	39 463	46 914	47 262	39 513	36 626	-2 887	92.69
Телове	130	153	103	601	244	-357	40.61
Ленти и листовe	23 145	13 331	11 957	16 543	16 844	301	101.82
Фолио	30 037	33 005	22 352	33 063	32 743	-320.3	99.03
Тръби	9 947	7 217	7 521	7 543	7 020	-523	93.07
Общо	608 905	737 427	674 004	774 396	724 824	-49 572	93.60
Стойност, млн. €	3 421.0	5 241.1	4 170.5	5 163	4 693	-470	90.90
Стойност, млн. лева	6 691.9	10 250.8	8 156.8	10 097	9 178	-919	90.90

Източник: Митническа статистика и НАП

Спад във физическия обем на износа има при повечето стокови групи. Блоковите метали и металните отпадъци/скрап заемат значителен дял в този износ. Най-голям е износа на рафинирана мед и на медни продукти и те представляват 53 % дял от целият износ на цветни метали през 2025 год. Изнесени са общо 384 546 тона от този стокова група, като електролитната/рафинирана мед е 209 560 тона и дял от 54.5 % в рамките на групата. Спрямо 2024 год. има спад в износа, поради намаленото годишно производство, респективно износ (- 57 хил. т.) на анодна мед.

Катодната мед се изнася в 15 държави в Европа и две извън, но те са със символични количества. Най-голям е износьт за Турция – 98 хил. тона. Следва Италия с 66 хил. тона и Хърватия с 15 хил. тона.

Медните продукти имат ръст, като пропорционално на производството износът на плоски/валцови продукти е по-голям. Изнесени са 61 хил. тона, 2 хил. тона повече, за 70 държави от различни континенти. Най-големи вносителите са Германия – 16 хил. тона и Италия – 12 хил. тона. Продължава и износът за САЩ в количество 3.5 – 4 хил. т. годишно.

Дългите продукти са 37 хил. тона, с 4.6 хил. тона повече от 2024 г. Изнасят се за 43 страни от Европа, Азия и Америка. Най-голям износ има за Полша – 9.5 хил. тона, следва Германия със 7.7 хил. т. и Италия – с 3 хил. т.

Износът на меден скрап през 2025 год. е 9.5 хил. тона, с 1000 тона повече от предходната година. Изнася се в 17 страни, но традиционните пазари – Китай и Турция са запазени с износ съответно на 3,4 хил. тона и 2 хил. тона. Тази суровина трябва да остане в България.

Износът в оловната и цинкова стокови групи се формира основно от този на блоковите метали. Другите продукти, като прокат или отпадъци са в незначителни количества. **За 2025 г. износът на блоково олово е 136 хил. тона, с 14 хил. тона повече, ръст от 112 %.** Осъществява се в 17 страни, изключително в региона и страни-членове на ЕС. През 2025 г. за Турция са изнесени 43 хил. тона (33 %), в Гърция – 30 хил. тона, Румъния – 15 хил., Словения – 14 хил. тона и 8 хил. в Италия.

Произведеният цинк също е предназначен предимно за износ, през 2025 г. изнесените количества са 66.7 хил. тона, малък спад от 1.7 хил. тона. Изнася се в 17 страни в страни на ЕС и Европа, като по-големи са количествата за Турция – 21 хил. т., Словакия – 12 хил. тона и Италия - внос на 10 хил. т. цинк. Износът на метален скрап от олово и цинк през годините няма или е незначителен. През 2025 год. има износ само на 436 тона цинкови отпадъци.

България има развита преработвателна алуминиева индустрия на основа на внос на суровина – блок и заготовки. Затова **алуминиевата стокова група включва износ само на крайни продукти – листа, ленти, фолио, пръти и профили, тръби.** Освен тях има износ на вторичен алуминиев блок и сплави, произведени от алуминиеви отпадъци, както и значителни по обем количества непреработени алуминиеви отпадъци (скрап).

Общото количество на изнесените от алуминиевата група стоки през 2025 год. е 136.5 хил. тона, като от тях 7.8 хил. е вторичният алуминий на блок и 35.3 хил. тона е количеството на изнесения в 28 страни скрап.

Вторичният блок е произведен от алуминиеви отпадъци, изнася се в малки количества за 13 страни, по-големи за Турция – 5.8 хил. тона и Словения – с 1.2 хил. тона. Отпадъците не се обработват в задоволителна степен за получаване на качествена суровина за влагане в производството на крайни продукти.

От производството на дълъг алуминиев прокат през 2025 г. са изнесени 36.6 хил. тона пръти и профили и в по-малки количества телове и тръби. Основният износ е за страни на ЕС, от тях с по-големи количества са Германия

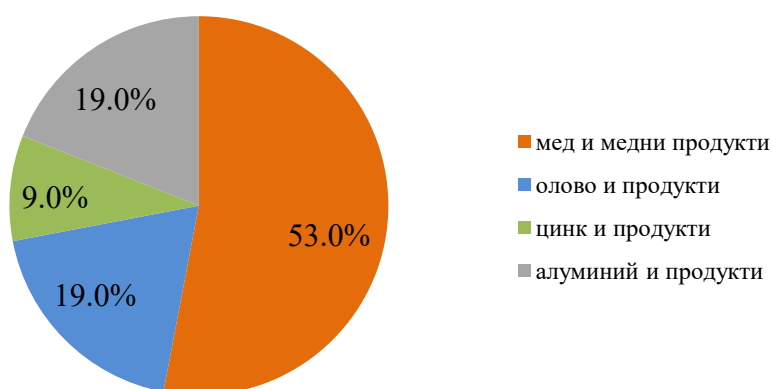
с 8.7 хил. т., Полша – 3 хил. т., Холандия – 4.3 хил. т. и Белгия – 2.5 хил. тона. Над 1 000 тона е износът за Румъния, Гърция, Австрия, Италия и Дания

От Алкомет АД има износ и на **16.8 хил. тона листа и ленти** за 47 страни, но основен пазар е Европа. По-голям износ има за Италия – 6.7 хил. т., Полша – 2.7 хил. т. и Германия – 1.7 хил. тона. .

Алуминиевото фолио е важен продукт в производството и втори по обем на износа след дългите продукти. През 2025 г. са изнесени 33 хил. тона различни видове и размери за 47 страни от Европа, Америка и Азия. В Италия са внесени 7.3 хил. т., Германия – 5.2 хил. т., Полша – 5 хил. т., Испания и Франция – по около 3 хил. тона. В САЩ през 2025 г. са внесени 5.3 хил. тона.

Структурата на износа на основните цветни метали и металургични продукти от тях, по данни на НАП и Агенция „Митници“ за 2025 г. и отразени в табл. 3.14 са показани на фигура 3.18. Количествата съответстват на годишното производство и неговата реализация, но в някои случаи може да включва и други налични метали в търговци или потребители.

Фигура 3.18

Структура на износа на цветни метали и продукти, 2025

Данните в таблиците 3.13 за вноса и 3.14 за износа на металургична продукция от цветни метали показват влиянието на цените на металите върху приходите от продажби, респективно и върху финансово-икономическите показатели през различните периоди. За 2025 год. има по-голям спад в стойността на износа, в сравнение с този на количеството на изнесените стоки. За това влияние оказват и по-ниските борсови цени. Въпреки това положителното салдо от външнотърговската дейност остава високо, само за цветната металургия през 2025 год. е 2.6 млрд. евро.

3.2.3. РЕАЛИЗАЦИЯ НА ЦВЕТНИ МЕТАЛИ И ПРОКАТ

Цветната металургия в България се развива устойчиво, има висок принос в националната икономика и в производството на метали в ЕС. Съществуващите мощности и продуктовата листа на металургичните предприятия надвишават потребностите на страната и продукцията се изнася. Данни за реализация на произведената металургичната продукция от българските производители през 2025 год. на вътрешния и на външните пазари, включително за ЕС през последните пет години са представени в **таблица 3.15.**

За целия разглеждан период реализацията на българското производство на вътрешните пазари заема малък дял от тяхната продукция. Диапазонът, в който се осъществява тази реализация и от минималния 1 % при продукти от тежки цветни метали до максимума от 21 % при проката от алуминий и неговите сплави. Това определя секторът като силно експортен и с голям относителен дял в стойността на износа на страната.

На вътрешния пазар от българската металургична продукция най-голямо е количеството на реализираната **електролитната мед** – 32.2 хил. тона, което представлява 13.3 % от общото производство на Аурубис България АД през 2025 г. Но това е и най-малкото количество за вътрешния пазар през последните 5 години, спрямо предходната 2024 год. намалява е 12.4 хил. тона. За да се компенсира това намаление и отговори на потребностите на страната, вносът на рафинирана мед през 2025 год. е увеличен почти с 18 хил. тона спрямо този за 2024 г. (табл. 3.13.).

Втора поредна година, но с по-малки количества намалява реализацията на българско олово на местния пазар. За 2025 год. това намаление спрямо предходната е относително малко - с 1650 тона, но през 2024 год. е значително по-високо – близо 4 хил. тона. Този метал не се компенсира от друг източник и отразява по-ниското вътрешно потребление.

Таблица 3.15

Реализация на цветни метали и прокат, тона

Стоки	Реализация	2021	2022	2023	2024	2025
Електролитна мед	Местен пазар	34 636	54 135	42 090	44 648	32 213
	Износ	184 337	183 955	193 981	187 396	209 440
	Общо	218 973	238 090	236 071	232 044	241 653
Олово и сплави	Местен пазар	26 588	20 907	26 362	22 769	21 119
	Износ	80 748	84 112	66 253	121 088	135 802
	Общо	107 336	105 019	92 615	143 857	156 921
Цинк и сплави	Местен пазар	7 503	7166	9 734	5 946	6 125
	Износ	64 244	62 570	64 093	63 840	64 478
	Общо	71 747	69 736	73 827	69 786	70 603
Прокат от ТЦМ	Местен пазар	958	1 165	1 300	1 041	1 029
	Износ	88 405	91 592	93 517	92 556	95 213
	Общо	89 363	92 757	94 817	93 597	96 242
Алуминиев прокат	Местен пазар	4 214	13 217	13 603	17 487	20 376
	Износ	104 319	86 740	75 187	89 579	74 291
	Общо	108 533	99 957	88 790	107 066	94 667

Източник: Фирмени данни

Блоковият цинк има ограничена реализация в страната, основно се ползва за поцинковане на стоманени продукти. От годишното производство делът на вътрешната реализация е около 10 %. Останалото количество се изнася и този метал през целият период има дял не по-малко от 90 %. от годишното производство.

Най-малко е количеството на реализираната на българския пазар прокатна продукция и изделия от тежки цветни метали - **мед и месинг**. През всичките години количествата са не повече от 1 000 – 1300 тона и това е малко над 1 % от тяхното производство. Присъствието на нашия пазар фактически е символично и почти цялата продукция се изнася.

Алуминиевите продукти имат по-голяма вътрешна реализация спрямо останалите метали и през всичките години количествата нарастват. Те се определят както от ръста на производството, така и от разширяващата се продуктова листа и усвояването на нови изделия. Въпреки това и алуминиевото производство е експортно ориентирано и около 80 % от него също се изнася.

Количествата на реализираните на българските пазари продукти и изделия от цветни метали през **2025 год. са общо 80 862 тона**, докато през **2024 г. са 91 хил. тона** и 93 хил. през 2023 г. Намалените за годината количества от 10 хил. тона изцяло са резултат от намалената вътрешна реализация на

електролитна мед с 12 хил. тона. Тези количества са компенсирани от по-висок внос.

Общата годишна реализация на продукцията от цветната металургия през 2025 год. е 660 086 тона, разпределени 12 % за вътрешния пазар и останалите 88 % са изнесени. Спрямо предходните години продажбите в страната намаляват с по два процента ежегодно (14 % през 2024 г. и 16 % през 2023 год.). Големият износ безспорно определя цветната металургия като изцяло експортен сектор. Предвид продажбите на борсови цени, крайните показатели и финансови резултати зависят в значителна степен от цените на световните борси, предимно ЛМБ. Въпреки често протичащите кризи и промени в цените, от външнотърговската дейност с цветни метали ежегодно се формира значително положително салдо. За 2024 г. е в размер на 6 млрд. лева, а за 2025 год. 5 млрд. лева. (таб.3.13 и таб.3.14).

3.2.4. ПОТРЕБЛЕНИЕ НА ЦВЕТНИ МЕТАЛИ И ПРОКАТ

Реалното вътрешно потребление (РВП) на металите и отделните продукти е сбора от реализираните количества на вътрешния пазар и техния внос за същия период.

За тази цел в **таблица 3.16** са дадени данни от българските производители за реализираната от тях продукцията на вътрешния пазар и количествата на вноса на същата продукцията, съгласно официалната статистика на Агенция Митници и НАП.

За отделните групи продукти съотношението между тези източници е различно и през годините се променя. За блоковите метали има практика необходимите количества в значителна степен да се осигуряват от националните производства. Този дял обикновено е близо до 50 %, но през последните периоди се наблюдава спад.

При проката и изделията в много случаи това съотношение е обратно, като количествата на внесените продукти надвишават многократно тези на вътрешната реализация. Причините за това са много и различни. Но една от основните е липсата на собствено производство за част от тези потребности.

Таблица 3.16

Реално Вътрешно Потребление (РВП) на цветни метали и прокат, тона

Стоки	Произход	2021	2022	2023	2024	2025
Електролитна мед	Вътрешна реализ.	34 636	54 135	42 090	44 648	32 213
	Внос	28 049	29 320	32 891	28 328	46 292
	РВПотребление	62 685	83 455	74 981	72 976	78 505
Олово	Вътрешна реализ.	26 588	20 907	26 362	22 769	21 119
	Внос	16 509	21 354	39 267	35 984	35 163
	РВПотребление	43 097	42 261	65 629	58 753	56 282
Цинк	Вътрешна реализ.	7 503	7 166	9 734	5 946	6 125
	Внос	4 768	4368	2 585	9 194	5 135
	РВПотребление	12 271	11 534	12 319	15 140	11 260
Прокат от ТЦМ	Вътрешна реализ.	958	1165	1 300	1 041	1 029
	Внос	24 091	30 377	32 993	32 018	34 596
	РВПотребление	25 049	31 542	34 293	33 059	35 625
Алуминиев прокат	Вътрешна реализ.	4 214	13 217	13 603	17 487	20 376
	Внос	51 820	58 023	60 120	59 113	56 765
	РВПотребление	56 034	71 240	73 723	76 600	77 141

Източник: Митническа статистика и НАП (за вноса) и фирмени данни (за реализацията в страната).

През 2025 г. 41 % от РВ Потребление се покрива от собственото производство на електролитна мед, докато през 2024 г. този дял е 60 %. През всичките години е над 50 % и най-ниска е стойността през 2025 год.

Делът на българското производство в потреблението на олово през последните години е в порядъка на 40 % , като за 2025 год. е 37.5 %. По-голям дял има цинка, като за последните години българското производство е около и над 50 %. За 2025 год. достига до 55 %.

При продуктите и изделията от цветни метали вътрешната реализация е ниска, респективно участието на българско производство в потреблението е малко. При алуминиевия прокат е близо до 25 %, като за 2025 г. достига 26 %. Но при проката от мед и медни сплави е изключително ниско – само 2-3 % от реалните потребности са българско производство. Почти цялата продукция се изнася (до 99 %).

От всички цветни метали с най-голямо и равностойни по обем на потребление са два метала – мед и алуминий. Техните количества вече

надхвърлят 70 хил. тона на година. Но при всички метали, с изключение на цинка се констатира ръст в годишното потребление.

Видимото потребление (ВП) е често използван показател, изчисляван по следната формула:

$$ВП = П + В - И,$$

която представлява сбор на произведените и внесени количества от стоковата група минус техния износ. Данните за ВП на цветни метали и прокат от тях за 2025 год. са посочени в таблица 3.17.

Таблица 3.17

***Видимо потребление на цветни метали и прокат
през 2025 год., тона***

Стоки	П	В	И	ВП
Електролитна мед	224 319	46 292	209 560	61 051
Олово	156 965	35 163	136 105	56 023
Цинк	72 036	5 135	66 723	10 448
Прокат от ТЦМ	95 213	34 596	104 374	25 435
Алуминиев прокат	102 627	56 765	93 477	65 915

*Източник: Митническа статистика (за вноса и износа);
фирмени данни за производството*

Данните по двата метода не се покриват напълно, което има логично обяснение. Ползването на митнически данни за износа при определяне на ВП може да доведе до съществени отклонения, тъй като те не отразяват износа само на произведената продукция през текущата година. В този износ може да има количества от складови наличности, реекспорт и др. Влияние оказват и преработките на ишлеме. Тези фактори променят данните на видимото потребление.

ЧЛЕНОВЕ И РЪКОВОДСТВО НА БАМИ

РЕДОВНИ ЧЛЕНОВЕ

„Металко България” ЕАД	„Аурубис България” АД
• „Стомана Индъстри”	„Алкомет” АД
• „София Мед”	„КЦМ” АД
• „Етем Гестамп”	„Рефран” ЕООД
„Промет Стиил” ЕАД	„Горубсо - Кърджали” АД
„Еврометал” ООД	„Монбат Рисайклинг” ЕАД
• „ВМВ Метал”	„Ковинтрейд България” ЕООД
• „ЛКМК”	„Металснаб България” АД
„ЕЛ БАТ” АД	„Огняново-К” АД
„ЗГП България” АД	„ЕМЦ Дистрибушън” ООД
„Берг Монтана Фитинги” ЕАД	„Рудметал” АД
„ИПО” ООД	„Шамот Ел Пе 2007” ООД
„Хармони 2012” ЕООД	„Ел Стомана” ООД
„Полиметимпортекспорт” ООД	„Лайер“ ЕООД
„Тоталенерджис Маркетинг България“ ЕООД	
„Фючър Проджектс“ ЕООД	

АСОЦИИРАНИ ЧЛЕНОВЕ

Химико-технологичен и металургичен университет, София

Технически университет, София

Русенски технически университет „Ангел Кънчев”, Русе

ЧЛЕНОВЕ НА УПРАВИТЕЛНИЯ СЪВЕТ, ЮРИДИЧЕСКИ ЛИЦА:

„Аурубис България” АД	„КЦМ” АД
„Металко България” ЕАД	„Рефран” ЕООД
„Еврометал” ООД	„Монбат Рисайклинг” ЕАД
„Металснаб България” АД	„Алкомет” АД
„Огняново - К” АД	„Промет Стиил” ЕАД
„Горубсо - Кърджали” АД	„Ел Стомана” ООД
„ЕМЦ Дистрибушън” ООД	„ЗГП България” АД
„Шамот Ел Пе 2007” ООД	

КОНТРОЛЕН СЪВЕТ

„Рудметал” АД	„Хармони 2012” ЕООД
„Тоталенерджис Маркетинг България“ ЕООД	

Председател на УС – Никола Рангелов

Председател на КС – Иван Кашукеев

Изпълнителен директор – Политими Паунова

АДРЕС НА УПРАВЛЕНИЕ:

1309 София,
бул. Александър Стамболийски 205
Тел./Факс: 02/ 920 37 39
02/ 920 40 47
Е-mail: bami@bami.bg
Уеб сайт: www.bami.bg